

Terroriste uit liefde

EVA VERGAELLEN

KIFKIF.BE

Terroriste uit liefde

EVA VERGAELLEN

INHOUD

6	Genoeg!
24	Salah
44	De zoektocht
72	Het inzicht
93	De hergeboorte
111	De val
134	De oase
150	Zahra
167	Hayah
183	De opening
200	Liefde!

Uitgegeven door Eva Vergaelen & Kif Kif Vzw

Copyright © Eva Vergaelen 2011

Kif Kif vzw

Lange Beeldekenstraat 245

2060 Antwerpen

info@kifkif.be

www.kifkif.be

“The future belongs to those who
prepare for it today.”

Malcolm X

*Opgedragen aan de martelaren van de Arabische
revoluties, februari 2011.*

GENOEG!

“Hoe neukt hij die ezel?”, vraagt hij me wanneer we een boer op ezel de sinaasappelgaard zien uitrijden. Hij vraagt niet of hij de ezel neukt, maar hoe. Die Egyptische ezels zijn inderdaad op heupmaat gemaakt, praktisch om bereden te worden. En de boeren in de Nijldelta dragen allemaal een kleed, praktisch om te berijden. Waarom roept dit exotische tafereel van een boer met ezel onder de sinaasappelbomen een pervers idee op? Omdat die boer een pervert is. Omdat Arabische mannen perverten zijn. Of omdat mijn reisgezel een pervert is? Of omdat hij is opgegroeid met perverse ideeën over de Arabier? Kan ik het deze toerist kwalijk nemen dat hij zo denkt? Is het aan mij, als reisleidster, om hem te verlichten? “Ik denk niet dat hij die ezel neukt”, antwoord ik koel. “Ach, je weet toch ook dat sodomie in hun cultuur zit?” “Net zoals pedofilie in onze cultuur?”

Hij zwijgt en lijkt na te denken. Lang. Heel lang. Ik kijk naar achter en zie hoe zijn hoofd licht scheef hangt. Maar veel tijd om te dutten krijgt Mark niet. Een schreeuw schrikt hem op uit zijn slaap: “Ik heb diarree!” Ik beveel de chauffeur

het busje aan de kant te zetten. Lijkbleek springt Roza uit de wagen en spurt weg tussen de olijfbomen. Haar reisgenoten zuchten. “Dat is nu al de vijfde keer vandaag. Op deze manier missen we de zonsondergang boven het zoutmeer. Ze was beter in het hotel gebleven.” Ik verzeker hen dat we er op tijd zullen geraken. “Inshallah”, lacht Mark en de anderen gniffelen. Ik begrijp nog altijd niet wat er zo grappig is aan deze uitspraak. Een kreet weerklinkt. Roza verschijnt met haar broek nog rond haar voeten en een ezel in haar voetsporen. We lachen. Ze is boos en zet zich met een pruillip achterin de wagen. Een bruine streep siert haar onderbenen. Haar bril hangt op haar platte borst en kijkt naar haar puntige knieën, die uit een kakigroene short steken. Even voel ik medelijden, tot ze ons toebijt: “Lachen jullie maar, ik had wel verkracht kunnen zijn.” Droogjes reageert Mark: “Ja, door een ezel.” Een volgend lachsalvo weerklinkt. Roza gaat in het verweer: “Nee, door zo’n boer. Je weet toch dat die venten hier hun ezels verkrachten? En aangezien een vrouw in hun cultuur minder waard is dan een ezel, hadden ze evengoed mij kunnen pakken.” Patricia en Stef werpen een snelle blik op mij. Mark zwijgt wijselijk. Ik probeer me te bedaren. “Roza, ik vind deze opmerking een beetje ongepast. Vrouwen en dieren worden hier met respect behandeld. Hoe kom je erbij dat boeren hun ezels zouden verkrachten?” Ik weet nooit hoe ik als gids op deze stereotypen moet reageren. Ik speel gewoon

de struisvogel. Kop in het zand, niets gehoord en niets gezien. De toerist is koning, en ik ben zijn dienaar. Toch voel ik me niet goed bij deze levenshouding. Onrechtvaardigheid is lelijk. Zwijgen over onrechtvaardigheid is nog smeriger. Maar wat kan je als individu doen? Eigenlijk willen we allemaal gewoon overleven, en met die kop in het zand hoef je tenminste niet telkens de zandstormen te trotseren. Is dit zwak? Nee, gewoon pragmatisch en eerlijk. Eigenlijk heb ik een hekel aan wereldverbeteraars en hun heilige gelijk. Ik schud het beklemmende gevoel van machteloosheid van me af en kijk naar de gele woestijnruggen die de oase bedreigen. Sluimerend in zijn loomheid beseft het vredige groen nog niet welk lot het beschoren is. Roza en Mark zwijgen. We halen de zonsondergang boven het meer Qarun, naar het schijnt een van de oudste meren ter wereld. Mark heeft dat net uit zijn Lonely Planet voorgelezen en Stefnikt vol ontzag. Patricia vult prompt een flesje water, want ze houdt van alternatieve souvenirs.

Het verwondert me altijd hoe centraal souvenirs staan in de vakantie. Alles willen we kopen, en liefst dat wat niet te koop staat. Het authentieke, want wij staan boven de massa. Enkele dagen geleden hadden we autopech. Na de nodige foto's van ons busje met platte band – alsof we nooit een platte band oplopen in België – dronken we een koffie in een schamel cafeetje. Enkele grijsaards begluurden ons, of beter gezegd de blote benen van de vrouwen onder ons, en zetten hun

dominospel passioneel verder. De dominosteentjes kletsten in het rond. Ze waren geel van het jarenlange gebruik, van een mengeling van zweet, stof en suiker. Hun zwarte rug was vaal geschuurd. En net die steentjes wekten de aandacht op van Mark. Mark wilde perse dat spel kopen en bood de mannen een briefje van 10 euro aan. Hun lodderoogjes trokken zich in argwanende streepjes en ze drukten hun dominoblokjes tegen hun borst. Mark vroeg mij teleurgesteld waarom ze hun spel niet wilden verkopen. Hij vroeg zich niet af hoe hij er zelf in godsnaam opkwam om aan te nemen dat dit spel te koop was, en nog minder hoe bedreigend het moest voelen voor die bejaarden om middenin hun spel een vreemd geldbriefje onder hun neus te krijgen. “Zal ik meer bieden?”, stelde hij voor. Een kinderlijke wanhoop had zich op zijn gezicht getekend. Hij moest en zou dat spel hebben. “Met 15 euro kunnen ze 5 domino's kopen.” Uit toerist-moederlijke en commerciële zorgen legde ik de oude mannen met mijn beperkte Arabische woordenschat uit dat deze toerist hun spel wilde kopen en dat 15 euro zo'n 100 Egyptische pond is, oftewel 100 koffies in hun stamcafé. Ik weet niet of ze mijn Arabisch begrepen, maar die 100 koffies deden het wel. En weg was hun spel. Mark was heel trots op zichzelf en keek likkebaardend uit naar de reactie van zijn vrienden bij het aanschouwen van zijn meest authentieke souvenir. Ik voelde me opgelucht toen de band van ons busje vervangen was en ik me kon bevrijden

van de bedeesde stilte van de koffieslurpende oudjes. Ik hoefde niet langer getuige te zijn van hun bevende, lege handen. Ze hadden maar niet zo dom moeten zijn. Terwijl ik dit dacht, besepte ik dat dit niet rechtvaardig is. Die oude mannen zaten gewoon niet in de positie om te weigeren. Ze hadden geen keuze; ze moesten hun spel van zich laten afnemen. Wat konden ze inbrengen tegen de eisen van een blanke, rijke, jonge man?

Benauwd ontwaak ik uit een droom over ezels met monstrueuze penissen. Uit het nabije hutje weerklinkt het ritmische geronk van Patricia. Ik sta op om mijn gezicht te gaan verfrissen in het toilet aan de achterkant van de ecolodge. De pomp piept en een kakkerlak ritselt over mijn blote voeten. In het maanlicht vind ik mijn weg naar de keuken, een houten hut bedekt met palmladeren. Onder een olielampje zit de eigenaar van de lodge een boek te lezen. Ik groet hem en maak thee voor ons twee. De man intrigeert me. Ik weet dat hij Yasser heet. Het is mijn derde keer in zijn lodge, maar ik heb nog geen woord met hem gewisseld. Hij lijkt alleen 's nachts te leven, terwijl ik altijd vroeg ga slapen, omdat er de volgende dag een ochtendwandeling in de Walvissenvallei op het programma staat. "Dank je", zegt hij, wanneer ik het kopje voor hem neerzet. "Sofie, is het niet?" Ik knik. "Kan je niet slapen, Sofie?" Ik zucht en schud mijn hoofd. "Jij ook niet?", vraag ik hem. "Ik slaap overdag. De nacht is te vol aan herinneringen."

Hij draait een bladzijde om. Ik vraag me af of ik deze beweging moet interpreteren als een teken om hem alleen te laten, of om een volgende stap te zetten in deze nachtelijke ontmoeting. Ik vraag hem nogal ongelukkig wat hij leest. Ik haat het wanneer mensen mij vragen wat ik lees, want gegarandeerd volgt dan de vraag waarover het boek gaat. Ik kan zelf pas dagen of soms weken na het lezen van een boek vertellen waarover het nu eigenlijk ging. Al die tijd leef ik gewoon het verhaal en pas als er een afstand ontstaat, kan ik er een zakelijk relaas over geven. Die afstand gaat altijd gepaard met een gevoel van ontheemding en een herbronning van mezelf. Als het een goed boek is natuurlijk. Een goed boek wordt een deel van mezelf, dat ik koester en opzoek om me te troosten. Ik weet wat het gaat zeggen, maar wanneer ie het zegt, klinken zijn woorden zo betoverend dat ik me op slag beter voel. Beter, omdat het me begrijpt. Een goed boek is mijn zakdoek, mijn spiegel en mijn thuis. En toch stel ik Yasser de gruwelijke vraag waarover het boek in zijn handen gaat. Yasser overhandigt me zijn boek en zegt droog de achterflap te lezen. Beschaamd schud ik mijn hoofd: "Ik kan niet zo vlot Arabisch lezen. Euh. En. Euh. Ik lees nooit een achterflap." Voor het eerst kijkt Yasser me echt aan. "Het boek is een ode aan de stem van het Arabische volk, aan Om Kalthoum. Het is een passionele liefdesroman die tegelijkertijd de ziel, de hoop en de ontgoochelingen van de Arabische wereld symboliseert."

De dichter Ahmed Rami schreef de liedjesteksten voor Om Kalthoum. Door middel van deze lyrieken vertolkte hij zijn liefde voor haar en zij op haar beurt zong er leven in met haar adembenemende stem. Zelf geloofde ze dat die stem een geschenk van God was. Gedurende haar hele leven bleef ze trouw aan God en aan haar taal, het Egyptische Arabisch. Daarom werd ze ook zo aanbeden door de verschillende groepen in de Arabische maatschappij: islamisten, socialisten, communisten; boeren, arbeiders, middenklasse en elite. Maar om haar muziek te kunnen waarderen, moet je Arabisch kennen." Toetaal in de ban van het liefdesverhaal komt deze laatste zin aan als een koude douche. Hij brengt me terug naar de werkelijkheid. Hoeveel ik ook van Egypte hou, zolang ik haar verhalen niet kan begrijpen, zal ik haar zoetzoute lippen niet kunnen proeven. Ik slurp mijn thee op, wens Yasser een rijke nacht en glijd tussen de lakens. 's Morgens ligt er een briefje onder mijn deur. "Nadiem, Arabic teacher and writer, mobile: 012/327 84 13." Ik breng de dag zwevend door in de Walvissevallei, terwijl Mark foto's maakt van de fossiele walvisskelletten tussen de koralen en Patricia een flesje woestijnzand vult. Nog diezelfde avond bel ik het nummer op het papiertje, maar krijg geen antwoord. Ook de volgende dag op de terugweg naar Cairo blijf ik tevergeefs proberen. Met elke onbeantwoorde oproep daalt mijn humeur en ik ben opgelucht wanneer we na vier uur de brug naar terminal 3 oprijden.

Bij aankomst op de vlieghaven staat Mark erop als afsluiter een groepsfoto te maken. Met mijn mooiste glimlach tuur ik geforceerd in de camera en vraag me af waarom mensen in de meest onpersoonlijke settings graag fotograferen. De obligate groepsknuffel overleef ik nog net en dan ren ik naar buiten en adem de stoffige, vervuilde stadslucht met volle teugen in. Ik heb zonet een hoofdstuk afgesloten en ga een nieuw hoofdstuk tegemoet. Ik neem een taxi naar Zamalek en stap uit aan het Vlaams-Nederlandse Instituut. Ik ga niet wachten op die Nadiem! Ik informeer naar de lessen Arabisch, maar de zomercursus loopt op zijn einde en de nieuwe lessenreeks begint pas over 3 weken, dus midden september. Ik schrijf me alvast in en blijf een beetje verdwaasd in het onthaal rondhangen. Buiten is het ondertussen snoeiheet en hier zorgt de airco voor een aangename verkoeling. De studenten beginnen binnen te stromen en staan in groepjes te praten. Ik vraag een meisje of ze de cursus goed vindt. "Oh ja, ik geniet ervan!", straalt ze. "Het is hier keileuk! Ik blijf zeker nog een paar maanden." Ze informeert of ik nieuw ben en we geraaken aan de praat. Sabrine heet ze. Sabrine vindt het keicool dat ik reisleidster ben (geweest) en nodigt me uit om na de les iets te gaan drinken in de koffiешop Cilantro, waar ze keilekkere witte chocolademelk schenken in een retro interieur. Buiten voor het raam zit een jongetje de schoenen van een terrasganger te poetsen. Geconcentreerd blinkt hij de zwarte

lak op met een doekje dat waarschijnlijk ooit zijn broekje was. Hij bijt op zijn lippen, zoals ik deed wanneer ik mijn eerste woordjes leerde schrijven. Waarschijnlijk was ik toen zo oud als deze jongen nu is. Alleen zat ik op een schoolbank, niet op de stoep onder een tafeltje.

De chocolademelk is veel te zoet, maar is te duur om zomaar opzij te schuiven. Met plakkende mond vertel ik Sabrine over de oase Fayoum. Omdat ik altijd heb rondgereisd, heb ik nooit de moeite genomen om iets te huren in Cairo. Ik vraag Sabrine of ze toevallig iemand kent die een roommate zoekt. “Wat toevallig”, roept ze uit, “Maria wil een woonboot huren op de Nijl en zoekt iemand om de kosten te delen.” Maria blijkt Italiaanse te zijn en Sabrines vroegere roommate. Een woonboot lijkt me wel wat en diezelfde avond nog spreek ik af met Maria om de woonboot te bezoeken.

Het verkeer raast voorbij terwijl we op een zekere Mohamed staan te wachten. Jammer dat Cairo geen autovrije corniche heeft. Deze stad kermt en piept dag en nacht. Ik vraag me af of onze woonboot dubbele beglazing heeft. Een minibusje remt toeterend af en een man springt uit het nog rijdende gevaarte. “Hello, I am Mohamed.” Mohamed sluit het poortje achter ons en een nieuwe wereld opent zich. Riethalmen strelen mijn benen en het water klots tegen de flanken van de boot. Het gammele loopbruggetje buigt gevaarlijk door wanneer we er in een rijtje over zwaaien. De voordeur knarst. In

de woonkamer staan twee stoffige en gescheurde zetels rond een houten tafeltje. De gaten verraden hun bewoners. In de keuken staat de ijskast luidruchtig te stinken. Het fornuis bevat de resten van het laatste avondmaal. In de badkamer is geen licht, maar Mohamed garandeert ons dat hij het de volgende dag zal komen repareren. De twee slaapkamers liggen aan het einde van de gang. In de eerste grijnst een beschimmelde matras ons aan en in de tweede ligt geen matras. “I will bring one tomorrow insha’Allah.” Maria en ik kijken elkaar en lopen teleurgesteld terug naar de woonkamer. Daar leidt een deur naar het voordek. En wat voor een dek! Een muur van bougainvilles in aarden potten schermt ons af van de naburige woonboot. Twee majestueuze rieten bedden kijken uit op het water en een met mozaïek ingelegde spiegel weerkaatst het maanlicht. “We nemen hem”, zeggen we als uit een mond.

Ik breng de nacht door in mijn vertrouwde hotelkamer in Zamalek. Mijn gsm haalt me veel te vroeg uit mijn slaap. Het is Nadiem. Hij verontschuldigt zich voor de late reactie en zegt dat Yasser hem had verteld dat er een zekere Sofie zou bellen. En of ik Sofie ben. En of ik zin heb in een ontbijt. Zijn waternal van woorden is te overweldigend zo vroeg op de ochtend en ik laat me meevoeren. Met slaapogen zit ik een half uur later op het terras/voetpad van een koffiehuis aan de 26 Juli Straat. Nadiem zou een zwarte aktetas dragen. Ik zie ver-

schillende zwarte aktetassen passeren. Maar pas wanneer ik een aktetas zie gedragen door lange, elegante, lichtbruine vingers, kijk ik op. Dit kunnen schrijvershanden zijn! Nadiem vangt mijn blik en antwoordt met een warme glimlach. Hij vraagt me hoe ik hem had herkend. “Aan je schrijvershanden”, zeg ik in het Engels. Nadiem kijkt verrast. “Did Yasser tell you that I am a writer? Ach, ooit insha’Allah. Ik ben boekhouder, met een passie voor het Arabisch. Daarom geeft ik ook privélessen aan buitenlandse studenten. Voor schrijven heb ik jammer genoeg geen tijd.” We bestellen thee en een broodje ful. Nadiem verzoekt me iets over mezelf te vertellen. “Wel, ik heet Sofie De Brabander. Ik ben Belgische. Mijn moeder is gestorven toen ik drie jaar was en ik ben als enig kind opgevoed door mijn vader. Ik heb toerisme gestudeerd en werkte tot euh, ja, tot gisteren als reisleidster. Nu wil ik Arabisch leren en de liedjes van Um Kalthoum begrijpen.” Nadiem lacht. “Ik raad je aan eerst met het standaard Arabisch te beginnen. Pas als die basis sterk is, kan je het Egyptische dialect leren en de liedjes van Um Kalthoum begrijpen. Geniet voorlopig maar gewoon van haar stem, alles op zijn tijd!” Ik vind het niet leuk dat iemand me ongevraagd raad geeft, maar ik aanvaard het van Nadiem. Bij hem klinkt het niet belerend of vaderlijk, maar eerder broederlijk. Ik voel me meteen goed in zijn gezelschap en we spreken af om drie avonden per week samen te zitten. Ik moet eerst aan Maria vragen of dat kan

op onze woonboot. Oei, de woonboot! “Ik moet door”, zeg ik. “Ik ook”, zegt Nadiem, “I have a 9 to 5 job.” Ik neem een taxi, maar het verkeer zit muurvast. Te voet gaat sneller, dus ik betaal de chauffeur en stap uit. De uitlaatgassen wegen zwaar in de lucht en het getoeter weergalmt onder de brug boven de 26 Juli Straat. Bezweet en vuil sta ik 20 minuten later aan het poortje van onze woonboot. Maria sms’te me net dat ze wat later zou zijn. “Op zijn Italiaans”, denk ik, en tegelijkertijd besef ik dat ik niet in stereotypen mag denken. “Maar toch!” Een half uur later stapt Maria met onze sleutel en vier koffers uit een taxi. Ze opent het hek en bedremmeld blij ik stilstaan. Onze boot ziet er heel wat minder romantisch uit in het daglicht! En binnenin is het een smerige boel. We kopen poetsgerief en de hele dag werken we ons te pletter. Van Mohamed geen teken van leven. “Niet erg,” zegt Maria, “we doen het zelf wel.” Ik hou van haar verbeterd aanpak en kijk toe hoe ze de lamp in de badkamer repareert. Wanneer we de oproep voor het maghrebgebed horen, ploffen we ons uitgeput neer op de rieten bedden op het voordek. Maria vraagt me wat ik nodig heb om me hier thuis te voelen. “Boeken!” “Dan zorg jij voor een boekenrek en boeken,” antwoordt ze pragmatisch. “Ik ga op zoek naar een koffieset.” Leuk hoe Maria en ik elkaar zo aanvullen. Ik zie mezelf hier al liggen met het boek over Um Kalthoum en een Italiaanse cappuccino. Nog voor ik verder droom, waarschuwt Maria me: “Maar aan koken heb ik een

hekel! Mijn pastasaus komt uit blik.” Maria werkt sinds 2 jaar als logistiek medewerker voor een Egyptisch-Italiaans bedrijf en heeft net haar contract verlengd met een jaar. Nu heeft ze enkele dagen vrij genomen voor haar verhuis, maar vanaf zondag werkt ze weer dagelijks. Dat komt mij goed uit, want ik ben graag op mezelf. Als kind was ik ook meestal alleen thuis, want mijn vader werkte lange dagen. Ik leefde in mijn eigen boekenwereld. Pas in het laatste jaar van mijn middelbare school kwam ik tot het besef dat er een realiteit buiten mijn wereldje was die mij ongewild meezoog. Het boek ‘De doden zijn niet dood’ van Els De Temmerman ontwaakte me. Over de Rwandese genocide had ik wel iets gehoord op het nieuws, maar die beelden drongen mijn wereldje nooit binnen, het waren slechts ongewenste gasten die ik snel de deur weer uitzette. De letters en woorden over die genocide waren veel rauwer en grepen me bij de keel. Kokhalzend las ik het boek uit en voor het eerst werd ik een knarsend, knagend onbehagen gewaar. Een gevoel van machteloosheid, maar tevens het verzet daartegen. Kortom, ik ontdekte het rechtvaardigheidsgevoel. En als nieuwe rekrut van het spel der machten dacht ik een heldenrol te kunnen spelen. Ik wilde de wereld verkennen en verbeteren. En om mijn eerste stappen in die wereld te kunnen en durven zetten, koos ik voor de richting ‘toerisme’ op de plaatselijke hogeschool. Via mijn eindwerk over verantwoord toerisme kwam ik terecht bij een

bureau voor ecologisch toerisme en werd ik hun plaatselijk reisleidster in Egypte. Alleen heb ik nu genoeg van de zelfingenomenheid van die verantwoorde toeristen. Ik zucht diep en kijk hoe de schemer zijn intrede doet boven de stad. Een zwerm spreuwen scheert voorbij en landt in een verkankerde boom aan de corniche. Maria zweeft al in dromenland.

“Fucking bitches! Wel vierentwintig tel ik er!”, schreeuwt Maria vanuit de badkamer. We staan van kop tot teen onder de muggenbeten. Krabbend kook ik water voor thee. Als een beer schuur ik mijn schouders tegen de deurstijl. Gelukkig sliep ik op mijn buik, zodat mijn gezicht nog enigszins gespaard is gebleven. Ik slurp mijn kopje leeg en laat Maria’s ontbijt achter in de keuken. Ik wil op tijd aankomen aan de Mugamma, de administratieve nachtmerrie van Egypte. Mijn visum moet verlengd worden. Ik neem een taxi en wanneer we over de brug rijden, zie ik beneden de woonboot liggen. Ik sta versteld van de wending die mijn leven heeft genomen. Plots ben ik geen reisleidster meer die voortdurend initiatief moet nemen, maar een student die het leven op zich laat afkomen. Over de brug slaan we rechts af, een reuzenfile tegemoet. Vreemd, want hier verloopt het verkeer normaal vlot, tenzij er een speciaal evenement is in de Zamalek Sportclub. Maar dat is uitgesloten zo vroeg in de ochtend. Als een slak kruipen we verder, in een krioelende en piepende massa van

auto's, brommers en minibusjes die elkaar net niet of net wel raken. De chauffeur steekt een sigaret op en haalt zijn hand van de claxon. "Het heeft geen zin", zegt hij, "Er is een betoging in Wust al Balad. We zitten vast." Nog geen enkele keer tijdens mijn anderhalf jaar in Cairo heb ik gehoord van een betoging. "Mag dat dan?", vraag ik. De chauffeur bekijkt me in het achteruitkijkspiegeltje, haalt zijn wenkbrauwen op, inhaleert diep en negeert me. Domme vraag, inderdaad. Ik probeer me vooral niet op het getoeter te concentreren. Welke idioten blokkeren nu de hele stad? En in Wust al Balad nog wel, dat is precies waar ik moet zijn. Het administratieve bolwerk Mugamma ligt precies in het centrum van de stad, tegenover het Nationale Museum. De chauffeur zegt me dat ik beter uitstap, omdat hij liever aan de kant een dutje wil doen. Ik hoef niets te betalen. Ik begin te wandelen en kleeft me in een onzichtbaar harnas om me te beschermen tegen het gefluit en de How are you's die weerklinken uit de open ramen van de busjes. Ongeveer een uur later kom ik aan op Midan Tahrir en de Mugamma doemt als een woeste berg voor me op. Ik beklim hem tot de derde verdieping en zoek me een weg naar de gang voor de iqama, de verblijfsvergunning. Achter negen loketten staren negen lege blikken en slepen negen paar lome handen zich doorheen stapels documenten. Af en toe gaat er een hand met een stempel de lucht in en ontsnapt er een zucht van opluchting uit een van de wachtenden. Na ander-

half uur wordt mij medegedeeld dat ik aan het verkeerde loket sta, dat van de Afrikaanse en Aziatische studenten. Westerse studenten moeten naar het loket op het einde van de gang. Daar lijkt de chaos wat minder groot. De wachtenden staan enigszins in een rij. En in die rij grijnst een bekend gezicht me toe: "Hey Sofie! Keitof om jou hier te zien!" Sabrine stelt me voor aan de jongen naast haar. "Gunther is mijn vriendje." Ik ben blij met wat social talk en door me bij hen aan te sluiten, hoef ik niet helemaal achteraan de rij te gaan wachten. Drie kwartier later staan we met ons drie in het zonnetje op Midan Tahrir. Ik stel voor om naar de betoging te gaan kijken. Gunther vindt het best een spannend idee. Voor het eerst is het niet moeilijk om het plein over te steken. De auto's kunnen toch niet bewegen. We wandelen richting Aszaf^[1] en botsen op een muur van oproeragenten. Binnen die muur staat een honderdtal demonstranten te kelen. Een man met donkere, felle ogen roept met diepe bas door een megafoon. Zijn handen schieten in de lucht, ten teken dat de kudde demonstranten zijn woorden mag herhalen. Hij geniet duidelijk van zijn leiderspositie. Het zelfvertrouwen straalt van hem af en maakt hem eigenlijk heel aantrekkelijk. Ik heb iets met leidersfiguren. Ik droom er altijd van hun muur te kunnen breken en door een kier hun menselijke zwakte te kunnen begluren. Een beetje ramptoerist spelen, want leidersfiguren zijn niet hard geboren. Hun ervaring heeft hen een harnas gege-

^[1] Het cijfer '3' geeft hier de Arabische letter '3ayn' weer, een klank die niet bestaat in de Germaanse taalfamilie.

ven. En harnessen trekken me aan. Harnessen kleven niet. In harnessen kan ik mezelf niet verliezen. Ze beschermen me van de verdrinkingsdood. De handen van het harnas wuiven weer omhoog en een salvo stemmen doorklieft de uiterst geladen atmosfeer. We begrijpen er geen woord van en de leuzen op de pamfletten zijn niet in schoonschrift geschreven, waardoor het ons niet lukt ze te ontcijferen. Alleen de foto spreekt boekdelen: de president Mubarak aan de ene kant en 'La vache qui rit' aan de andere kant. Diezelfde foto moet ook Gunther niet ontgaan zijn: "Ah, het is een anti-Mubarak betoging." Het valt me op dat er ook veel vrouwelijke demonstranten zijn, de meesten zonder hoofddoek en met strakke jeans. Ze roepen uit volle borst en de oproerpolitie sluit de kring nauwer in. Enkele omstanders proberen alles te filmen met hun gsm, maar worden hardhandig verhinderd door agenten in burger. Plots vliegt een gele cirkelvormige badge naar een agent. Knuppels zwaaien door de lucht en gekrijs weerklinkt. "Shit!", roept Gunther, "We moeten hier weg!" We spurten achter elkaar aan een zijstraat in en houden pas stil wanneer we de sirenes en het geschreeuw niet meer horen. We trillen op onze knieën. "Naar de Beurs", hijgt Gunther. Het zweet plakt op mijn rug en de jeuk van mijn muggenbeten maakt me gek. Ik volg Gunther dan ook gedwee, niet in staat zelf te denken. Tussen de hoge gebouwen van deze verkeersvrije laan aan de Beurs is er altijd een verkoelend briesje. Het is

ondertussen middag en de koffiehuisen zijn allemaal open. We zakken neer op de plasticen stoelen en bestellen thee en shisha. Pas met het vertrouwde geborrel van de waterpijp hervinden we onze rust en proberen we ieder op zich onze ervaring te verwerken. Ik vraag me af wat er met die vrouwen gebeurd is. Zouden ze gearresteerd zijn? Zouden ze seksueel misbruikt worden in het politiebureau? De meesten droegen jeans en leken hoog opgeleid. Ze zullen dan wel uit de rijkere klasse komen, dus genieten ze meer bescherming. Ik probeer mijn gemoed te sussen. Maar wat brengt hen op straat? Egypte is wel arm, maar daar hebben zij geen last van. Er is politieke repressie, maar de seculiere Nationaal Democratische Partij van Mubarak is toch nog een beter alternatief dan het extremistische Moslimbroederschap?! En toch moet iets die meiden zo gefrustreerd hebben dat ze hun veiligheid en de naam van hun familie op het spel zetten.

Terug op mijn woonboot surf ik naar informatie over de betoging waarvan ik deze ochtend getuige was. Ik surf langs verschillende nieuwssites, maar vind niets. Ik google 'protest Cairo August 25th 2008' en krijg een verwijzing naar een Arabisch-talige blog. Gefrustreerd probeer ik de taal te ontcijferen, maar ik mis de tashkiel, de interpunctie. Ik herken 'La vache qui rit' en mijn oog valt op een gele cirkelvormige badge met rode letters, die het woord 'Khalas' vormen. 'Khalas' betekent genoeg, dat weet ik. Genoeg waarvan?

SALAH

Maria vindt het geen probleem dat Nadiem aan boord komt lesgeven. Ze is toch zelden thuis voor middernacht. Voor Nadiem is het de eerste keer op een woonboot. Zijn blik glijdt over onze zitkamer. De gaten in de zetels zitten verstopt onder een dieprode bedouinendecken. De beschimmelde vloerplanken zijn weggemoffeld onder een rieten tapijt en het neonlicht is vervangen door een koperen luster met oranje glaspegels. In de houten boekenkast prijken mijn vrienden; op de bovenste rij mijn hartsvriendinnen, zoals Virginia Woolf en Renate Dorrestein. Hun elegante taal is de mijne, enkel aan hun borst durf ik mijn dromen te openen voor een andere realiteit. Totaal onverwacht merkt Nadiem op: “Je moet je moeder wel missen, hé.” Ik verstijf, nog nooit heeft iemand me zo direct over mijn moeder aangesproken.

“Ik kan geen gezicht op mijn gemis plakken. Zullen we op het dek zitten? Daar waait wat wind.” Nadiem knikt verontschuldigend en volgt me naar het voordek. Ik stel hem voor deze eerste les een artikel op de website van Khalas te lezen. Hij lijkt niet overtuigd: “Niet alleen is dat nog te moeilijk,

maar ook is het Arabisch op zo'n sites niet standaard.” Hij haalt een groen boekje boven. “Dit verhaal heet *al bulbul* en komt uit de reeks *al maktaba al hudra lil atfa*.” Mijn ogen schieten vuur. “Je verwacht toch niet dat ik een kinderboekje ga lezen over een stomme vogel?!” Nadiem schrikt. “Open je computer dan maar”, stelt hij na een lange stilte voor, “we zullen een artikel lezen over Khalas.” Zin voor zin doorworstelen we de geforceerde grammaticale constructies, maar ik geniet. Een nieuwe wereld opent zich voor mij. Khalas is een maatschappelijke oppositiebeweging die vertrekt vanuit een socialistische en antiglobalistische ideologie en in 2005 ontstond als reactie op de herverkiezing van Hosni Mubarak, die zich daarmee voor het 26ste jaar president van Egypte mocht kronen. De groepering vertolkte de frustraties van de meerderheid van de bevolking: “Khalas! Genoeg dictatuur en corruptie!” Haar eerste publieke bijeenkomst werd met veel geweld uit elkaar geslagen, waardoor de beweging het nieuws haalde van enkele grote Arabische nieuwszenders, zoals al Arabiya en Al Jazeera en aldus ook binnen Egypte bekendheid verwierf. De boodschap ‘genoeg’ werd overgenomen door andere oppositiepartijen en dat was het begin van gezamenlijke acties, waarbij communisten, liberalen en moslimbroeders, arbeiders, ambtenaren en journalisten samen de straat opgingen. Khalas nam ook een centrale rol in in de arbeidersstrijd. Symbolisch daarin was de strijd van de arbeiders van een tex-

tielfabriek in een buitenwijk van Cairo. Duizenden mannen en vrouwen kwamen op straat voor betere werkomstandigheden, hogere lonen en tegen verdere privatisering. Gisteren, op 25 augustus 2008 was er een nieuwe staking gepland in de fabriek, maar al in de vroege ochtenduur was de oproerpolitie aanwezig en trad gewelddadig op. Een honderdtal arbeiders werd zwaargewond en een jongen werd doodgeknuppeld. Journalisten, bloggers en activisten die het nieuws wilden verspreiden, werden gearresteerd. Vandaar dus de Khalas betoging in Cairo gisteren voormiddag! De puzzelstukjes vallen in elkaar en ik voel een zekere verwantschap groeien met de demonstranten. In de ban van hun strijd vraag ik Nadiem of hij weet wat er met de arrestanten is gebeurd. “De meesten komen binnen enkele dagen of weken weer vrij, anderen zullen naar geheime kampen worden gebracht voor geheime verhoren.” Geheime verhoren? “Bedoel je foltering?” Nadiem zucht: “Ik praat liever niet over politiek. Als je meer wil weten, moet je maar met de activisten van Khalas praten. De naam van het kopstuk is Salah, geloof ik.” Hij wijst naar een foto op de website. “Ik geloof dat dit Salah is.” Ik knipper even met mijn ogen. Dat is die charismatische man die ik op de betoging zag! Nadiem en ik nemen afscheid en spreken af voor morgen. De naam Salah blijft in mijn hoofd zinderen.

Het is niet moeilijk om Salahs contactgegevens te vinden

via Google. Terwijl ik in het ochtendzonnetje op het voordek van een Italiaanse koffie slurp, telefoneer ik en een luide bas antwoordt. De kracht van de stem laat me geen twijfel, dit is het kopstuk van Khalas. Ik stel me voor als Belgische activist en vraag of ik hem kan spreken. Salah is niet onder de indruk van mijn interesse en zegt dat hij geen tijd heeft, want dat hij zo meteen een persconferentie voorziet in het gebouw van de journalistenvakbond. En dat ik welkom ben om te komen luisteren. Ik spring in mijn sandalen en haast me naar Down Town. Ik mag zonder perskaart binnen. De conferentie is al begonnen en ik blijf stil aan de deur staan. Er is nochtans veel zitplaats. Enkele camera's belemmeren mijn beeld op het podium. De basstem klinkt nog zwaarder door de micro dan door de telefoon. Salah antwoordt op de vraag van een Engelstalige journalist. “Ja, Egypte heeft een meerpartijstelsel en er worden verkiezingen gehouden, maar dit is slechts window dressing. De heersende NDP of voluit Nationaal Democratische Partij van Mubarak heeft alle macht in handen. Sinds de moord op Sadat in 1981 is hier de noodtoestand van kracht, die het hele politieke en maatschappelijke leven verlamt. De noodwetten worden gebruikt om betogingen te verbieden, de pers te controleren en politieke opposanten te arresteren en voor militaire tribunalen te berechten.” De journalist stelt een vraag over het stakingsrecht. Salah smaalt: “Elke staking moet door de vakbondsfederatie goed-

gekeurd worden, en die federatie wordt gecontroleerd door de NDP. Tot nog toe werd geen enkel arbeidersstaking erkend.” De vragenronde gaat verder in het Arabisch en ik heb moeite om er iets van te begrijpen. Gefrustreerd ga ik dan toch maar zitten en krijg Salah in beeld. Zijn hele lichaam beweegt mee op zijn woordenvloed. Op het eerste zicht lijkt hij een marionet waaraan iemand bruusk trekt, maar toch spreekt er een controle uit zijn bewegingen. Zijn brede en gespierde schouders sturen het hele gebeuren. Hij is zwaar gebouwd, maar zeker niet dik. Vanonder een wilde donkere haarbos bestuderen zijn gitzwarte ogen het publiek. Ik schat hem een jaar of 40. Achter hem staan twee kleerkasten, met hun armen over hun borst gevouwen. Ik kan me best voorstellen dat het kopstuk van Khalas niet bij iedereen geliefd is en extra bescherming nodig heeft. Uit het geroezemoes begrijp ik dat de persconferentie ten einde loopt. Ik blijf zitten en kijk hoe de camera’s worden ingepakt en hoe de notitieboekjes in allerlei zakken en tassen verdwijnen. Ik schrik op wanneer een diepe en zo sexy stem me aanspreekt. “Did you call me this morning?” Salah staat voor me, zijn benen lichtjes gespreid en zijn armen defensief over zijn borst gevouwen. Ik voel me geïmponeerd en besef dat dit zijn bedoeling ook is. Ik sta recht en steek mijn hand uit. “Sofie.” Zijn handdruk is stevig, maar niet pijnlijk. Ik heb een grondige hekel aan slappe handjes, maar ook aan folterhanden. Ik vertel hem dat ik nog maar

net op de hoogte ben van het bestaan van Khalas, maar dat ik zwaar onder de indruk ben. Hij ontwijkt mijn vraag of de gearresteerde betogers van eergisteren al vrij zijn door me uit te nodigen voor een koffie in de loge boven. Samen met de kleerkasten nemen we de lift naar het dakterras en ik volg Salah naar een tafeltje aan het raam. Ik voel zijn blik en voel me kinderlijk verlegen. “Je bent geen activist?” Het is niet zozeer een vraag dan wel een vaststelling. “Ik heb een groot rechtvaardigheidsgevoel”, beken ik als een communicantje dat een stripverhaal zit te lezen tijdens de mis. “Maar buiten enkele pro-Palestijnse betogingen in België ben ik nooit actief geweest.” “Je bent heel mooi,” antwoordt hij en totaal uit het veld geslagen sla ik mijn ogen neer. “Wat een klootzak”, denk ik, maar ergens voel ik me ook vereerd met zijn compliment. Wat een domme gans ben ik. Denk ik nu echt dat het kopstuk van een belangrijke oppositiebeweging zomaar met een buitenlands studentje over politiek gaat praten? En waarom reageer ik niet op deze seksistische opmerking? Ik blijf verlamd zitten en zeg: “Dank je. Jij hebt ook wel iets.” Jij hebt ook wel iets? Had ik nu echt niets beter kunnen verzinnen? Die man is een man in de oorspronkelijke vorm van de betekenis. Een natuurlijke spiermassa, een beetje buik, een aantrekkelijke dosis borsthaar, sterke kaken en een jagersblik. Ik probeer mijn koelheid te bewaren door met uitgestrekte pink van mijn kopje te nippen en hem over de betogingen in Brus-

sel te vertellen. Zijn ogen volgen de beweging van mijn volle lippen, het knipperen van mijn lange wimpers, het wippen van mijn rode krullen. Hoe spontaner ik probeer te doen, hoe meer de spanning snijdt. Af en toe knikt hij, maar ik weet dat mijn verhaal hem geen zier interesseert. Ik doe alsof ik het niet merk en breng hem enthousiast mijn relaas.

Ik vertel hem hoe ik als linkse student ooit een pro-Palestijnse betoging bijwoonde in Brussel. Heupwiegend liep ik achter een Volkswagen die revolutionaire muziek spuwde. Uit volle borst zong ik de weinige zinnestukjes mee die ik begreep: “Hasta siempre Che Guevarra!” De dansspasjes die ik in de salsalessen had geleerd, maakten indruk op de omstanders. Een jongeman met Arafatsjaal rond zijn kastanjebruine dreadlocks legde zijn handen in mijn zij en samen dansten we verder. Tot hij me tijdens ‘Get up, stand up, get up for your rights’ lelijk op de tenen trapte en ik neerzakte. Mijn Mefisto’s waren niet bestand tegen zijn Catter Pillars. De nagel van mijn dikke teen was gescheurd en vloekend verliet ik de dansvloer. De Volkswagen pufte verder en de vrolijk revolutionaire liedjes verdwenen in het gedreun van een kinderfanfare. Achter het spandoek ‘Hand in Hand’ deinden een assortiment aan haarbossen, Afrikaanse vlechtjes en kleurrijke hoedjes. Ik keek die schattige carnavalstoet na tot ik opgeschrikt werd door boze stemmen. “Tawhied!” “Allahu akbar!” Ik probeer-

de me uit de voeten te maken, maar mijn bloedende teen had ondertussen de vorm van een Ardeense wortel aangenomen en ik werd opgezogen in een massa Arabieren. Een megafoon schelde in mijn oor: “Bi ruh, bi dam, nafdiq ya Aqsa!” Angstig keek ik rond me. Donkere ogen spuwden woede. Een kleine jongen op de schouders van zijn vader droeg het portret van een bebaarde grijsaard. Een jonge vrouw sleurde aan een lange stok met daaraan een pop. De betoging kwam tot een stilstand. Waarschijnlijk had de swingende voorhoede de eindhalte bereikt en veroorzaakte dat een opstopping. Plots rook ik benzine. Er vormde zich een cirkel vlak voor me. De vrouw met de stok stond in het midden en een vijftal tieners gooide benzine over haar pop. Ik vreesde getuige te worden van een publieke executie, maar de vrouw leek helemaal niet bang. Met een schaterlach stak ze de pop in de lucht. De pop kwam me eigenlijk wel bekend voor. Hij leek een beetje op euh, jawel op Sharon! En die stok, oh my god, die stok was een galg. Sharon aan de galg! En hij werd in brand gestoken! De menigte juichte terwijl de vlammen zich vastbeten in de stof. “Dood aan Israel!” “Elke zionist in de kist!” Het leek wel een oproep voor een holocaust. Mijn rechtvaardigheidsgevoel overwon mijn angst en ik zocht me een weg tussen het joelende publiek naar de tieners die stampten op de smeulende resten van wat zonet nog een pop was. “Schaam jullie!”, schreeuwde ik. “Israel heeft net zoveel recht op een

bestaan als Palestina! Vrede voor beide landen!” Vier jongens negeerden me, de vijfde bekeek me neerdunkend en grinnikte: “Stomme trut.” Boos en bang trok ik me terug. Waarom had die dreadlock ook op mijn teen getrapt? Het was net zo’n leuke betoging. In een afterparty had ik geen zin meer en ik strompelde naar het station. Later hoorde ik op het avondnieuws dat twaalf Marokkaanse relschoppers waren gearresteerd. Ik voelde me opgelucht.

Opgelucht ben ik zeker niet wanneer ik het gebouw van het journalistensyndicaat verlaat. Wat is er mis met mij? Wat een seksistische eikel is Salah, en toch kan ik hem geen klootzak noemen. Vrouwen die zich in hun nopjes voelen wanneer ze worden nagefloten vind ik verraadsters van ons geslacht. Vrouwen op hoge naaldhakken noem ik de hoeren van het paternalisme. Maar ik werd niet nagefloten en ik droeg geen naaldhakken. Ik kreeg gewoon een compliment. En toch paste het niet. Hij toonde geen interesse in mij, maar in mijn uiterlijk. Ach, doen we dat niet allemaal een beetje? Zie hoe ik zijn gedrag probeer goed te praten! Dat is zo typisch vrouwelijk! Omdat vrouwen steevast het seksistische gedrag van mannen goedpraten, worden ze hun eigen vijand. Maar wat is seksistisch? Dat Salah me mooi noemde, is op zich niet seksistisch, maar wel de context waarin hij dat zei. Terwijl ik een maatschappijkritisch gesprek verwachtte, zag hij mij niet als

een volwaardige gesprekspartner, maar als een mooi ding om naar te kijken. Eindelijk voel ik de woede in me ontvlammen. Waarschijnlijk is Salah het type vent dat een vrouw slechts als gadget waardeert, wanneer ze hip en in is, pronkt hij ermee. Van zodra het nieuwe eraf is, neemt hij er een andere. Maar met de woede voel ik ook een ander vlammetje. Hij is echt wel knap, en die blik! Terwijl ik sprak, ontkleedden zijn ogen me en ik genoot er eigenlijk wel van. Gedegouteerd van mijn eigen zwakte probeer ik mijn gedachten te blokkeren, maar het verbodene maakt de vrucht des te sappiger. Tegen de tijd dat ik het hekje naar de woonboot opendraai, herken ik de kriebels in mijn buik. Ik ben verliefd. Shit! De smeerlap! Maar die handen ... Ik beeld me in hoe ze teder maar eisend over mijn huid glijden, vanuit mijn hals naar mijn schouders, hoe ze gulzig mijn borsten masseren, speels over mijn buik naar mijn heupen strelen en dan stevig mijn billen vastgrijpen. Hijgend gooi ik mijn slaapkamerdeur dicht, zwaai mijn rok omhoog en laat mijn vingers in mijn slipje verdwijnen. “Salah!”, zucht ik en de nectar vloeit. Ontspannen, voldaan en bevrijd gooi ik me op mijn matras en aai mijn warme lichaam. De telefoon haalt me uit mijn diepe slaap. Ik trek mijn rok recht en vind mijn tas aan de deur van de keuken waar ik hem dronken van lust heb afgegooid. Het is Nadiem, of het goed is dat we de les een uurtje later beginnen. Ik moet nogal bot klinken, want hij verontschuldigt zich tweemaal. Ik neem een

lange douche en terwijl het water mijn hoofd masseert, weet ik het gewoon: “Salah is van mij!” Hongerig trek ik me terug in de keuken. Ik ontdooi vis en leg hem op een bedje van aardappelen, wortelen en paprika en dek hem toe met peterselie, dille en tomaten. Ik sms Maria dat het eten in de oven staat. De oproep voor het maghrebgebed weerklinkt en ik steek de kaarsjes aan op het dek. De tafel is gedekt en de hele boot ruikt heerlijk. Van zodra Maria de deur opent, roept ze me toe: “Wat is er met jou? Verliefd?” Ik ontken bevestigend en Maria schaterlacht. “Goed, zullen we dan afspreken dat vriendjes mogen blijven overnachten?”

Mijn euforie wordt de volgende middag al bevredigd met een berichtje op mijn gsm: “Hi baby, want to go out tonight?” Enthousiast antwoord ik: “Ok, at 8 pm at Sawi.” Iedereen kent het culturele centrum El Sawi in Zamalek. Het ligt onder de 26 Juli brug aan de Nijl, schuin over mijn woonboot. Het is de ontmoetingsplek van jongeren uit de betere sociale klasse die zichzelf alternatief noemen. Er zijn bijna dagelijks optredens en geregeld biedt de grote zaal onder de brug ruimte aan fototentoonstellingen of fair trade beurzen. Ik voel me er in mijn nopjes, vooral omdat ik er als buitenlandse niet word aangevaard. De mensen die er komen, zijn immers wereldburgers. Ik sta voor de spiegel en gedraag me als een puber. Jurk aan, jurk uit. Jeans of rok? Bruin of groen? Uiteindelijk kies ik voor

een lange bruine jurk met spaghettibandjes en een split, die mijn lange benen accentueert. Om mijn schouders drapeer ik een olijfgroene sjaal, die perfect past bij mijn ogen. Een beetje mascara, voor de rest is het puur natuur. En rode oorbellen, die trekken de aandacht op mijn ranke hals. Mijn stralend witte huid bloost zacht en vol vertrouwen stap ik de nacht in. Ik heb geluk, het is de opening van een fototentoonstelling in Sawi, met als thema ‘Egyptische extremen’. Foto’s getuigen van de hoogste bergtoppen en de laagste valleien, klaterende watervallen en kurkdroge woestijnruggen, bedelaars en prinsessen. Ik hou van de eenvoud van de zwart-wit foto’s. Vooral het portret van een oude vrouw met pasgeboren baby in haar armen trekt me aan. Haar gerimpelde handen tillen de baby op, beschermend en tegelijk offerend. Ze lijkt het kind de wereld te willen aanbieden, maar aarzelt op het laatste moment. Wat kan ze dit hulpeloze wezentje bieden, behalve grauwe verhalen over teleurstelling en verdriet? Met een tranend oog kijkt ze in de camera, als vraagt ze me om raad. Ik staar haar aan en geef haar mijn rug. Met wiegende heupen verwijder ik me, in de hoop aan haar priemende blik te ontsnappen. In mijn handtas piept mijn gsm: “Sorry, honey, can’t make it. Will make it up to you in a better way.” Als afsluiting een lachend gezichtje. Een smiley, zoals dat in gsm-taal blijkt te heten. Hoezo, hij zal het goedmaken op een betere manier? Hoe ondubbelzinnig vulgair, alsof ik me zo gemakkelijk ten prooi

zou geven. Ik grinnik naar mijn spiegelbeeld in de foto van een opgaande zon boven de Nijl. Oh ja, ik was wel heel wat van plan vanavond en nu sta ik hier voor aap en snijdt die string in mijn billen. Ik wil hier weg. Ik bel Nadiem en stel hem voor iets te gaan drinken in Mohandeseen, de uitgangsbuurt van Cairo. Een half uur later wandel ik hem tegemoet in de taverne Le Jardin. Nadiem kan zijn bewondering niet verbergen. “Wat ben je mooi”, fluistert hij. Ik lach zuur, waar heb ik dat nog gehoord? Ik bestel een waterpijp en verstop mijn gezicht in de rook. Nadiem respecteert mijn stilte en haalt een notaboek uit zijn aktetas. “Sluit je ogen. Ik lees je iets voor.” Ik doe wat me gevraagd wordt en sluit mijn ogen, luister hoe hij verlegen kucht. “Bevrijd jezelf van de kenmerken, die je jezelf toekent of die anderen jou toedichten. Vergeet je gedachten, die je ketenen en bepalen. Zoek die ene Ik, die ene Jij, die ene Hij of Zij. Een Ik, onvergelykbaar, vrij van mensentaal en vertrouwde beelden. Vind God in jezelf en omhels mij, hem en haar!” Ik frons. Verwacht Nadiem een reactie? Natuurlijk heeft hij dit stukje religieuze poëzie zelf geschreven. Het heeft wel iets, iets vertederend lief en onschuldig. Op zo’n manier wil ik ook wel gelovig zijn, vrij van dogma’s en open voor die ene universele kracht. “Heel herkenbaar en tijdloos”, spreek ik uiteindelijk, “maar ik noem hem of haar liever Moeder Natuur dan God.” Nadiem vertelt me over de universele god van de soefidichter Rumi, en hoe al eeuwenlang mensen

uit verschillende culturen en achtergronden daarin hun God herkennen. Hij vraagt me waarom ik Moeder Natuur niet God durf noemen. “Omdat Moeder Natuur ons vrij laat, en God ons ketent”, antwoord ik nogal kort. “Dan heb jij God nog niet ontmoet”, zegt Nadiem. Voor de beleefdheid luister ik nog even naar zijn spirituele preek, maar zijn woorden dringen niet tot me door. Waarom heeft Salah onze afspraak afgezegd? Welk spel wil hij spelen? Waarom laat ik me bespelen? Ik heb geen zin meer in Nadiems gezelschap en geeuw een paar keer. Gelukkig stelt Nadiem zelf voor dat ik maar beter ga slapen, want dat het al laat is.

Ik neem een taxi naar huis, maar wanneer ik langs het Sfinksplein passeer, verander ik van gedachte. “Zet me maar af bij Cairo Jazz Club”, zeg ik de chauffeur. Cairo Jazz Club is mijn favoriete plek om stoom af te laten. Wanneer ik op een donderdagavond in Cairo ben, eindigt mijn dag gegarandeerd hier. Ik heb zin om te dansen. Het is al 1 uur en de club is vol. Een life orkest speelt en ik begeef me rechtstreeks naar de dansvloer. Het is warm en er vormen zich pareltjes in mijn hals, die zacht over mijn boezem druppelen. Een ober brengt me een glas limoensap met ijs, en wijst naar een man met donkere bril aan de bar. Eerst weiger ik, ik hoef niets van een vreemde vent. Maar wanneer ik terug opkijk, herken ik zijn brede glimlach. Met het glas in mijn hand zweef ik naar Sa-

lah toe. De vlinders kriebelen. Hij past totaal niet in dit decor. Misschien wel in een voetbalstadium, maar niet op een blinkende barkruk in een trendy club. Ik besef meteen dat hij hier is voor mij, enkel en alleen voor mij. Hij heeft zijn huiswerk blijkbaar gemaakt en ik voel me vreselijk gewild. “Hi beauty! Wat een verrassing! Wil je mijn parel zijn vanavond?” Als antwoord plaats ik mijn lippen op zijn mond en net voor ik mijn ogen sluit, merk ik zijn verbouwereerdheid. Dit had hij niet verwacht, yes, ik heb hem verrast! Hij dacht met mij te kunnen spelen, maar nu is hij mijn pion. Zachtjes streelt mijn tong zijn lippen en dan zuig ik me eraan vast. Gretig opent hij zijn mond en zijn handen trekken me dichterbij. Ik vergeet mijn positie als kapitein en verlies me in een golf van adrenaline. Pas een eeuwige tijd later land ik weer op vaste aarde. Ik fluister hem toe: “Glad you could still make it. Laten we naar huis gaan.” Ik ben weer in controle over ons spel en trek hem mee naar de uitgang. Mijn woonboot ligt op 5 minuten wandelen. Het hekje klikt in het slot wanneer hij me er tegenaan duwt en wild begint te kussen. De slip in mijn kleed ontbloot mijn been en hij tilt me op met mijn been rond zijn dij. Ik rits zijn broek open en hijgend stoot hij zich in mij. Drie, vier, vijf keer en met een onderdrukte schreeuw trekt hij zich terug. Zonder iets te zeggen lopen we het bruggetje over. Ik ga hem voor naar mijn slaapkamer. Langzaam trek ik mijn jurk uit terwijl Salah bewonderend toekijkt. Naakt buk ik me en haal

zijn harde, warme lid uit zijn broek. Ik lik, neem hem volledig in mijn mond en beweeg op en neer. Salah zucht, gooit me op bed en spreidt mijn benen. Als een vulkaan doemt hij boven me uit, ik leg mijn voeten in zijn nek trek hem dicht naar me toe. Hij neemt mijn tepels een voor een in zijn mond en bijt er zachtjes in. Zijn vrije hand wrijft tussen mijn vochtige benen en onze lavastromen vermengen zich. Uitgelaten en hijgend valt hij naast mij en sluit zijn ogen. Ik trek het laken over ons en word pas wakker wanneer ik Salah hoor rommelen in de kamer. “Ik zoek een handdoek.” Na een verkwikkende douche drinken we samen koffie op het voordek. Hij zegt niet veel en dat begint me stilaan op mijn zenuwen te werken. Wanneer ik hem daarover aanspreek, geeft hij toe dat hij me niet vertrouwt. “Denk je dat ik een spion van de Mossad ben?” vraag ik enigszins gekwetst. “Ik ben gewoon een student Arabisch die bewondering heeft voor de beweging Khalas en verliefd is op haar kopstuk. Eenvoudig pathetisch bijna.”

Salah vertrekt met een aarzelende zoen op mijn wang en ik blijf chagrijnig achter. Goed, toegegeven, ik heb me nog nooit zo fysiek aangetrokken gevoeld tot iemand, en onze lichamen reageren verbazend hartelijk op elkaar. Ik weet dat hij zal terugkomen van zodra hij honger krijgt. En dat ik hem met open armen zal ontvangen. Maar een fast meal voldoet me niet. Ik beloof mezelf de controle over mijn gevoelens nooit te

verliezen. Ik recht mijn schouders en adem diep in. “Verman jezelf, Sofie! Beleef het als een fijn tijdverdrijf, een manier om jezelf te ontladen.”

Ik trek de stad in. Een kleine week geleden was ik getuige van de betoging die mijn leven een onverwachte nieuwe wending gaf. “Nee!”, berisp ik mezelf, “Geen Salah-gedachten!” Om de onrust te verdrijven, besluit ik nieuwe vrienden op te zoeken en ik wandel naar de boekenwinkel van de Amerikaanse Universiteit. Van zodra ik de boeken ruik, bedaart mijn gemoed. Met honderden fluisteren ze me toe: “Ontdek mij, ik beloof je ongehoorde verzuchtingen en eindeloze einders.” Ik laat me verleiden door een oranje kaft, ‘The autobiography of Malcolm X’. Zijn foto doet me denken aan een selfmade priester die duiveluitdrijvingen doet in volle zaal. Ik herinner me hoe ik voor het eerst over Malcolm X hoorde op een Antwerpse debatavond over gelijke rechten. Iemand in het panel droeg een T-shirt met de foto van Malcolm X, waarop reactie kwam uit de zaal. De boodschap van Malcolm X zou sektarisch zijn. De man met het T-shirt antwoordde daarop dat de beste reactie op sektarisme, sektarisme zelf is. Door zich te isoleren en zichzelf weer te ontdekken, kan men sterker naar buiten komen en als gelijken aan een gezamenlijk toekomstmodel werken. Hij werd onthaald op boegeroep. Ook ik loeide mee. Natuurlijk praatte ik de apartheid door de blanken in Amerika niet goed, maar door daarop te

reageren met blanken uit te sluiten, werd de vicieuze cirkel alleen maar hoekiger en pijnlijker. En nu sta ik hier met het boek over Malcolm X in mijn handen en ik luister hoe het me toefluistert en verleidt. Ik draai me om richting kassa en bots frontaal tegen een vrouw. Ik verontschuldig me uitvoerig en wijs geschrokken naar haar blauwe oog. “Heb ik dat gedaan?” Wrijvend over haar wang zegt ze: “No, Mubarak did.” Even ontgaat haar antwoord me, en dan kijk ik haar ontsteld aan. Ze schiet in de lach. “Ik was op een betoging.” Ik steek haar mijn hand uit. “Aangenaam. Ik heb vol bewondering naar jullie gekeken en ben heel hard gaan lopen toen de knuppels rondvloegen.” Ik stel voor haar pijnlijke kaaksbeen goed te maken door een cappuccino te gaan drinken. Ik koop het oranje boek en samen zoeken we een plekje in de schaduw van de eucalyptusboom op het binnenplein van de universiteit. Marwa heet ze en onder haar blauwe oog hangen zwartgele zakken. “Ze hebben er lelijk op geklopt!”, constateer ik. Marwa vertelt hoe ze tijdens de betoging door de agenten geslagen en bepoteld werd, hoe ze haar T-shirt probeerden te scheuren en een vriend zich op haar wierp om haar te beschermen. Ze werd gearresteerd en naar een politiebureau in Oud-Cairo gebracht en vandaar naar een kamp in de 6 Oktober regio. De agenten raakten haar niet meer aan, maar dreigden de hele tijd met verkrachting. Pas de volgende ochtend mochten haar ouders haar komen halen. Haar moeder smeekte haar

gehoorzaam en braaf te zijn, maar Marwa wil haar principes niet beliegen. “Egypte heeft een revolutie nodig! Na een kwarteeuw dictatuur is de corruptie een etterend gezwel dat het hele land verlamt van de stank. De armoede neemt toe, evenals de hopeloosheid. Mensen die honger lijden en geen perspectieven hebben, zijn een tikkende tijdbom. Wacht maar, het duurt niet lang meer!” Ik deel haar strijdlust niet helemaal. Ergens ben ik bang. “Maar die massa biedt geen alternatief. De enige sterke oppositie zijn de Moslimbroeders. Je wilt toch niet in niqab gekleed gaan?” Marwa revolteert: “Dat is zo’n elitair perspectief! Voor de betere klassen is een status quo natuurlijk goed. Zij hopen op een zwoel briesje dat iets meer democratie zal brengen. Wel, van een zwoel briesje vallen we alleen maar is slaap. We hebben een woestijnstorm nodig, een ghamasien, waarvan het zand de elite monddood maakt en de wind de verworpenen der aarde aan de macht brengt. De Moslimbroeders zijn kameraden in onze strijd tegen de dictatuur, maar uiteraard delen we als seculieren niet dezelfde toekomstvisie.” Ik vraag me luidop af hoe je kameraden kan zijn als je zo anders bent. Marwa geeft me het voorbeeld van een staking in een fabriek, waar de verschillende vakbonden samen ijveren voor eenzelfde doel, hoewel ze toch andere visies hebben over de toekomst van de fabriek. “In de strijd ga je stap voor stap. Eerst sterk genoeg staan om het regime van Mubarak overkop te gooien en dan bekijken we sa-

men de alternatieven.” Ik vind het vreemd hoe een moderne, zelfbewuste vrouw als Marwa zonder angst over de Moslimbroeders praat en uit mijn twijfels: “De Moslimbroeders hebben dan wel de gewapende strijd afgezworen, ze blijven zich beroepen op hun Heilige gelijk en hun Enige waarheid. Daar lijkt mij niet veel plaats voor alternatieven!” Marwa wijst naar de oranje kافت in mijn handen en duidelijk articulerend verwijst ze naar een quote van Malcolm X: “Power never takes a back step, only in the face of more power.” Ik laat de quote tot me doordringen. Er zit wel iets in. Eerst moet je sterk staan om iets te kunnen betekenen. Daarvoor moet je allianties aangaan. Maar toch niet met de Moslimbroeders? Marwa staat op en verontschuldigt zich. “Als je wil, kan je naar de bijeenkomst komen van Khalas morgen. We hebben een wekelijks praatsalon in Down Town.” Ze krabbelt haar nummer op een papiertje. “Hope to see you tomorrow!” Mijn ogen volgen haar kleine, ronde figuur in jeans en T-shirt. Ik telefoneer Nadiem en zeg de les voor morgen af.

DE ZOEKTOCHT

Het praatsalon vindt plaats in een shishabar in hartje Cairo. Heel toepasselijk heet het café ‘De culturele sessie’. Het is 8 uur ’s avonds en het is heet. De rook van de shisha’s grijpt me bij mijn keel. Hoewel het publiek hier even mondain is als het publiek van mijn geliefde culturele centrum Sawi voel ik meteen een geladen sfeer. Om me zo nonchalant mogelijk te onttrekken aan de taxerende blikken bel ik Maria op en hou haar even aan de lijn om de kosten van de woonboot te bespreken. Na 10 minuten ben ik vergeten en vind ik me een plek als muurbloempje achterin. Ik zie Marwa druk discussiërend met enkele vrienden binnenwandelen. De rook van de shisha’s wordt intenser en de stemmen luider. Rond 9 uur worden een stuk of vijftien stoelen in een kring geplaatst en neemt een magere dertiger het woord. Het valt me op dat hij in het Engels spreekt. “Vanavond willen we onze positie in de Palestijnse onafhankelijkheidsstrijd bespreken. Als anti-imperialistische en antizionistische beweging staan wij als een blok achter de verzetsbeweging Hamas. Zij die zich daarbij vragen stellen, zijn slechts namaakrevolutionairen!” Een

applaus onderbreekt hem. Ik grinnik. Wat een openheid. Al vanaf het begin wordt duidelijk gemaakt hoe je moet denken! De man gaat verder: “Hamas werd democratisch verkozen door het Palestijnse volk, niet omdat de Palestijnen een islamitische staat willen, maar omdat Hamas zich als enige speler onvoorwaardelijk voor de Palestijnse rechten inzet.” Ja, hier heeft hij wel een punt, Hamas is inderdaad democratisch verkozen. Het Westen draagt democratie als een heilig vaandel in haar kruistochten, dus waarom wordt Hamas dan niet erkend als legitieme vertegenwoordiger van het Palestijnse volk? Maar ja, de democratie moet zich ook tegen zichzelf beschermen. De Vlaamse extremisten worden in België geboycot omdat ze een bedreiging vormen voor de democratie. Ik durf mijn bedenkingen niet in de kring te gooien, omdat ik niet wil opvallen. Iemand anders is ondertussen aan het woord: “Zolang de Palestijnen worden verjaagd uit hun huizen, worden uitgehongerd, gefolterd en vermoord rest ons geen andere optie dan Hamas volmondig te steunen. Palestina is niet erkend als onafhankelijke staat en heeft dus geen eigen leger. Hamas vervult de rol van het leger en bestrijdt moedig een vijand die over de meest moderne wapens beschikt.” Zo heb ik het eigenlijk nog nooit bekeken. Palestina heeft inderdaad geen recht op een leger, terwijl het wel wordt gekoloniseerd. Dus in die zin volg ik de redenering wel dat Hamas een verdedigende rol speelt. Alleen gaat Hamas ver-

der dan louter verdediging en valt het Israel zelf aan. Ik kan me niet langer bedwingen en steek mijn hand in de lucht. Even valt er een stilte. Ik word opgemerkt en gekeurd. Om de argwaan te verbreken stel ik eerst mezelf voor: “Sofie, studente en activiste. Ik vind deze discussie heel interessant, maar ik stel me de vraag hoe je de zelfmoordaanslagen op Israëliische burgers kan goedkeuren.” Er stijgt een geroezemoes op en ik hoor hoe er wordt overgeschakeld op het Arabisch. De muziek wordt luider gezet en ik lijk wel een toeschouwer in een toneelstuk voor wiens ogen het decor wordt veranderd voor een nieuwe scene. Marwa staat op en wenkt me. “Sofie, ik heb je gisteren heel impulsief uitgenodigd voor dit praatsalon. Eigenlijk mocht ik dat niet. Daarom heb ik onze leider Salah gebeld en hem op de hoogte gebracht.” Ik slik bij het horen van de naam Salah en luister met nog meer aandacht. “Salah stemde ermee in jou toe te laten.” Mijn hart slaat over, Salah vertrouwt me dus toch! “Je weet toch dat publieke bijeenkomsten van meer dan vijf personen in Egypte verboden zijn. De mensen die hier komen, nemen een gevaar. Daarom laten we niet zomaar iedereen toe en is de voertaal Engels, om iets vrijer te kunnen praten.” Dat wist ik dus niet, maar ik laat het niet merken. Ik knik en Marwa gaat verder. “Jouw opmerking is een terechte vraag, waarop ik je graag van antwoord dien, maar anderen voelen zich nu onveilig.” Ik kijk haar niet begrijpend aan. Marwa zucht: “Het is niet gemak-

kelijk om gelijkgezinden te vinden in Egypte die ook voor hun mening durven uitkomen. Alle kritische meningen vormen een potentieel risico. Sommigen onder ons komen op straat en schreeuwen het uit. Anderen zijn zo ver nog niet en voor hen is het al een hele stap om hier te komen luisteren en praten. Jouw opmerking getuigt van weinig revolutionair inzicht en van weinig voeling met onze strijd. Daarom komt die bij sommigen bedreigend over.” Ik sta versteld. Als hier geen ruimte is voor vragen, hoe willen ze dan een kritische oppositie vormen?! Ik mompel een verontschuldiging en sta op. Weg uit deze verstikkende atmosfeer, weg uit deze shishadamp, de zwarte dampen van het Caïrese verkeer tegemoet.

Thuis wacht me een verrassing. Van zodra ik over de loopbrug kraak, komt Maria me tegemoet. “Sofie, je hebt bezoek! Is dat je vriendje? Knappe man! Hij zit op het voordek.” Verbaasd open ik de buitendeur. Salah hangt tegen de railing een sigaret te roken. “Je hebt de show gestolen”, grijnst hij me toe. Ik weet niet of de grijns vriendelijk of vijandig bedoeld is. “In Israel spreken we niet over burgers, maar over kolonialen. Elke Israëli woont op Palestijnse grond en dat maakt van hem of haar een legitiem doelwit.” “Maar die mensen hebben toch ook recht op een thuis, na al wat ze hebben meegeemaakt?”, bijt ik hem toe. “En waarom zouden de Palestijnen moeten opdraaien voor het bloedbad dat jullie hebben aange-

richt?” snauwt Salah, met de klemtoon op ‘jullie’. Ik laat me niet imponeren: “Ik heb geen zin in een Wij-Zij spelletje. Wie er begonnen is, dat doet er niet toe. Het feit is dat die mensen daar nu leven en het recht hebben om daar te blijven.” Salah laat me mijn zin amper afmaken. “Oh, jij hebt daar geen ZIN in? En de Palestijnen hebben er wel zin in om afgeslacht te worden? Dus jouw inziens hadden de Belgen maar in Kongo moeten blijven om er te plunderen, te verkrachten en te moorden?” Ik schrik. “Wat heeft Kongo hier nu mee te maken? Natuurlijk vind ik de Belgische kolonisatie van Kongo een zwarte bladzijde in onze geschiedenis en beschouw ik Lumumba als een legitieme verzetstrijder. Maar het lijden van de joden is toch nog iets anders. De Congolezen vochten voor hun onafhankelijkheid, de joden vechten voor hun voortbestaan.” “Wij, Arabieren, hebben de joden niet bedreigd in hun voortbestaan”, zegt Salah op een iets verzoenlijkere toon. “De joden hebben onze Arabische geschiedenis mee gevormd. Maar waarom moeten wij jullie schuldgevoel dragen door onze gronden en levens te laten verwoesten door koloniale mogendheden? Er is ruimte voor joden hier, binnen een Arabische staat, niet in de vorm van een agressieve grootmacht die erop uit is ons uit te moorden!” Ik ga zitten op het rieten bed en laat alles even bezinken. Inderdaad, waarom moeten de Palestijnen de schuldenlast dragen van de westerse genocide op de joden? En waarom mogen de Palestijnen zich niet

verzetten tegen het afpakken van hun land? “Het is allemaal zo verwarrend”, beken ik. Eindelijk zet Salah zich ook neer, op het andere rieten bed. “Ik denk dat je wel wat zal opsteken uit de autobiografie van Malcolm X.” Mijn ogen moeten ongeveer uit hun kassen vallen, want Salah lacht hardop. Blij met zijn ontwapenende lach roep ik uit: “Ik word door iedereen ervan verdacht een spion te zijn, maar wie bespioneert wie?!” Hij streelt mijn wang en voor het eerst merk ik dat hij me echt in mijn ogen kijkt. Er is een drempel weggevallen. We hebben inhoudelijk met elkaar gesproken. Onze relatie of wat het ook mag zijn, is een niveau gestegen, van dierlijk naar menselijk. Ik druk hem een kus op zijn lippen en al gauw glijden onze handen onder elkaars kleren.

De volgende dag breng ik loom en gelukkig op de woonboot door. Onze nachtelijke vrijpartij heeft tot in de vroege uurtjes geduurd. De avond valt en ik maak me klaar voor mijn les Arabisch met Nadiem. We hebben een zekere routine gevonden in onze lessen. Telkens lezen we een door hem gekozen tekst en bespreken die grammaticaal, stilistisch en tenslotte inhoudelijk. Als afsluiter mag ik een thema aanhalen, waarover we nog een half uurtje praten. Uiteraard kies ik vanavond voor de Palestijnse kwestie als gespreksthema. Nadiem houdt er niet van om politiek te bespreken, maar hij respecteert mijn keuze. Ik vertel hem hoe Khalas de Israëliëse staat

als een illegale entiteit ziet. Nadiem zegt daarop dat het niet veel uitmaakt hoe je Israel beschouwt: “Het feit is dat Israel bestaat en erkend wordt door de internationale gemeenschap, dus hebben we geen andere keuze dan ermee te leren leven. We kunnen alleen ijveren voor een Palestijnse staat naast de Israëlische en samenleven in vrede.” Ik knik beamend. Dit is een pragmatische en vredelievende manier om de zaak te bekijken. En toch wringt er iets, want hoe realistisch is dit? Zal Israel dit ooit toelaten? Haar voortdurende kolonisatiepolitiek getuigt van niet veel goede wil. Toch denk ik, wil ik geloven, dat een tweestatenoplossing het beste alternatief is voor alle betrokken partijen. Nadiem toont ook zijn trots over de bemiddelaarsrol die Egypte speelt in het Israëliisch-Palestijnse conflict: “De dood van onze vorige president Anwar Sadat zal altijd een nationale rouwdag zijn. Die man had de moed om als eerste Arabische leider met Israel in dialoog te gaan. Uiteindelijk zijn joden, moslims en christenen als broeders en zusters voor elkaar. We aanbidden dezelfde god en delen dezelfde geschiedenis.” En zo glijdt Nadiem als vanzelf af naar zijn favoriete onderwerp, godsdienst. “Godsdienst is de honing van het leven, maar wordt problematisch wanneer mensen beweren in naam van God te spreken.” Ik vraag hem waarom hij het woord ‘asl’ of ‘honing’ gebruikt. Of hij geloof dan ziet als een zoethoudertje, dat mensen troost in hun angst voor de dood. Hij kijkt me onbegrijpend aan. “Angst

voor de dood? Als je een zuiver leven leidt, hoef je toch niet bang te zijn van de dood? Echte gelovigen houden zich niet bezig met de dood, dat laten ze aan God over. Echte gelovigen richten zich op het leven en hoe ze het dichtste in de warme en liefdevolle nabijheid van God kunnen leven.” Zo heb ik religie nog nooit bekeken. Voor mij is religie een manier om het leven te ontvluchten, volgens Nadiem is het net een verrijking van het leven. Voor mij is religie een excuus om je rug te draaien, want alles wordt wel beter in het hiernamaals. Voor Nadiem is religie een stimulans om je verantwoordelijkheid in dit leven te nemen. Ik hou van de rust die hij legt in zijn woorden, de eerlijkheid waarmee hij spreekt. Tegelijkertijd mis ik een drijfveer, een energetische geladenheid. Ik mis Salah. Hoe snak ik naar zijn drummende stem, die tot diep in mijn zijn boort. Van zodra Nadiem de boot verlaat, bel ik Salah. Hij belooft me na middernacht nog even langs te komen.

Ik lig zijdelings op het rieten bed met een kop thee en staar door de damp naar de Nijl. Ik begrijp maar niet waarom Egyptenaren hun Nijl bijna heidens verafgoden. Voor mij is deze rivier niet meer dan de riolering van Afrika. Vanuit de buik van dit continent kronkelt ze traag als een papperige darm vol wormen en parasieten tot ze haar viezigheid lost in de azuurblauwe Middellandse Zee, die op slag vergeelt van het gif. De muggen zoemen rond mijn hoofd en nu en dan hoor

ik een vis uit het stinkende water plonsen. Mijn vader hield van vissen. Als kind stonden we 's zondags bij dauw op om aan de gracht te gaan vissen. Mijn vader zette dan een tentje recht voor mij, van waaruit ik op mijn buik naar de dobber tuurde. De nevels slingerden over de eendenkroos en ik beeldde mezelf altijd in een elfje te zijn dat tussen de riethalmen pirouettes draaide. Van zodra de zon de betovering had verbroken, opende mijn vader de rode picknickmand en aten we samen onze boterhammen. Ik weet dat hij genoot van die zondagochtenden met mij. Ik beseft nu dat hij zondagochtenden niet in bed kon doorbrengen, omdat hun zaligheid het gemis van mijn moeder ondragelijk maakten. De rest van de week plande hij zo dat er geen tijd was voor heimwee en geen plaats voor herinneringen. Er was ook geen ruimte voor mij. Alleen op zondagochtend aan de gracht. Mijn vader, ik hou van hem, maar ik mis hem niet. Op mijn veertiende ging hij een nieuwe relatie aan en onze zondagochtenden werden sporadischer, tot ze rond mijn zestien helemaal ophielden. Zijn vriendin had de leegheid van zijn zondagochtendbed gevuld. Bovendien hield ze niet van vissen. Mijn telefoon rinkelt twee keer en zwijgt. Dat moet Salah zijn die voor het poortje staat. Ik spring recht en stommel over de loopbrug om hem binnen te laten. Salah heeft donkere kringen onder zijn ogen en zijn schouders hangen vermoeid naar voren. Het duurt niet lang voor hij me toevertrouwt dat enkele leden van Khalas zijn

gearresteerd omwille van hun weblogs. Hij legt uit hoe elke kritische stem wordt gefnuikt onder het mom van de noodtoestand die in het leven is geroepen na de moord op president Anwar Sadat en die nog altijd geldt. "We plannen een betoging morgen om hun vrijlating te eisen en ook de internationale blogosfeer heeft een protestactie opgezet." Ik beseft dat ik verontwaardiging moet tonen, maar ik kan die alleen maar veinzen. In mezelf juich ik voor het feit dat Salah me vertrouwt en met mij deze gebeurtenissen bespreekt. Ik zoek naar gepaste woorden om te reageren. "De moord op Sadat was echt een zwarte dag in de Egyptische geschiedenis. Sindsdien is het alleen maar bergaf gegaan met de mensenrechten." Salah staart me verbijsterd aan. "Wat bazel je nu, domme gans?" Mijn vreugde krijgt een koude douche. Domme gans? Wie, ik? Wat heb ik nu weer gedaan om zijn afkeuring te verdienen? "Wie praat er nu over Sadat? Die zit waar hij het beste zit, diep onder de grond. Niets goeds heeft die voor ons volk betekend, die lafaard die de hielen van de zionisten likte! Hij heeft ons verraden! En jij noemt zijn dood een zwarte dag? Vandaag is een zwarte dag, want vandaag zijn er alweer vrijheidsstrijders monddood gemaakt. Mannen en vrouwen die hun eigen leven ondergeschikt maken aan de anti-imperialistische strijd." "Vrijheidsstrijders, strijd, wat een macho-woorden", zeg ik stil, maar blijkbaar luid genoeg. "Jij beseft niet hoe een onderdrukt volk dagelijks moet strij-

den, jij imperialistische hoer!”, schreeuwt hij, en stampt het dek af, de loopbrug over. Ik barst in een onbedaarlijk snikken uit. Misschien was ik toch beter zijn mooie liefje gebleven. Als kameraad heb ik gefaald en ik begrijp niet eens waarom. Wat weet ik over de imperialistische strijd? Dat zijn pamfletwoorden die op betogingen worden gebruikt, niet in het echte leven. Althans, niet in mijn echte leven. Misschien heeft Salah wel een punt. Ik besef inderdaad niet dat er een strijd woedt. Dat er volkeren zijn die een dagelijks gevecht leveren om erkend te worden, een stem te krijgen, zichzelf te mogen zijn. Ik hoef mezelf nooit te verantwoorden. Ik ben westerse en mijn strijd is gestreden. Ik maak deel uit van de dominante groep. Maar dat maakt me nog geen imperialistische hoer! Ik ben misschien naïef, of dom, maar geen hoer! Dat laatste stuur ik hem ook in een sms en dan schakel ik mijn gsm volledig uit. Gekwetst, boos en overdonderd over de plotse wending van ons samenzijn staar ik de duisternis in, tot ik uiteindelijk toch in slaap sukkel.

De volgende dagen wijd ik me als een ijverige student aan mijn lessen Arabisch. Nadiem reageert opgetogen op mijn inzet, maar begrijpt mijn verdriet niet. Hij gaat ervan uit dat ik heimwee heb naar België en nodigt me uit voor een dagtrip naar Alexandrië, omdat de lucht van de Middellandse Zee mijn eenzaamheid zal helen. Bovendien is het vandaag

Suikerfeest en ik heb wel behoefte aan geborgenheid op een feestdag waarop iedereen loopt te glunderen. In de trein staren we samen in stilte naar buiten. De plattelandstafere-len glijden aan ons voorbij. Ik besef nu pas dat ik het groene landschap heb gemist. De voorbije weken waren heel intens en als een drenkeling ben ik meegesleurd in een golf waarover ik geen controle had. Ik die dacht nooit de controle te verliezen! Ik twijfel nu aan alles en elke boei blijkt slechts een dobberend flesje, waarvan het kroontje me spottend aankijkt. Ik ben moe, uitgeput, en geef mezelf over. Ik ga kopje onder. De tranen stromen over mijn wangen. Nadiem vangt me op, houdt mijn hoofd boven water en op zijn schouder val ik in slaap. Pas wanneer we het eindstation bereiken, maakt hij me voorzichtig en verlegen wakker. Al die tijd heeft hij zich niet bewogen, geen woord gezegd, niets gevraagd. We nemen een taxi naar de corniche en nog altijd zwijgend gaat hij me voor naar een zitbank. Ik sluit mijn ogen, laat de wind mijn opgezwollen gezicht afkoelen en adem diep de zoute zeelucht in. Boven het geraas van het verkeer op de corniche uit hoor ik de golven beuken tegen de betonnen platen. De zon brandt mijn zouten tranen diep in mijn huid. Dankbaar kijk ik Nadiem aan en stel voor iets te gaan drinken, zodat ik mijn gezicht kan wassen. We kiezen een oud-koloniale taverne naast het Italiaanse consulaat en ik haast me meteen naar de badkamer. Ik laat het water over mijn armen en wangen stromen

en herboren schuif ik tien minuten later bij Nadiem aan tafel. Hij glimlacht opgelucht. “Alhamdu ala al salama!” groet hij me. Deze begroeting wordt normaal gebruikt om iemand welkom te heten na een reis. Ik lach: “Allahu salamek. Het was nogal een reis ook! Dat water op mijn gezicht heeft me deugd gedaan.” Nadiem knikt enthousiast. “Daarom is de wassing voor het gebed zo belangrijk. Onze profeet sala alayhi wa salam zei dat zuiverheid de helft van het geloof is. Water heeft niet alleen een helende werking, maar is de bron van alle leven en symboliseert God. Ik trek mijn wenkbrauwen in een vraagteken: “De bron van alle leven? Geloof je dan niet in het scheppingsverhaal?” Nadiem is duidelijk aangenaam verrast door mijn plotse interesse en buigt diepzinnig naar me toe. “De Koran is een boek met meerdere lagen en meerdere betekenissen. Alleen oppervlakkige mensen lezen de korst en proeven de fruitige sappen eronder niet.” Hij stopt en kijkt me zwijgend aan. “Jezus,” denk ik, “wat moet ik hieruit begrijpen? Misschien is dit Arabische beeldspraak.” Ik vraag hem om verheldering. Glimlachend zegt hij dat we vanaf volgende les de Koran zullen bestuderen. Om hem niet voor de borst te stuiten, knik ik. Eigenlijk heb ik helemaal geen zin om de Koran te lezen. Nadiem begint zich te veel als een missionaris te gedragen. Om hem te choqueren wrijf ik speels over zijn been. “Laten we gaan afkoelen in de zee!” Als door de bliksem getroffen springt hij recht. Op het strand blijft hij enkele

le meters van mij vandaan lopen, ver op het droge, terwijl ik met opgetrokken rok door het water waad en de aandacht van het hele strand trek. Ik doe alsof ik het me niet aantrek, maar die veroordelende blikken en Nadiems afstandelijkheid vreten zich in mij. Ik snak naar een liefdevolle omhelzing zonder seksuele connotaties. Niet de lust van Salah, niet de lichamelijke geremdheid van Nadiem, niet de geile fantasieën van het strand, maar een warme en veilige knuffel. Iemand die zijn neus in mijn haar verstopt zonder een erectie te krijgen. Iemand die mijn wang kust zonder zijn kruis tegen mijn dij te wrijven. Terwijl de eenzaamheid me penetreert en ik mijn armen hulpeloos om mezelf sla, komt Nadiem dichterbij en legt zijn hand op mijn schouder. Hij trekt me naar zich toe en slaat zijn armen rond me. Ik voel geen bobbel tegen mijn been, geen zoekende lippen en ik beantwoord zijn omhelzing met een snik die diep uit mijn middenrif komt. Op de trein terug naar Cairo vult Nadiem vol overgave minstens zes bladzijden van zijn notitieboekje. Vertederd kijk ik naar zijn gelukzalige glimlach en vraag me af of ik ooit dit niveau van innerlijke rust zal bereiken. En of ik dat wel wil bereiken.

Thuis ligt er een briefje van Maria in de keuken. “Hi Sofie, hope you enjoyed your trip today. Your boyfriend was here.” My boyfriend ... hoe kinderachtig naïef klinkt dat. Salah is geen boyfriend, ik zou hem eerder een pooier noemen, op

zoek naar nieuw vlees. Vieze vent! Het lucht me op mijn pijn te ventileren door Salah te schofferen. Het is toch gemakkelijk hem uit mijn leven te bannen, nietwaar? Ik mis hem niet en seks kan ik overal krijgen. Maar waarom heeft hij zich de moeite getroost om naar de boot te komen? Op mijn gsm kon hij me niet bereiken, want die staat al een week uitgeschakeld. Misschien heeft hij wel een berichtje gelaten. Mijn nieuwsgierigheid wint het en ik schakel mijn gsm aan. Hij piept vier keer. Het eerste berichtje is van Sabrina die me uitnodigt naar de film. Het tweede is Maria om te zeggen dat ze die nacht bij haar vriendje slaapt – ja, inderdaad, Maria was eergisteren niet thuis. Bij het derde berichtje klopt mijn hart heviger. De afzender is Salah en hij vraagt me of ik oké ben. Ah, wat is mijn hart een verrader! Waarom moet het zo belachelijk tekeer gaan? Ik wacht tot het weer het normale ritme bereikt alvorens het vierde berichtje te openen. “I miss you.” Meteen bereikt dat helse hart weer 160 per minuut en ook mijn buik draait me de rug toe. De vlinders fladderen en lachen me uit. Ze steken hun lange tongen uit. Met trillende vingers druk ik op de groene beltoets. Als een verslaafde die dringend een shot nodig heeft sta ik te bibberen op mijn knieën. Wanneer de beltoon overgaat en ik zijn stem hoor, knijpt mijn keel dicht. “Dag zoetje, ben je terug van weggeweest?” vraagt hij me alsof er geen vuiltje aan de lucht is. In plaats van de donderwolk te spelen, antwoord ik stralend dat ik een fantasti-

sche dag had met Nadiem in Alexandrië. Ik zoek een spoor van jaloezie, maar in zijn stem bespeur ik alleen honger en ik beloof hem een feestmaal. Snel neem ik een douche om het zeezout van mijn lichaam te spoelen. Ik haast me mijn herinneringen en gevoelens met het water mee naar het putje te spoelen en stel me in op de hier-en-nu-attitude die goede seks vereist. Blijkbaar slaapt Maria ook vannacht bij haar vriendje, dus ik kleed me alleen in mijn mooiste lingerie. Klassiek gewaagd, donkerblauwe kant die zich uitnodigend afschildert tegen mijn parelmoeren huid. Succes verzekerd. De poort heb ik uit de haak gehaald, dus Salah kan onaangekondigd binnenkomen. Dat doet hij ook. Terwijl ik voor het CD-rek sta te kiezen tussen Fayrouz en Magda El Rumi sluipt hij binnen en neemt me in zijn armen. Ik onderdruk mijn gil en gulzig zoeken onze lippen elkaar. Zijn mond glijdt via mijn hals naar mijn borsten en verder naar beneden. Hij likt me vurig en ik smelt. Ik duw hem op de grond en houdt zijn polsen stevig boven zijn hoofd terwijl ik op en neer dans. Ik ben in controle en hij geeft zich over. Met gesloten ogen laat hij zich gaan. Volstaan lig ik even later naast hem. Hij vertrouwt me weer! Hij is weer van mij! “Blauw past je,” fluistert hij. Ik glimlach. Verontschuldigungen hoeven niet meer. Alles is goed zoals het is.

Gedurende lange, zalige weken lijkt mijn leven in evenwicht. Met Nadiem zit ik drie avonden per week zusterlijk op

het voordek over Arabische teksten en de Koran gebogen en met Salah lig ik minstens vier avonden per week onstuime-lijk te vrijen op het voordek, in het salon, in de keuken, in de slaapkamer en een keer zelfs op de loopbrug – waarbij ik mijn blauwe kanten slipje opofferde aan de Nijl. De biografie van Malcolm X heb ik twee keer gelezen. De eerste keer voelde ik een zeker ongemak. Het vuur van zijn boodschap bekleemde me. Ik beleefde zijn realiteit niet, durfde me niet te vereenzelvigen als lezer. Ik las zijn woorden vanuit mijn blank westers perspectief; de klassenstrijd lang voorbij, de rassenstrijd onvertrouwd. De gelijkheid tussen verschillende volkeren en kleuren heb ik altijd als een normaliteit beschouwd, waardoor ik blind was voor het feit dat er ook in het verlichte westen nog altijd gediscrimineerd wordt op basis van afkomst en kleur. Opgegroeid in een typisch midden-klassenmilieu besepte ik niet dat er ook mensen onder de armoedegrens leefden in België. Ja, er was dat meisje met vette haren in mijn klas, maar haar ouders hadden er dan ook zelf voor gekozen in een woonwagen te wonen op kosten van onze gemeenschap. Dat laatste werd er altijd met klem bijgevoegd. Er waren wel enkele rijke kinderen, die met kerst en Pasen gingen skiën en in de zomer naar exotische bestemmingen vlogen. Daar keek ik naar op, maar toch was hun wereld niet zo verschillend van de mijne, alleen in superlatieven. Met al-luchtonen kwam ik pas in aanraking op de hogeschool en ik

was trots op mijn ‘andere’ vrienden, want die maakten mij speciaal. Ik denk dat ik via hen revolteerde tegen mijn jeugd in de chiro en de witte nonnenschool. Toen ik een Marok-kaanse vriendin met hoofddoek thuis uitnodigde, trok ik de aandacht van de hele buurt en verder. Ik had speciaal een kip-penschotel klaargemaakt, omdat ik wist dat moslims geen varkensvlees eten. Maar van halal had ik nog nooit gehoord. Het arme kind at uit beleefdheid mee, maar een kwartier la-ter hoorde ik haar overgeven in onze badkamer. Ik denk dat dat de eerste keer was dat ik besepte dat cultuur je levenswijze en je identiteit mee beïnvloedt en dat mijn blanke, westerse waarden niet voor iedereen vanzelfsprekend zijn. Of neem nu mijn toenmalige Turkse vriendje, een nieuwkomer over wie ik me graag ontfermde. Romantische beeldspraak, onverbloem-de liefdesverklaringen, passionele kussen, maar penetratie ... haraaaam! Bruusk sprong hij recht uit ons liefdesnestje. “Dit doe ik niet! Dit mag niet!” Ik begreep er niets van. Van wie mag dat niet? En waarom mag strelen en kussen dan wel? Stink ik misschien? Is hij plots vies van me geworden? Ge-kwetst en in mijn eer aangetast gooide ik hem mijn kamer uit. Pas later besepte ik dat hij net onze eer wilde vrijwaren in plaats van aantasten. Maar ondertussen had ik me al in mijn slachtofferrol gewenteld en onze relatie kwam nooit meer goed. Gek hoe ik me later als gids ergerde aan toeristen met platvloerse stereotypen, maar zelf ook nog vaak in mijn eigen

denkkader zit vastgeroest. Malcolm X, zo is me geleerd, was een extremist. En het woord extremist, zo is me geleerd, moet kippenvel opwekken. Waarom was hij een extremist? Omdat hij net zo racistisch was tegenover de blanken als de blanken tegenover de zwarten. Inderdaad, bij een eerste lezing van zijn boek als bewust blanke lezer deed het pijn om zijn uitspraken te horen over de blanken, vooral over de blanken die het 'goed' bedoelden. Immers, niet alle blanken zijn racisten. Maar met het herlezen probeerde ik in zijn huid te kruipen. Hoe hypocriet en paternalistisch waren die goed bedoelende blanken, die toch maar lekker het bestaande systeem in stand hielden. Op een revolutie waren ze niet uit, want dan zouden ze hun voorrechten moeten delen en uiteindelijk moeten inboeten op hun welzijn. Hoe bedreigend waren ze voor de arme, zwarte gemeenschap, die, getraumatiseerd door de blanke meesters, geen eigenwaarde meer kende. Het klinkt dan ook logisch dat Malcolm X eerst aan die eigenwaarde wilde werken, een eenheid wilde scheppen, om als evenwaardige partners aan een al dan niet gemeenschappelijke toekomst te kunnen werken. Ik trek de lijn door naar het ontwikkelingsbeleid. Ontvangende landen worden altijd geconditioneerd over hoe ze zich moeten ontwikkelen door de donorlanden. Hoeveel Afrikaanse landen zijn er niet gekraakt onder de absurde bepalingen van het Internationaal Muntfonds? Zolang je zwak staat, heb je geen stem, en de sterke zal je nooit toelaten echt

gehoord te worden, want dan verliest hij zelf aan macht. Af en toe mag je komen zingen op het podium van een westers zomerfestival en kunnen de goed bedoelende alternatievelingen dansen op je miserie. Wow! Ik geraak echt onder de indruk van Malcolm X. Ik besluit meer over hem en de anti-imperialistische beweging te lezen. Via een sms vraag ik Marwa, die ik de laatste twee weken niet meer heb gezien, om morgen mee op boekenjacht te gaan.

Marwa is duidelijk vermagerd. Ze ziet er eigenlijk best knap uit. Haar wangen blozen en haar haar geurt naar jasmijn. Ik uit mijn bewondering. "De laatste tien dagen van ramadan zonder ik me af aan de zee", legt ze me uit. Elk jaar gaat ze dan helemaal alleen kamperen in een kamp aan de Rode Zee. Ze mediteert, leest in de Koran, zwemt, slaapt en bij het verbreken van de vastendag eet ze salades, soep en rijst. "Niets dat me herinnert aan onze consumptiemaatschappij", zegt ze trots. Ik sta verbaasd. Niet omdat ze gezond eet of alleen gaat kamperen, maar omdat ze vast. Ik wist niet eens dat ze moslim was. Door haar jeans en korte T-shirts ging ik ervan uit dat ze christene was, of geen belang hechtte aan religie. Maar praktiserende moslim? Ik vraag haar hoe ze zich als seculiere activist geïnspireerd kan voelen door de Koran. Terwijl we de boekhandel binnenstappen vertelt ze me: "De Koran is een revolutionair boek. Met zijn boodschap heeft

hij een hele maatschappij gebaseerd op uitbuiting en onderdrukking onderuit gehaald. Plots waren alle mensen gelijkwaardig voor God, mannen en vrouwen, slaven en burgers, zwarten en blanken.” Ik onderbreek haar: “Ja, dat de Koran rassendiscriminatie verbiedt, is bekend. En ook dat hij burgers aanspoort hun slaven vrij te laten. Maar waar lees je dat mannen en vrouwen gelijkwaardig zijn?” “Alleen al het feit dat de Koran stelt dat mannen en vrouwen voor dezelfde daden beloond en voor dezelfde daden bestraft zullen worden, betekent dat ze gelijkwaardig zijn. Bovendien zijn mannen en vrouwen uit dezelfde ziel geschapen, als partners voor elkaar.” Dit is nieuw voor mij. “Eva is toch geschapen uit de rib van Adam?” Marwa schudt haar hoofd en zegt dat dat nergens in de Koran staat. Ze loopt naar een boekenrek en haalt er een boek uit van een zekere Amina Wadud, ‘Inside the gender jihad’. Ik schud mijn hoofd en draai het boek op zijn rug om de achterflap te lezen. “Nog nooit van gehoord. Die Amina is black American, zie ik. Interessante combinatie. Die zal wel langs alle kanten onderdrukt worden, als vrouw door de man, als zwarte door de blanken, als intellectueel door haar macho broeders en als moslim door haar religie.” Marwa duwt me een ander boek in mijn handen, van ene Fatima Mernissi, ‘Beyond the veil’. Opnieuw schud ik mijn hoofd. Hoewel ik zelf vriendinnen heb met hoofddoek, blijft de hoofddoek bij mij negatieve connotaties oproepen. “Er lopen hoe langer

hoe meer hoofddoeken rond in Cairo”, merk ik op, meer als feit dan als vraag. Marwa negeert mijn opmerkingen. “Kopen”, beveelt ze, “dit is verplichte literatuur als je jezelf een feministe noemt.” Ik frons mijn wenkbrauwen. Ik, feministe? Waar haalt ze dat vandaan? Dat lijkt zo oubollig. “Wij zijn de feministische strijd al voorbij in het Westen”, zeg ik. Marwa schaterlacht. “Yeah right. Om terug te komen op je eerdere vragen, ga even zitten. Ik heb wel zin in kaastaart.” Ik hou van deze boekenwinkel alleen al door het feit dat er middenin enkele tafeltjes staan naast een taartenbuffet. Boeken wekken immers honger op. Terwijl Marwa haar vingers aflikt, wijdt ze me in in de feministische lezing van de Koran. “De Koran is neergedaald over een langere periode. De Koran leefde mee met en beïnvloedde drastisch de maatschappij waarin Mohammed leefde, en dat was een heel patriarchale context. Beetje bij beetje probeerde de Koran die heersende vrouwonvriendelijke normen om te buigen. In zich draagt de Koran een hele bevrijdingsideologie, alleen werd de lezing daarvan door het patriarchaat gegijzeld.” Ik begaap haar met open mond. “Waarom was God dan niet wat explicieter, zodat er duidelijkheid bestaat over de juiste lezing? Waarom wordt polygamie bijvoorbeeld niet zwart op wit verboden?” Marwa smakt met haar lippen. Ze schuift haar bordje aan de kant en legt me uit dat Mohamed leefde in een tijd met veel stammentwisten en oorlogen. Veel mannen sneuvelden en hun vrouwen en doch-

ters werden in het beste geval geërfd door mannelijke familieleden en in het slechtste geval verkocht als slaven of prostituees. Enkel binnen het huwelijk kenden vrouwen rechten en veiligheid. Vandaar dat de Koran binnen die context mannen toelaat meerdere vrouwen te huwen, maar tegelijkertijd stelt de Koran dat de man zijn vrouwen gelijk moet behandelen. Dat kan hij misschien wel materieel, maar emotioneel? In een ander vers lezen we dat het hart niet gedeeld kan worden. Dus eigenlijk liet God polygamie binnen een bepaalde context toe, maar keurt het eigenlijk af.” Ik knik langzaam. Wat een moeilijk boek. Je moet historicus en linguïst zijn om er iets van te begrijpen! Toch heeft Marwa mijn interesse gewekt en koop ik de boeken van Wadud en Mernissi. De strijd tegen het imperialisme gaat immers hand in hand met de genderstrijd.

Ik vraag Marwa wat het betekent om feministe te zijn in een patriarchale maatschappij zoals de Egyptische. Haar kaakbenen malen even van rechts naar links. “Een tandenknarser”, denk ik en vraag me af waarom ze twijfelt hierop een antwoord te geven. Misschien maakt een cappuccino haar wel los, dus plaats ik een nieuwe bestelling. “Sofie, ik wil eerlijk met je zijn. Ik kan je niet helemaal plaatsten. Enerzijds bewonder ik je oprechte nieuwsgierigheid en open blik en anderzijds stoor ik me aan je soms vastgeroeste denkkaders.”

Ik slik. Wat krijgen we nu? Ik hou er niet van bekritiseerd te worden, maar toch wil ik dit horen, want ik weet dat Salah zich ook geregeld aan me stoort, zonder dat ik begrijp waarom en zonder dat hij me iets uitlegt. Ik plaats mijn hand onder mijn kin, ten teken dat ze verder mag gaan. “Neem nu de vrouwenemancipatie. Je gaat ervan uit dat ‘wij’ in het Westen geëmancipeerd zijn en ‘jullie’ in het zuiden nog niet. Ten eerste vind ik die tweedeling wij versus jullie heel oppervlakkig, want binnen elke maatschappij zijn er wij’s en jullie’s en het is de dominante groep die bepaalt wie zich wij mag noemen. Ten tweede vind ik jouw stelling ook heel paternalistisch. Jij, de geëmancipeerde westerling, komt de onderdrukte zuiderlingen vertellen dat ze nog niet geëmancipeerd zijn. Ten derde is jouw stelling ook naïef. Denk je nu echt dat vrouwen in het Westen geëmancipeerd zijn?” Ze pauzeert even en ik grijp de kans hierop te antwoorden. “Nee, niet allemaal natuurlijk. Vooral de allochtone vrouwen hebben nog een hele weg te gaan. En niet alle vrouwen willen geëmancipeerd zijn. Er zijn er nog altijd die ervoor kiezen aan de haard te blijven.” Marwa draait met haar ogen en fluistert tegen zichzelf “Istaghfirli ya adhiem.” Ik weet dat dit zoveel betekent als “Vergeef me, God” en dat deze uiting wordt gebruikt wanneer de spreker zich probeert te beheersen om niet in woede uit te vallen. Wat heb ik nu weer gezegd dat in het verkeerde keelgat is geschoten? Wat een lange tenen hebben die Arabieren! “Sofie, dat bedoel

ik nu net. Je denkt heel zwart-wit. Voor jou zijn alleen westerse, blanke vrouwen geëmancipeerd, die enkele haardtruten niet te nauw gekeken. Is het je trouwens opgevallen dat je stelling contradictorisch is? Als je ervoor kiest om thuis te blijven, ben je geëmancipeerd, want je hebt er bewust voor gekozen. Voor jou is een geëmancipeerde vrouw een vrouw die financieel onafhankelijk is. Als jij je zo geëmancipeerd voelt, mooi, dan kan ik alleen maar bidden dat je een succesvol professioneel leven mag kennen. Alleen stel ik me dan de volgende vraag; wie ben jij om jouw definitie van emancipatie op te dringen aan anderen?" Mijn hand schiet weg vanonder mijn kin en ik snuif. Hier gaat ze te ver. "Ya Marwa, stop te denken in mijn plaats. Je mag kritiek uiten, maar je kan niet zeggen wat er in mijn hoofd omgaat!" Zuchtend reageert Marwa: "Maar Sofie, dat is nu precies wat ik bedoel. Jij gaat ervan uit dat je weet wat er in onze hoofden omgaat. Jij denkt in onze plaats. En dat stoort me. Begrijp je?" Ik val van mijn stoel. Nog nooit heeft er me iemand zo in het gezicht geslagen. Ik ben te verbouwereerd om in de verdediging te gaan. De cappuccino drink ik zonder smaak op.

De volgende dagen breng ik thuis alleen door. Ik heb Nadiem en Salah gemeld dat ik ziek ben. Alle contact met de buitenwereld sluit ik af. Ofwel word ik nagestaard door geile blikken, ofwel word ik bekritiseerd omwille van hoe ik denk

– of hoe men denkt dat ik denk. Ik wil gewoon mijn eigen leven leiden. Ik wil gewoon gewoon zijn. Maar wat is gewoon? Ik ben nu eenmaal een westerling in een Arabisch land. Hier heersen andere waarden. Maar ik moet mezelf toch niet verloochenen om hier te kunnen en mogen wonen? Nee, te kunnen wonen, niet te mogen. Want wat mijn situatie hier anders maakt dan de situatie van allochtonen in België, is dat ik hier alles mag, net omdat ik westerling ben. Allochtonen in België botsen op muren van taaltesten en inburgeringexamens. Hier verwacht men zelfs niet dat ik Arabisch spreek of de nationale hymne ken. Wat de situatie ook verschillend maakt, is dat België zich een democratie noemt met gelijke rechten voor iedereen, terwijl dat niet zo is. Egypte heeft tenminste niet de pretentie zich een democratie te noemen. Egypte, waarom ben ik hier? Wat houdt me hier? Waarom ga ik niet terug naar huis? Huis? Wat is huis? Mijn ouderlijk huis dat mijn vader nu deelt met zijn nieuwe vrouw? België? Het land dat vermeld staat op mijn identiteitskaart, maar waarvan de kleinburgerlijkheid me verstikt? Waar wil ik zijn? Wie wil ik zijn? Als antwoord op al deze vragen heb ik alleen tranen. Tranen van zelfmedelijden, tranen van eenzaamheid, tranen van heimwee, maar naar wat? Samen met mezelf ben ik ook mijn herinneringen en dromen kwijt. Net daarom kon ik me niet verdedigen tegenover Marwa. Zelf zwak en zoekend naar mijn identiteit, kan ik niet voor mezelf opkomen en mezelf positio-

neren. Alleen, Marwa bekritiseerde me niet omwille van mijn achtergrond of wie ik ben, maar omwille van mijn zogenaamde enggeestigheid tegenover andere denkwijzen. En dat vind ik nu niet eerlijk. Ik ben diegene die mijn toeristen altijd probeerde te verlichten. Ik ergerde me aan hun bekrompenheid en vooroordelen, terwijl ik, ja ik was de openheid zelf! Maar hoe eerlijk was mijn openheid? Hoe denk ik zelf over die boeren op hun ezels? Goed, ik zie ze niet meteen hun ezel neuken, maar wel hun buurmeisje bijvoorbeeld. Waarom voelde ik me zo aangevallen bij het lezen van het boek van Malcolm X? En hoe verrast was ik dat de schrijfster van mijn meest recente aankoop, Amina Wadud, een zwarte was! Ergens denk ik inderdaad dat het blanke westen de maatstaf vormt en de aarde beeft bij het besef dat de realiteit veel diverser is. Dat er eigenlijk veel meer realiteiten zijn dan de mijne. Maar is het niet heel menselijk om jezelf als centrum en uitgangspunt te zien? Ja, uiteraard, maar misschien moet dat automatisch verankerd zitten in een gezonde relativering, en moet achter elk uitroepteken per definitie een vraagteken volgen. Alleen maakt altijd alles in vraag stellen het leven er zo veel vermoeiender op. Maar ook eerlijker en rijker. Stilaan begint mijn cocon vruchten af te werpen. Het is nog slechts een kwestie van durf om mijn vleugels uit te slaan en mijn nieuwe inzichten te beleven. Alleen, ik weet nog niet hoe die inzichten te verwoorden zodat ze verstaanbaar worden. Niet alleen voor anderen,

maar ook voor mezelf. Ik verkies nog een week de veiligheid van mijn cocon en nestel me in de zetel met mijn dierbaarste vrienden, mijn boeken.

HET INZICHT

Salah heeft honger, reuzehonger, en ik heb ook wel zin. Ik meld me officieel genezen en nog geen uur later hoor ik zijn zware bas dreunen dat hij me gemist heeft, alvorens hij zijn lippen op de mijne plaatst en me onstuimig kust. Normaal zou ik op dit punt smelten, maar nu gebeurt alles te bruusk. Ik duw hem van me af en even zie ik zijn voorhoofd gekrenkt fronsen. Ik heb echt geen zin in ruzie, dus lieg ik sussend dat Maria thuis is en dat we beter naar mijn slaapkamer gaan. Wel vreemd dat hij me niet eens vraagt hoe ik me voel, welke ziekte me bijna twee weken aan het huis heeft gekluisterd. Tegen de tijd dat ik de deur naar mijn slaapkamer open heb ik totaal geen zin meer in seks. Salah daarentegen des te meer. Wild gooit hij me op bed en sleurt aan mijn kleren. Zijn aanrakingen doen me niets. Hij wroet wat tussen mijn benen, en maakt me tenslotte nat met zijn speeksel om me te kunnen penetreren. Het doet pijn, maar ik laat hem begaan. Ik heb hem tenslotte zelf uitgenodigd, dus kan ik niet meer terug. Gelukkig duurt het hele gezwoeg niet lang. Wanneer hij naast me ligt, vraag ik me af hoe geëmancipeerd ik hier nu lig te

wezen. Het had meer weg van een verkrachting dan van een intieme vrijpartij. Om hem niet voor de borst te stuiten liet ik me als een dier nemen. En dan klinkt het: “Sorry, ik heb je pijn gedaan. Je was blijkbaar nog te zwak. Vergeef me.” Op dat moment besef ik dat ik van hem hou. Ik hou van deze man! Dankbaar en herboren werp ik me in zijn armen. Dat ik me enkele ogenblikken geleden nog gekwetst en vernederd voelde, ben ik al lang vergeten, of heb ik op zijn minst opgesloten in het kamertje met ‘te verdringen herinneringen’. Maakt me dit nu minder of net meer geëmancipeerd? Eigenlijk kan het me worst wezen. Ik ben gelukkig, is dat niet het streefdoel van elke vorm van emancipatie? Ik wentel me verder in mijn geluk, als een suikerspin die wolliger en zoeter wordt, klaar om geproefd te worden. Salah likt me zachtjes en liefkozend. En spinnend geef ik hem gewillig mijn suiker. De rest van de dag dobberen we zo verder. Zijn gsm heeft hij uitgeschakeld. Ik geniet met volle teugen. Hij is van mij, van mij alleen. De hele wereld probeert hem nu misschien wel te bellen, maar hij heeft alleen oog voor mij. Ik ben uniek in zijn leven. Nu weet ik waarom ik in Egypte blijf. Voor Salah!

Nadiem merkt mijn transformatie meteen op. Na vijf minuten oefenen op de dualis in het Standaard Arabisch vraagt hij me waarom ik bruis van geluk. Verrast kijk ik op. Hij weet niets van mijn relatie met Salah. Niemand is op de hoogte, alleen Maria, maar ze weet niet wie Salah eigenlijk is. Ik heb

haar verteld dat hij journalist is voor een cultuurredactie. Nooit heeft Salah me gevraagd onze relatie geheim te houden, maar intuïtief wist ik meteen dat het zo moest lopen. Waarom eigenlijk? Is hij niet zeker van ons geluk samen? Schaamt hij zich voor mij? Of, of, of is hij misschien getrouwd? Jezus, ik weet helemaal niets over hem! Nooit vertelt hij over zichzelf, alleen over de Strijd. Buiten die eerste kus in de Jazz Club zijn we nooit publiekelijk samen geweest. Die kus had hij dan ook niet onder controle, die overkwam hem. Die kus heeft hem misschien ook wel betoverd. Volgens mij weet hij zelf niet waarom hij telkens opnieuw naar mij verlangt, want buiten vrijen hebben we niets gemeenschappelijk. Ik ken zijn jeugdverhalen niet, weet niet of hij broers en zussen heeft, ken zijn lievelingseten niet en weet niet welke films hij graag ziet. Eenmaal heb ik hem over mezelf verteld, tijdens onze aller-eerste ontmoeting op de persconferentie twee maanden geleden. Hij was totaal niet geïnteresseerd, dus heb ik het nooit opnieuw geprobeerd. En toch lijkt ik gelukkig. Twee vreemden wiens lichamen zich met elkaar vervlechten. Misschien is het mysterieuze net de kracht die ons bindt. Misschien breekt de betovering van zodra er beloftes worden gemaakt over witte paarden en kastelen. Misschien is het inderdaad beter zo. “Ja”, zucht ik gelukzalig, “ik voel me goed.” Zonder verdere vragen knikt Nadiem: “Alhamdulillah, God zij geprezen.” We gaan verder met de les.

Het was een domme samenloop van omstandigheden. Die dag was het Maria's beurt om inkopen te doen, maar door liefdesperikelen was het haar niet gelukt. Hongerig verliet ik de boot en kocht op de hoek van het praatsalon een yoghurtje, een grote reep chocolade en een blikje Cola. Enkele leden van Khalas zaten al aan hun waterpijp te slurpen. Stil voegde ik me bij hen en vroeg een lepeltje aan de kelner om mijn yoghurtje op te eten. Dat lepeltje moet de aandacht van ene Youssef hebben getrokken. Hij fluisterde iets tegen zijn kameraden, die enkele boze blikken op me afvuurden. Ik dacht dat ze het misschien onbeleefd vonden dat ik hier zat te snoepen, zonder hen iets aan te bieden. Dus verlegen stak ik hen de reep chocolade toe. “Wij zijn geen verraders!”, snauwde Youssef me toe. Uit het lood geslagen trok ik mijn chocolade terug. De yoghurt smaakte bitter. In mijn hoofd spoelde ik de gebeurtenissen terug. Waar was het fout gegaan? Ik bespeurde geen enkele hapering of technische fout; noch in mijn taalgebruik – wat kan er linguïstisch fout gaan met dag zeggen en mensen chocolade aanbieden? – noch in mijn lichaamstaal of gedrag – ik was gekleed in jeans met ruitjeshemd en zat met mijn knieën zedig naast elkaar. Even wilde ik het gewoon laten, maar dan ontstak ik in een razernij. “En kan meneer dan wel zeggen waarom hij zich door mij gekrenkt voelt in zijn eerbaarheid als Strijder?” De kameraden grinnikten. Youssef

wees droog naar mijn picknick: “Nestlé, Pepsi Cola en Kitkat.” Verbaasd staarde ik hem aan. Ging het over merken? Had ik inheemse merken moeten kopen? Die salmonella yoghurt en namaakchoco? “So what?” beet ik hem toe en hij gromde terug: “Doe je dat nu met opzet? Kies je bewust voor deze producten om een statement te maken? Of ben je echt zo dom dat je niet weet dat deze bedrijven het Zionisme actief steunen?” Stilaan begon het me te dagen. Ik had al eens iets gelezen over de economische boycot van Israel. Verschillende bedrijven hebben een dochterfiliaal in Israel en steunen op die manier actief de Israëlische staat en dus de koloniseringpolitiek. Het was een hele lijst van verboden producten, maar ik had nooit de moeite genomen die te lezen. “Een boycot is een negatieve actie”, zei ik schijnbaar koel, “en ik geloof alleen in positieve actie. Bovendien raak je zo ook de Palestijnse boeren en arbeiders die in Israel werken.” “What the fuck?!” riep Youssef uit. Er hadden zich ondertussen meerdere mensen rond onze tafel geplaatst. Ik ging door de grond. Ik haat het om in het middelpunt van de belangstelling te staan. Plots herkende ik Marwa’s stem: “Mazlesh ya Youssef, she is still new, give her a break.” De gezichten draaiden zich in haar richting en ik pakte mijn kans om de hete schijnwerpers te ontvluchten. Ik wist niet in welke richting ik liep, maar op de een of andere manier kwam ik korte tijd later bij de Beurs terecht. Net toen ik neerzat en een thee wilde bestellen, rinkelde mijn gsm. “Wie

ben je eigenlijk, Sofie? Wat wil je van me?” Angstig had ik de lijn verbroken en het toestel uitgeschakeld. Salah weet niets over mij als persoon, maar wat ik zeg over politiek komt hem meteen ter ore en daarop reageert hij passioneel.

Hier zit ik nu in het ledige van de smog te staren. Sluimerend verlamt haar stinkende adem me. Sluimerend verlamt Salah me. Wanneer ik denk thuis gekomen te zijn, word ik weer verjaagd. Ik ben moe van de jojo, op en neer, weg en terug. Het duizelt me voor de ogen en ik durf niet meer te bewegen. Maar tegelijkertijd besef ik dat ik het ook wel leuk vind dat iemand aan mijn touwtje trekt, dat iemand met me wil spelen, dat iemand me wil. Waarom neem ik het Salah kwalijk dat ik voor hem alleen maar lichaam ben? Dat is hij voor mij ook. Zijn politieke pleidooien en bevrijdingsverhalen neem ik erbij, alleen het horen van zijn bas telt. Zolang hij mijn snaren maar streelt! Maar net dat dreig ik nu te verliezen. Betekenen we dan toch meer voor elkaar? Indien ik slechts lichamelijk plezier was, dan zouden mijn maatschappelijke ideeën er niet toe doen, toch? Dus ofwel moet ik me helemaal naar het bed laten verbannen, ofwel moet ik me inwerken in zijn strijd. Wat is die strijd eigenlijk? Waarvoor vecht hij? En hoe vecht hij? Ik wil leren! Ik wil hem vertellen wie ik ben! Ik moet terug! Met lood in mijn schoenen schuifel ik terug naar het praatsalon. Van zodra ik de piepende deur

open, valt er een lange stilte. Blikken worden uitgewisseld. Salah staart me aan. Marwa schuift een stoel bij en gebaart me te gaan zitten, maar ik blijf staan. Niemand zegt iets en ik voel me verplicht het woord te nemen. “Het spijt me indien ik jullie onrustig maak. Ik heb geen besef van de gevaren die jullie lopen door hier samen te zitten en over politiek te praten. Ik weet wel dat het verboden is, maar ik kan me niet voorstellen wat de gevolgen zijn voor jullie als individu, als vader, als dochter, als dokter of als student. Ik deel jullie angsten niet, maar wel jullie dromen. Ook ik droom van een betere wereld, een wereld waarin alle volkeren hun toekomst in eigen handen kunnen nemen en niet onderdrukt worden. Ik ben een kind van het Westen, dat jullie gekoloniseerd en geplunderd heeft en dat tot op vandaag de dag doet. Onder het mom van democratie moorden we Irakezen en Palestijnen uit, onder het mom van de vrije markt stelen we jullie rijkdommen. Onder het mom van de strijd tegen terrorisme steunen we jullie dictators. Maar net zoals jullie heb ik geen stem in deze strijd en wil ook ik gehoord worden. Met duizenden broeders en zusters betoog ik in Brussel, samen schreeuwen we om rechtvaardigheid. Het enige verschil tussen jullie en ons, is dat wij, wettelijke kinderen van het Westen, het onrecht zelden aan den lijve ondervinden. Voor velen van ons en zelfs voor een deel van de Europese Arabieren, laat ik hen dopen tot de buitenechtelijke kinderen van het Westen, is jullie strijd iets

waarover we moeten leren, niet een strijd die we zelf beleven. Ik vraag jullie alleen de ruimte om te leren.” Met trillende knieën plof ik naast Marwa neer. Ze schuift me haar flesje water toe. Gulzig masseer ik mijn droge keel. Iemand lacht: “Buitenechtelijke kinderen, dat is wel goed gevonden! Zo worden we inderdaad behandeld in Europa. Mijn neven zijn geboren in Nederland en toch worden ze als buitenlanders aanzien en behandeld. Niet slecht, buitenechtelijke kinderen, dat moet ik hen vertellen.” Het verdere geroezemoes ontgaat me. Ik voel de ogen van Salah en een druppeltje zweet glijdt over mijn hals. Hoezeer verlang ik dat het zijn vinger was!

Nog maar net zit ik in de taxi naar huis of Salah belt. Hij klinkt gehaast, want hij is op weg naar het vliegveld om naar Libanon te reizen voor een vijfdaagse conferentie over mensenrechten en democratie in de Arabische wereld. Hij bedankt me voor mijn korte inbreng en zegt dat we er volgende week dieper over zullen praten. Ik hoor dat hij niet alleen is in de auto en het feit dat hij me toch belt, doet me stralen van geluk. Hoe vermoeiend en verlamdend onze dalen ook zijn, zo bruisend en daverend zijn onze pieken. Ik leef niet in zijn context van voortdurende angst voor vervolging, arrestatie en foltering, maar ik ben wel solidair met zijn strijd voor democratie en gelijke rechten. Ik heb geen rechtstreekse banden met de Palestijnen, maar ik besef wel dat hen onrecht

wordt aangedaan door hen uit hun huizen te verdrijven en te verbannen naar vluchtelingenkampen. Ik vanuit mijn achtergrond en hij vanuit zijn achtergrond kunnen toch samen iets betekenen, niet? Tegen de tijd dat ik thuiskom, ben ik weer helemaal licht en uitgelaten. Als ik consequent ben in mijn solidariteit met het Palestijnse volk, dan moet ik de verantwoordelijke van hun leed veroordelen. Een boycot van de Zionistische staat is dan een heel normaal gevolg. Een boycot is een reactie tegen een fundamenteel koloniaal en racistisch beleid. Door middel van een boycot kan elke wereldburger zijn stem laten horen tegen dit beleid. Het is dus geen negatieve actie, maar een positieve, want we maken allemaal een actieve inbreng. Stellen dat die Palestijnse boeren, bitter zwendend op de olijfgaarden van Israëlische grootgrondbezitters, zouden lijden onder een boycot is lichtelijk sarcastisch. Nog niet zo lang geleden waren het immers de olijven van de Palestijnse boeren zelf, wiens zweet zoet proefde in de schaduw van hun bomen. Ik voel me opgelucht met dit nieuwe inzicht. Ergens wrong het altijd wanneer ik tijdens mijn studentenjaren Israëlische olijven kocht in Delhaize. Enerzijds liep ik te betogen tegen de onderdrukking van de Palestijnen, anderzijds smulde ik wel van de vruchten van de onderdrukker. Toch was dat de algemene tendens onder vele betogers. Om het eigen geweten te sussen, wilden ze wel afzakken naar de straten van Brussel om daar een namiddag de longen uit het

lijf te schreeuwen, maar concrete acties nemen tegen Israël was dan weer te radicaal. Onder het mom van gelijke rechten voor iedereen, dus ook voor de Israëlische burger, schuwden ze elke vorm van sancties. Voor hen is de Israëlische burger in de eerste plaats een slachtoffer, zowel van de Holocaust als van het Palestijnse terrorisme, en dus heeft hij onze westerse bescherming nodig. Wanneer ik het poortje naar de woonboot open, schittert de Nijl in een vreemde roes van helderheid. Nog nooit hebben haar antracietgrijze golfjes met witte kopjes boven een koolzwarte diepte me zo naar de keel gegrepen. Voorheen was de Nijl gewoon euh, ik weet het zelfs niet meer. Ik begrijp niet meer hoe ik ooit zo eng heb kunnen kijken en denken. Dit nieuwe inzicht maakt mijn zicht zo veel eerlijker. Consequentie is de sleutel naar efficiëntie. Activisme is niet alleen een woordkeuze, maar ook een gedrag. Hoe kan je iets zwart noemen, zonder daar ook naar te handelen? Ik had geen kleur voor de Nijl, dus hoe kon ik haar dan bezingen? Ik durfde Israël niet te benoemen als een apartheidstaat, dus hoe ik haar dan veroordelen? Met een heldere blik staar ik in het Nijlwater. Wat een stroming, wat een kracht onder die gerimpelde olievlekken!

Voor de een of andere reden is Nadiem dolgelukkig met mijn ontdekking van de schoonheid van de Nijl. Hij is zelf geboren in Al Minya, een stad aan de Nijl tussen Cairo en Luxor.

Al Minya wordt ook wel eens de Bruid van Egypte genoemd, omdat ze bloedmooi en vredig ligt uitgestrekt langs de maagdelijke oevers van een nog zuivere Nijl. Tegelijkertijd is ze ook de suikertante van Egypte, omdat de stad zo'n 5000 jaar geleden Boven en Beneden Egypte verzoende. In Al Minya wonen vele christenen en in de rotsen rond de stad zijn verschillende kloosters uitgehouwen. Jammer genoeg wordt de omgeving ook gelinkt aan terrorisme, omdat ze de thuishaven was van de terroristen die onder andere in 1997 een aanslag pleegden op toeristen in Luxor, waarbij een zestigtal doden viel. Nadiem getuigt over het serene karakter van zijn geboortestreek en overtuigt me om zijn geboortestreek te gaan verkennen. Aangezien Salah in het buitenland is, houdt niets me in Cairo, dus ik deel het enthousiasme van Nadiem en we spreken af om de volgende ochtend al de trein te nemen naar Al Minya. Met slaapogjes wacht ik hem om 5 uur op in Ramses station. De lieverd heeft voor eerste klas zitjes en een heel ontbijt gezorgd. We puffen Cairo uit en over de groene akkers vloeien golven van sereniteit. Ooit heb ik twee dagen bij een boerenfamilie in de Nijldelta doorgebracht. Een lokale gids met wie ik samenwerkte, had me geholpen om mijn droom waar te maken: een levensechte inleving in het Egyptische plattelandsleven. Na een dag zwoegen op het veld, mijn rug gebogen over de bonen, de vliegen in mijn ogen en neusgaten, plofte ik 's avonds uitgeput op de stinkende en harde matras

van het boerenkoppel, dat erop stond dat ik als gast in het goede bed moest slapen. De hele nacht leverde ik een strijd met de muggen en vlooien en tegen de oproep van het ochtendgebed was ik minstens een liter bloed kwijt. De tweede dag trok ik er met de schapen op uit. Wat een achterlijke rotbeesten zijn schapen! Of misschien lag het aan mij, had ik geen tucht over hen. Ze blaatten me regelrecht in het gezicht uit. De boerendochter daarentegen kreeg met twee stokslagen en een bevel aan de hond de hele kudde over het bruggetje. Van zodra ze ver van haar huis was, bloeide ze open en speelde met stokjes en steentjes en een oude fietsband die ze met een stokje verder rolde. Toen we 's avonds het kanaal weer overstaken, doken haar schouders ineem en verwelkten haar frisse wangetjes. Haar vader wachtte haar op en verdween met haar in de stal om de koeien te melken voor de avondronde. Deze levensechte ervaring kostte me naast 100 Egyptische pond "voor kleren voor de kindjes" ook een spierverrekking in mijn rug en een bloedvergiftiging van de insectenbeten. Nadiem lacht wanneer ik hem erover vertel: "Gelukkig heb ik een hotel geboekt, want op de boerderij van mijn ouders is het een ware vlooienmarkt!" Ik vraag enigszins teleurgesteld waarom we niet bij zijn ouders blijven slapen. Geschrokken reageert Nadiem: "Nee, we zijn nog niet getrouwd!" Meteen kijkt hij verlegen weg en zijn bruine wangen krijgen een donkere tint. Plots besef ik dat Nadiem verliefd is op mij en

de hoop koestert dat ik ooit zijn vrouw zal worden. De stilte die volgt, is pijnlijk, want ik probeer de juiste woorden te zoeken om zijn droombellen te doorprikken. “Nadiem, je bent als een broer voor me, maar ...” Nadiem onderbreekt me. “Zeg niets meer, Sofie, Ofwel vergeet je wat je hebt gehoord, ofwel ban je me uit je leven.” Wanneer de trein stopt in het station van Al Minya, geef ik hem mijn ticketje waarop ik een sleutel heb getekend. “Dit is de sleutel naar de herinnering over deze treinreis. Gooi jij hem maar weg.” Zichtbaar opgelucht ademt Nadiem diep in en heft zijn hand om de sleutel weg te gooien in de rotzooi tussen het perron en de rails. Dan hapert zijn hand en hij moffelt het papiertje weg in zijn broekzak. “Ik gooi geen afval op de grond. Dat is haram.”

Mijn kamer in het hotel heeft een groot balkon dat rechtstreeks uitkijkt op de Nijl. Enkele zilverreigers turen in het water en halen er zo nu en dan een spartelende vis uit. De Nijl probeert haar schatten met duizenden witte tongen te beschermen tegen dieven, maar de lange snavels van de reigers doorprikken met gemak de woeste golfkoppen. Een nazomerse haardrogerbries uit het Noorden vecht tegen de rivierstroming uit het Zuiden. Al eeuwenlang duurt de strijd, en al eeuwenlang dient die de mens, want zonder die dualiteit zouden felouka's nooit kunnen terugkeren naar hun thuishaven. Al eeuwenlang doorklieven die zeilboten de stroom,

beladen met mensen, kippen, granen of mummies. De bergen rond Al Minya zijn zwanger van duizenden mummies. In de dodenstad van Beni Hassan waan ik me trouwens echt tussen de zombies. In de rotstombes slapen gemummificeerde edelen en in de ondergrondse tombes staren gemummificeerde valken en ibissen in het duister. Beni Hassan is de eerste uitstap die Nadiem en ik maken. De vochtige gangen van de dierengraven stinken als kerkers. Dit is waarschijnlijk de eerste geregistreerde dierengenocide in de menselijke geschiedenis. Honderdduizenden valken en ibissen liggen er met hun pootjes omhoog te schreeuwen tot hun respectievelijk goden Horus en Tot. Nadiem vertelt me dat de ibis werd gezien als de incarnatie van de maangod en dat hij tevens de beschermer van de schrijvers was. Ik word duizelig van de krijgende mummies en neem Nadiems hand vast. Hij aarzelt even, maar voelt mijn onrust en trekt me mee de trap op, het zonlicht tegemoet. “Morgen neem ik je mee naar een heilige plaats”, stelt hij me gerust.

Die avond maak ik kennis met zijn ouders. Ondanks haar hoge leeftijd giechelt zijn moeder als een jong meisje. Bij elke kreet trekt ze haar sjaal zijdelings over haar gezicht, waardoor haar met kohl omrande zwarte ogen mooi geaccentueerd worden. Nadiem heeft duidelijk haar slanke vingers geërfd. De vader zit op een bed in de hoek van de kamer. Door een her-

senbloeding is hij bedlegerig geworden. Van zijn naar voor gebogen schouders druppelen zijn herinneringen aan een trots leven. Zijn ogen zijn traanloos en staren dof voor zich uit. De kamer ruikt naar de dood, enkel de lach van de moeder doorkliedt af en toe de duisternis als een bliksem. Ze is dolblij om haar enige zoon te zien. De zus van Nadiem is ook aanwezig, want ze woont met haar gezin vlakbij. Haar drie kinderen vechten met elkaar om de aandacht van hun oom. Nadiem laat zich gewillig omtoveren tot glijbaan, klimrek en draaimolen. Hij straalt, knuffelt, lacht en zingt. Zo uitbundig heb ik hem nog nooit gezien! Fatima is de oudste. Ik schat haar 8 jaar. Ooit, toen ze vijf was ofzo, heeft ze waarschijnlijk een prachtig blauw prinsessenkleedje gekregen van haar vader of grootvader. Nu draagt ze dat kleedje als vaalgrijs T-shirt. Haar peuterzusje Hagar moet blijkbaar nog even wachten op een prinsessenjurk, want haar knietjes steken door de gaten van een afgedragen joggingbroek, misschien een erfstuk van haar broer Ahmed. Ahmed hangt nu als een aapje op de rug van Nadiem en met zijn hoofd naar beneden schreeuwt hij: “Khalas ya ammi!” Genoeg, oom! Ik schrik van de confrontatie met het woord ‘khalas’. Het trekt me weg uit dit landelijke tafereel en katapulteert me naar de drukte van de stad, de loeiende auto’s en de hete bus van Salah. Ik wandel naar buiten, het erf op. De moeder volgt me en trekt me mee naar de slaapkamer, waar ze haar doosje sierraden opent en me met

een brede glimlach een koperen spelt op de borst steekt. Dan gaat ze me terug voor naar de woonkamer en duwt me in zithouding op de grond. Nog geen minuut later zet ze een reusachtige schotel voor mijn neus, met dampend brood, falafel, fetakaas, tomaten en olijven. Ik vraag Nadiem bij me te komen zitten, maar hij staat erop dat ik als eerste eet. De kinderen dansen en springen om me heen. Hun moeder brengt me een glas rode thee. Ik probeer mijn gedachten aan Salah te bannen, maar hoe meer ik mezelf forceer, hoe meer heimwee ik voel. Hier zit ik, omringd door een liefdevolle familie en een warme man die van me houdt, smachtend naar een revolutionair die nooit de mijne zal zijn. Ik lieg mezelf voor dat Salah van mij is, maar diep in mijn hart weet ik dat dat slechts een illusie is, een drug die ik nodig heb om het leven te proeven. Ik heb nooit vanuit mezelf leren leven. Ik heb altijd sprookjes nodig gehad, boeken om in te duiken, een liefde om in te verdrinken. Salah is mijn cocaïne om te kunnen dansen, mijn heroïne om te kunnen dromen en mijn wijn om te kunnen sluimeren. Ik heb nooit een drijfveer ervaren in mezelf. Iets blokkeert me.

Nadiem wil me voorbereiden op onze uitstap van vandaag. Hij neemt de Koran en leest een vers waarin staat dat God voor alle volkeren een gezant heeft gestuurd om hen te leiden op het zuivere pad. “We kennen slechts enkele van die gezan-

ten”, legt hij uit. “Maar een van hen gaan we vandaag bezoeken.” Een tocht van twee uur door roodgouden woestijnruggen brengt ons naar wat ooit de stad van Achneton was. Achneton was een farao uit de 18de dynastie, die zo’n 2300 jaar geleden een revolutie ontketende in het door priesters gedomineerde rijk. Hij verliet de hoofdstad Thebe in het huidige Luxor om een nieuwe stad, Achetaton, te stichten in de buurt van het huidige Al Minya. Daarbij liet hij alle goden en priesters achter in Thebe en voerde het monotheïsme in. Volgens hem was er maar een god, die werd gesymboliseerd door de zon. Ook hij als farao was niet goddelijk, maar een dienaar van god. Deze gedachte was uitermate revolutionair en tevens destructief voor zijn eigen macht. Hij werd vermoord en zijn stad werd met de grond gelijk gemaakt. Op de muurschilderingen in de tombes rond de stad werden de gezichten van hem en zijn vrouw Nefertite systematisch verwoest. Als had hij nooit bestaan, hernam de priesterklasse de macht over het rijk. Toch zou Achneton een cruciale rol hebben gespeeld in de verdere geschiedenis, aldus Nadiem. “Achneton heeft een groep mensen spiritueel verlicht. Deze mensen waken uit naar het huidige Palestina. Zij waren de grondleggers van het Jodendom, waaruit later het christendom en de islam werden geboren. In die zin was Achneton dus een profeet.” Deze theorie heb ik nog nooit gehoord en sceptisch vraag ik hem naar de bronnen van dit relaas. “De Bijbel”, fluistert hij

vol ontzag, “psalm 104.” Ik weet niet of ik moet lachen of me mag ergeren. Alles draait bij Nadiem uit op geloof. Die man had asceet moeten worden, ergens in een grot met een lange baard. Begeesterd door een spiritualiteit die ik niet deel verheft hij zijn stem en draagt voor: “U bent mooi, groots, stralend, verheven boven elk land. Uw stralen omhelzen de landen, tot de grenzen van alles wat u hebt geschapen. Hoewel u ver weg bent, zijn uw stralen op aarde. Hoewel wij u zien, zijn uw schreden onzichtbaar.” Hij hapert even, lijkt tevergeefs in zijn geheugen te graven naar het vervolg en sluit af met een dramatische toon: “O enige god, naast wie er geen is!” Ik kan niet anders dan schateren. “Je hebt je roeping gemist, lieve Nadiem. Je had missionaris moeten worden.” Nadiem kijkt me gekwetst aan. “Sofie, kan je je bril eens afzetten en proberen buiten je eigen kader te denken?” Mijn gelach verstomt. Alweer hetzelfde. Eerst Salah, dan Marwa en nu Nadiem. Ik wil hen toeschreeuwen. Salah, leef toch in het heden! Israel is nu eenmaal een erkende staat, de wereld verandert voortdurend! Marwa, kijk dan rond, wie is er geëmancipeerd, ik of die vrouwen die hier onder hun zwarte gewaden lopen te stinken? Nadiem, open je oren dan, religie werkt als een slaapmiddel met dat gezwans over onzichtbare schoonheid! In stilte klimmen Nadiem en ik naar de zuidelijke rotsgraven boven de spookruïnes van Achetaton. Nadiem heeft zijn poëzie voor mij gesloten en waart rond in vervlogen tijden die voor hem

nog heel tegenwoordig zijn. Ik dobber krampachtig in de toekomst. In de schilderijen van Achneton en Nefertite hand in hand zie ik mezelf in liefdevolle omhelzing met Salah, of net niet. In de tekeningen van worstelaars zie ik mezelf in een onstuimig liefdesspel met Salah, of net niet. Zal het iets worden tussen ons? Zal onze passionele lava verstenen?

Die avond gaat Nadiem alleen afscheid nemen van zijn familie en loop ik over de corniche van Al Minya. Het is vrijdagavond en hele families zitten in de parkjes aan de Nijl te picknicken. Voortdurend word ik uitgenodigd om mee in hun vreugde en eten te delen. Hoewel zwaar geïsoleerd, voel ik me in mijn nopjes. Voor deze mensen is het een eer met mij enkele minuten te delen. Ik prop me vol met mierzoete basbousa en zie hoe de honing die op mijn kakigroene broek drupt donkere kringen achterlaat. Het daagt me hoe koloniaal ik hier zit te wezen. Wanneer heb ik echt met deze mensen gecommuniceerd, communicatie in de zin van wederzijds begrip? Taal is uiteraard een drempel, maar geen excuus. Taal vormt slechts een deel van communicatie. Ik hoef me niet te kleden in hun huid, maar misschien gewoon eens hun huid aan te raken. De grove handen, vol verhalen over zwoegen om te overleven. Handen die ooit verwachtingsvol naar de sterren reikten om ze te plukken, handen die dromend hartjes tekenden in het zand, handen die wenend de stok van de leraar

ondergingen, handen die onder druk steekpenningen gaven. Elke hand smacht om gestreeld te worden en te kunnen strelen. Een jong meisje wijst naar de ring om mijn vinger. “Getrouwd?” Ik schud nee. “Het is de trouwring van mijn moeder”, leg ik haar uit, “en mijn moeder is gestorven.” Een golf van wel gemeend medelijden daalt over me heen. De grootmoeder van het meisje duwt mijn hoofd in haar weelderige boezem. Voor het eerst ween ik, onbedwaard, dikke tranen. Niet zozeer omwille van mijn moeder, want zelfs de pijn van het verlies is al vervaagd, maar omwille van de hartelijkheid van deze mensen. Met mijn tranen en hun liefdevol begrip ervaar ik voor het eerst wat echte communicatie betekent. Voor het eerst stel ik me niet als toeschouwer op, maar als evenwaardige deelnemer van dit moment dat we samen delen. Geen herinneringen en geen dromen, alleen het nu en onze pure gevoelens. In hun ogen lees ik mezelf. Mijn hele leven lang speelde ik de antropoloog, het leven rond me observerend en bekritiserend. Het enige leven dat ik durfde delen was het boekenleven. Goed, ik heb me dan wel geëngageerd, maar mijn rechtvaardigheidsgevoel bleef gecontroleerd binnen bepaalde maten. Soms zag de antropologe dat het te ver ging, nam haar pen van het papier en kuchte zacht, misschien iets harder. Met deze autoritaire interpolatie hoopte ze dat de objecten hun koers lichtelijk zouden wijzigen. De antropologe beseftte weliswaar dat ze hiermee een loopje nam met de ob-

jectiviteit van de onderzoeker, maar kom, wie gelooft er in het postmoderne tijdperk nog in objectiviteit? Nooit had ik me echt ingeleefd in de ander, die grens om mezelf open te stellen had ik nooit overschreden. Dat durfde ik niet, dat stootte me zelfs af. Me de gedachten van een ander eigen maken, de wereld te zien door de ogen van de ander, zijn angsten en dromen te doorleven, zijn pijnen en geluk te voelen, zo pervers! En toch, alleen door in de huid van de ander te kruipen en zijn zweet te zweten, bereik je begrip. Daarvoor hoef je jezelf niet te verliezen of te verloochenen; integendeel, door de ander te beleven verrijk je jezelf. En in de armen van deze mollige grootmoeder ervaar ik voor het eerst de extase van begrip. Terwijl ze mijn tranen dept, word ik herboren. Het doet pijn om op je 24ste opnieuw geboren te worden, maar ik prijs mezelf gelukkig. Veel mensen blijven hun hele leven in het foetale stadium van zelfbevrediging. Nooit ervaren ze zichzelf via de ander. Door die bruine, vierenzeventig jaar oude ogen zie ik mezelf en proef ik mijn verdriet. Een jonge vrouw, schijnbaar trots en zelfzeker, maar o zo fragiel en onzeker. Bang om ontdekt te worden, snakkend om voor iemand uniek te zijn. Schuchter om te kiezen, popelend om jaaaaaa te schreeuwen.

DE HERGEBORTE

Ik weet niet wie het hardste schreeuwt, maar Maria bonkt boos op de deur van mijn slaapkamer. “Keep it quiet!” We storen er ons niet aan. Haar aanwezigheid is slechts olie op het vuur en we sissen, stomen en knetteren als heidenen in de vlammen. Salah is twee weken langer weggebleven dan verwacht. Met zijn reiskoffer stond hij enkele uren geleden voor het poortje van de woonboot. Hij wilde nog zeggen hoeveel hij me gemist had, maar ik liet hem zijn zin niet afmaken. Gulzig had ik me op hem gestort. Mijn verlangen moest gestild worden, nu en hier! In mijn delirium merkte ik de donkere kringen rond zijn ogen niet, noch de rimpels rond zijn mondhoeken. Pas wanneer mijn hart weer op een gezond ritme voortkabbelt, kijk ik hem aan en schrik. “Habibi, wat is er met jou gebeurd?” Hij draait zijn hoofd weg en trekt me op zijn borst. “Niets om je zorgen over te maken”, fluistert hij. Zijn stem beeft, of is het mijn verbeelding? Ik neem zijn hoofd in mijn handen. Zijn ogen glinsteren dof. Een mengeling van verdriet en uitputting, van tranen onderdrukt door ontgoocheling. Ik dwing mezelf verder te kijken, zijn irissen

in te duiken en me onder te dompelen in zijn pupillen en me inwaarts te richten. Hij ziet een kleine, wat mollige jongen, net vier jaar oud, zijn vinger in het glas mangosap doppen en smakkend aflikken. De jongen zit op het balkon, samen met zijn twee neefjes, die zoeken naar doelwitten op straat voor hun papieren propjes. Alleen loopt er bijna niemand buiten. Het hele eiland Zamalek, de hele stad Cairo, ja, heel Egypte zit aan de TV gekluisterd. Zo ook de ouders van Salah en de ouders van zijn neefjes. De stem van de Egyptische president doorklieft de atmosfeer en zijn brede schouders vullen het hele beeldscherm: "Ik draag de verantwoordelijkheid van deze crisis en treed bijgevolg af als president." Salah hoort zijn moeder snikken. Zijn oom springt bulderend recht uit de zetel. "Nee, dat kan je niet doen, laat ons nu niet in de steek! We hebben je nodig!" Het mangosap drupt van zijn duim de grond op. Voor het eerst hoort hij zijn oom onbedaard roepen, zijn oom, die altijd de hele wereld in rust en kalmte tegemoet trad. Wat er gebeurt moet wel heel erg zijn! Salah kijkt zijn oudere neefje vragend aan. "We hebben de oorlog verloren", legt die uit, enigszins trots dat hij de crisis wel begrijpt. "Israel heeft de hele Sinai van ons afgepakt." Salah weet niet wat de Sinai is, maar afpakken, dat mag niet, dat heeft zijn mama hem geleerd. Heel wijs zegt hij: "Dan moet Israel die teruggeven aan ons! Israel is stout!" Het was juni 1967. Nu, 42 jaar later, lacht Salah bitter om zijn kinderlijke logica, die eigen-

lijk heel juist was. Israel moet alles teruggeven wat het van ons heeft afgepakt. Meer nog, Israel heeft geen recht op een bestaan, want het bestaat op afgepakte gronden, waarvan de eigenaars uitgemoord of verdreven zijn. Maar zoals alles dat zijn einde voelt naderen, spuwt Israel het diepste van haar gal en hakt zijn giftige klauwen in het rond. "We gaan bloedige tijden tegemoet." Het is geen kinderstemmetje, maar een bas en betrapt haast ik me uit zijn hoofd en keer terug naar mezelf. "Velen zullen sneuvelen, maar we zullen de strijd winnen! De Palestijnen staan er niet alleen voor." Ik vraag niets meer, knik alleen beamend en neem hem in mijn armen. Salah weet dingen die ik niet weet en waarvan ik niet wil weten hoe hij die weet. Mijn rol in deze strijd is er voor hem te zijn. Langzaam voel ik de stress uit zijn schouders wegglijden en pas wanneer ik hem zacht hoor snurken, val ik zelf in slaap.

De volgende weken zie ik Salah niet veel. Soms staat hij 's nachts voor de deur en laat zich uitgeput in mijn armen vallen. Dan masseer ik zijn nek, streel zijn haren en kus zijn wangen, in de hoop iets in hem los te maken, maar zijn hele lichaam staat ingesteld op de strijd, niet op het plezier. Voor hem komt het nieuws dan ook niet onverwacht. Het is zaterdag 27 december en Israel heeft Gaza verrast en verast met luchtaanvallen. Salah wist dat dit ging gebeuren, alleen had hij niet gedacht dat het zo snel zou zijn. Immers, al een maand

geleden waren Israëlische tanks de Gazastrook binnengevalst. Net zoals met de inval in de Sinai in 1967 heeft ook nu Israel de tactiek van 'onverwacht en overweldigend' toegepast. Op een dag ongeveer 300 doden, het precieze aantal weten we niet, want alle media en internationale hulporganisaties worden de toegang tot Gaza ontzegd. Salah is razend. "Too fast", schreeuwt hij door de telefoon. "En ze hebben de belangrijkste tunnels gebombardeerd! Onze broeders en zusters zitten als ratten in een val." Zijn stem valt weg en daardoor weet ik dat hij ergens in de Sinai zit, want tussen die woeste bergen valt de telefoonverbinding vaak weg. Om mijn ongerustheid en angst enigszins draagbaar te houden, begeef ik me onder de mensen. Een voedselvoorraad inslaan met Maria - je weet maar nooit. Pre-islamitische poëzie met Nadiem – die echt als een engel op zijn wolk leeft. De gebeurtenissen van de dag analyseren met Marwa – met de andere leden van Khalas heb ik sinds die Kitkat affaire nog maar weinig contact. Filosoferen met Gunther en Sabrine in de Beurs – het leven is een strijd, aldus Gunther terwijl hij vermoeid aan zijn waterpijp trekt. Sabrine begrijpt de Palestijnen wel, want het moet wel zwaar zijn om uit je huis gezet te worden. Maar langs de andere kant hebben de joden ook recht op een huis. Geen eenvoudige materie. Ach, de tijd zal de wonden wel helen. Wie woont er trouwens nog op de plaats van zijn voorouders? Dat nationalisme zijn wij allang voorbij! Apathisch laat ik alles over

me heen glijden. Leeft hij nog? Wat doet hij nu? Is hij in gevaar? Denkt hij aan me? Ja, hij denkt aan me, want net op dat moment piept mijn gsm. "Ik ben in Cairo. Ben je thuis?" Nog geen kwartier later spring ik uit de taxi en vlieg hem in de armen. Samen zwieren we de loopbrug over en sluiten ons af van de boze wereld op ons liefdesbootje. Blijkbaar is de missie toch nog geslaagd, want Salah bijt zich vast in mij en laat me niet meer los tot de volgende middag! Even moet hij weg 'voor zaken', maar enkele uren later is hij weer helemaal van mij.

We liggen onder een deken op het bamboebed op het voordek. Mijn handen ondersteunen mijn kin terwijl ik me probeer te concentreren op het Arabisch dat uit mijn laptop weerklinkt. Er zijn al 740 doden, waaronder 498 kinderen en vrouwen. Het beeld van een jonge vrouw met bloedend kind flitst voorbij. Dan terug naar de studio voor een analyse. Het Arabisch danst mee met het klotsende water. Mijn gedachten dwalen af naar mijn lerares buikdansen. Sinds twee weken volg ik les bij een Nubische schoonheid. Het perfecte lichaam: een stevig achterste op lange, slanke benen, geweldige heupen, een ronde boezem en lang, zwart haar. Zij is de zon rond wie ik verloren draai. Zij is het vuur en haar tongen krullen in alle richtingen. Ik ben slechts de wazige rook. Ik sta graag schuin achter haar, om haar billen te zien trillen, en tegelijkertijd haar navelbuik te zien deinen in de spiegel.

Ze laat zich volledig gaan; er zijn geen mannen toegelaten in de les. Ik prijs me gelukkig een vrouw te zijn. Tegenover de mannenwereld beweer ik dat buikdans een kunst is en niets te maken heeft met erotiek. In mezelf denk ik: “Loosers, die Egyptische schoonheid ontsluit zich alleen voor mij!”

Ik deel mijn gedachten met Salah, hopend dat ze hem op het romantische spoor brengen. Verontwaardigd draait hij zich naar mij: “Is zelfs genocide voor jou exotisch? Is ons lijden voor jullie een bron van wellust?” De warmte in mijn buik stijgt naar mijn hoofd en kokend bijt ik hem toe: “Stop met die veralgemeningen! Trouwens, is jouw volk dan zo aan het rouwen?”

“Mijn volk is onderdrukt door een dictator die door jullie wordt gesteund. Mijn volk huilt bittere tranen, die zich vermengen met het bloed van onze broeders en zusters aan de andere kant van die imperialistische grens.”

“Oh, jij en je verbloemde zever.” Ik slik mijn woede weg en draai me op mijn rug. Misschien heeft Salah wel gelijk. Misschien kan ik me als westerling niet helemaal vereenzelvigen met het leed van de Palestijnen. Hun leed is voor mij net zo erg als het leed van de Congolezen in Zuid-Kivu. En ja, ook in het Afrikaanse bloedvergieten draagt het Westen een belangrijke verantwoordelijkheid. En ook daar hanteren we een exotisch denken. Ik herinner me een gesprek over de Rwandese genocide met mijn acupuncturist in België. Terwijl zij

een naald onder mijn schouderblad stak, zei ze dat Afrikanen gelukkig op een andere manier omgaan met pijn en verdriet dan wij. “Dierlijker, ze voelen het verlies wel, maar kunnen dat niet zo verwoorden zoals wij, en daarom geraken ze er gemakkelijker overheen.” Is het dan echt waar dat wij in het Westen op een exotische manier kijken naar de pijn van de Ander? Ik sta op en trek mijn schoenen aan. “Ik ga shisha roken aan de beurs. Ga je mee?” Zonder op een antwoord te wachten, verdwijn ik alleen in de smog van de stad.

Zoals verwacht is er wel wat bekend volk aan de beurs. Ik schuif een plastic stoel naast Sabrine en Gunther. Gunther blaast ringetjes en laat het mondstuk van de shisha door zijn handen glijden. De televisie boven ons hoofd blèrt. Over Gaza, uiteraard. Er zijn ondertussen al 742 doden. Sabrine schudt haar hoofd en zucht: “Waarom verstoopt Hamas zich toch zo tussen de burgers. Ik keur het geweld van Israel natuurlijk niet goed, maar Hamas zou zijn verantwoordelijkheid moeten opnemen en de burgers sparen.” “Liefje”, antwoord ik droog, “Hamas is de burgers, en de burgers zijn Hamas. Had je dan verwacht dat het Palestijnse leger zich heldhaftig voor de burgers zou plaatsen?” “Ja”, antwoordt die domme gans.

“Sabrine, Palestina heeft geen leger! Palestina mag geen leger hebben! Het leger, dat tot taak heeft de burgers te beschermen, dat is Hamas.”

“Oh, dan slagen ze daar duidelijk niet goed in”, reageert Sabrine bits, en trekt de waterpijp naar zich toe.

En dan doe ik iets wat je niet doet onder studenten Arabisch in Cairo. Ik zeg ronduit dat ik Hamas steun en dat ik Israel niet erken. “Geen twee-staten-zever!”, roep ik uit. Sabrines ogen bulken uit hun kassen. Gunther verslikt zich in een te grote ring en kucht: “Verdomme, ik zit met een antisemiet aan tafel!”

“Oh jee, daar gaan we weer”, en ik ratel een monoloog in de stijl van Salah af. “Ten eerste verwijst antisemitisme naar een racistische houding jegens zowel het joodse als het Arabische volk. Ten tweede kan je best tegen Israel zijn zonder enige antisemitische gevoelens te koesteren. Israel is gebouwd op de racistische en koloniale zionistische ideologie. Al lang voor de Holocaust ijverde een groep zionistische joden naar een zuiver joodse staat in Palestina. En de koloniserende machten Frankrijk en Engeland zijn hen daarin tegemoet gekomen. Ik ben dus geen antisemiet, maar een antizionist.”

Wow, ik heb het gedaan! Wat een opluchting. Ik heb vanuit mijn oprechte overtuiging gezegd dat ik tegen de staat Israel ben. Ik zie de lippen van Gunther bewegen en zijn ogen staren me venijnig aan. Ik hoor niets meer, voel alleen het rechtvaardigheidsgevoel bruisen in mijn bloed. Ja, als je de Palestijnse strijd echt steunt, dan moet je eerst en vooral de Israëliische staat willen ontmantelen. Moslims, christenen, andersden-

kenden en joden samen in een staat, het Verenigde Palestina.

“Ooit”, glunder ik, “zal er op Google verschijnen ‘bedoelde u Palestina?’ bij het intypen van de zoekterm Israel.” En plots krijg ik een ontzettende zin om Salah te kussen. Ik spring recht en laat die twee zachtgekookte eitjes in ontzetting achter.

Salah is niet meer op de boot. Ik bel hem op zijn gsm, maar hij antwoordt niet. Ik lig op mijn rug op het dek en geniet van de zachte deining. In het culturele centrum aan de andere kant van de Nijl speelt een bandje. De stem van de zanger eechoot tussen de ijzeren rails van de brug en glijdt over het water. Ana masry, muslim, mesihi, ana masry. Ik ben Egyptenaar, moslim, christene, ik ben Egyptenaar. Ik vind het nog altijd vreemd waarom voor Egyptenaren hun religieuze identiteit zo belangrijk is. Het staat zelfs op hun identiteitskaart vermeld. Een huwelijk tussen een Koptisch christene en een moslim komt nauwelijks voor, maar toch erkennen en respecteren beide geloofsgemeenschappen elkaar, althans in grote mate. Plots stel ik vast dat ik niet weet of Salah moslim of christene is. Ik ben er altijd vanuit gegaan dat hij moslim is, maar eigenlijk weet ik dat niet. We hebben nog nooit over religie gesproken, en ik heb hem nog nooit zien bidden. Waarschijnlijk is hij atheïst, net zoals de meeste leden van de oppositiebeweging Khalas. Ik denk niet dat echt religieu-

ze mensen zich met wereldlijke zaken bezighouden. Marwa bijvoorbeeld vast wel tijdens de ramadan, maar voor de rest zie ik haar niet vaak met haar geloof bezig. Nadiem daarentegen is de eenwording met de Koran nabij, en houdt zich ver van elke maatschappelijke en politieke inmenging. Ik neem me voor het daarover eens met Salah te hebben. Ondertussen krijg ik een computerstem te horen: “Hada al mahmul rub-bama yakun murlaqan.” Zijn gsm is uitgeschakeld. Ik spuit wat muggenbalsem op mijn gezicht en handen en val in slaap.

De zaal zit vol met hoofddoeken en baarden. “Oeps, verkeerd”, en ik wandel de gang weer op. Waar is de Blauwe Conferentiezaal dan wel? Ik neem de lift naar de vierde verdieping. Het is er muisstil. Door het raam kijk ik naar de arrestatiewagens beneden. Een donkerblauwe colonne blokkeert het verkeer voor het gebouw. Agenten met helmen en pantsers leunen tegen de trucks. Ze klakken hun tong naar alle vrouwen die passeren. En dat zijn er veel vandaag. Alleen had ik verwacht dat de meesten modern gekleed zouden gaan. De vele hoofddoekjes die de trappen opwandelen, worden nageklakt. Het syndicaat van journalisten is al jaren een plek van oppositie. “Maar welke oppositie?”, vraag ik me af. Het lijkt wel een bijeenkomst van de islamitische boerinnenbond! Voor zo’n publiek gaat Salah toch niet spreken? Ik begin te twijfelen en daal terug af naar de tweede verdieping.

Daar staat inderdaad het bordje naar de Blauwe Conferentiezaal. Terwijl ik de deur open, galmt het een luide “Allahu akbar!” Vooraan zitten al enkele sprekers. En jawel, het naam-bordje van Salah staat ertussen. Alleen zie ik hem nergens. Ik voel de blikken priemen wanneer ik mij een weg naar de eerste rij baan. Voor Salah wil ik zitten. Een nieuwe Allahu akbar weerklinkt en wordt gevolgd door een wave. De hele zaal golft en bedaart pas als een robuuste man in maatpak het podium betreedt. Hij gaat zitten bij het bordje ‘Ighwaan al muslimien’, de Moslimbroeders. Ook Salah verschijnt nu, samen met een vrouw die de moderator blijkt te zijn. Ze heet iedereen welkom en schetst het doel van dit debat. Ik concentreer me op haar Arabisch, maar jammer genoeg slikt ze, zoals zoveel Cairezen, haar laatste letters in. Ze heeft het over Gaza, Israel, de Egyptische dictatuur en de strijd voor rechtvaardigheid en geeft uiteindelijk het woord aan Salah. Salah wrijft zich over de kin. Dat doet hij altijd wanneer hij zich concentreert. Hij maakt met duim een wijsvinger een boog van zijn kaakbeen naar het kuiltje in zijn kin, alsof hij zijn onzichtbare baard streelt. Het heeft iets mannelijk, maar zonder baard ook iets schattig. “Assalamu alaykum wa rahmatu Allah wa barakatuhu”, begint hij zijn redevoering. Wat raar, denk ik, dat hij de islamitische begroetingswijze gebruikt. Is dat om indruk te maken op de achterban van de moslimbroeders? Nee, zo is hij niet. Hij is dus toch moslim, of minstens cultu-

rele moslim. Salahs bas rolt door de zaal: “Je kan pas spreken over vrede als er vrijheid heerst, vrijheid voor iedereen. Men kan zich pas vredig voelen als men vrij is.” Een applaus onderbreekt hem. “Palestina zal pas vrede kennen als het een vrij land is, een land waarin moslims, christenen, joden, andersdenkenden samen en individueel in vrijheid kunnen leven.” De zaal roept: “Dood aan Israel, dood aan de Apartheid!” Ik heb het er toch nog moeilijk mee wanneer ik hen Israel hoor vervloeken, omdat ik diep in mezelf nog altijd de link leg tussen joden en Israel. Dat is uiteraard ook de politiek van het zionisme, om alle kritiek op Israel monddood te maken onder het mom van Jodenhaat. Ik weet ondertussen wel dat antizionisme niets te maken heeft met antisemitisme, maar het duurt toch wel even voor het gevoel het verstand volgt. “Consequentie is de sleutel tot echt verzet!” Opnieuw een applaus. “Zij die de Israëlische agressie veroordelen, maar niet hun volledige steun willen geven aan Hamas in Palestina en Hezbollah in Libanon, zijn hypocrieten en collaborateurs!” Gejoel en enkele Allahu akbars. “De enige internationale steun die de mensen in Gaza genieten, beperkt zich tot het humanitaire niveau. De uitgemergelde lichamen nog net genoeg brood geven dat ze niet sterven, zodat het internationale gemoed kan rusten. Echte steun bestaat uit een volledige boycot van de Zionistische staat en de deconstructie van de muren die van Gaza de grootste gevangenis ooit maken. Echte steun

betekent ook de acceptatie van Hamas als een legitieme verzetsbeweging.” Dit impliceert natuurlijk dat je wapenleveringen aan Hamas aanvaardt. Ik slik. Ik ben een pacifist, ik ben principieel tegen wapens. Maar hoe kan de Palestijn, die niet eens het recht heeft op een leger, zich verdedigen tegen een van de best uitgeruste legers in de wereld? Israel wil geen dialoog, zoveel is al lang duidelijk. Het is dan ook logisch dat Palestijnen naar de wapens grijpen. Het is eigenlijk vreemd dat de meesten het nog met stenen doen. Ik betrap mezelf erop de zelfmoordaanslagen zelfs te begrijpen en schrik. Ik nuanceer, toch minstens de aanslagen op militaire doelwitten, en ook op de kolonies. Maar, is niet heel Israel een kolonie? Die gedachte gooi ik haastig van me af. Ik moet iets gemist hebben, want de zaal golft op en neer in een wave en een daverend applaus. Enkele toeschouwers wuiven met foto's van Nasrallah. Ik voel een huivering. Die man boezemt me angst in. Zijn donkere ogen, grijze baard, hanglippen. Een beetje een vieze vent. Ik zou zijn vrouw niet willen zijn! Waarschijnlijk heeft hij vier vrouwen, allemaal in niqab, als ze van hem al buitenshuis mogen, en een bende kinderen. Of toch niet! Ik heb onlangs op de BBC-site een artikel over hem gelezen. Daarin stond dat Nasrallah maar een vrouw heeft en slechts drie kinderen. Vreemd hoe ik toch nog in vooroordelen denk. Salah sluit af met een minuut stilte voor de slachtoffers in Gaza. Zijn gesprekspartners sluiten de ogen en de zaal volgt

hun voorbeeld. Salah ook. Even maar, want net voor hij zijn ogen sluit, kruisen onze blikken elkaar. Hij kijkt me aan. Ik glimlach met mijn mond. Hij glimlacht terug met zijn ogen. Ik maak mijn lippen nat en werp hem een kusje. Hij knippert. De geladenheid van de zaal, de spanning tussen ons, de dramatiek van het moment, ik snak naar zijn adem in mijn oren, zijn handen om mijn borsten. En dan, heel voorzichtig, open ik mijn benen en laat mijn wikkelrok van mijn zij glijden. Zachtjes streel ik mijn dij en mijn vingers verdwijnen onder mijn slipje. Salahs wenkbrauwen spannen zich op. Hij slikt. Likt zijn lippen. En sluit zijn ogen. De strijd gaat voor.

Het dodental wordt geraamd op 1387 Palestijnen en 13 Israëli's. Het echte aantal zal bij de Palestijnen nog wel hoger liggen, gezien de massa's zwaar gewonden en de vele burgers geklemd in het puin van hun gebombardeerde huizen. De EU is zagezegd geschokt, maar wijst meteen al een beschuldigende vinger naar het moslimterroristische Hamas, dat burgers als schild gebruikte. Hoe taal onrechtvaardigheid voedt. Het legitieme Israëlische leger tegenover het terroristische Hamas. Hamas tegenover de burger. Israel tegenover Gaza en de Westelijke Jordaan, niet eens Palestina. Israel tout court tegenover het islamitische Hamas. Egypte doet het niet beter dan de EU. Hulpkonvoeien mogen maar met mondjesmaat Gaza binnen vanuit de Egyptische grensstad Arish. Na en-

kele dagen wordt de grens gesloten, zagezegd uit veiligheids-overwegingen. In de nationale media gaan verhalen rond over hoe Palestijnse criminelen Egypte komen leegplunderen. De modale Egyptenaar zal het slachtoffer hiervan worden, want de voedselprijzen schieten de hoogte in. Hypocrieten! Sinds wanneer heeft de dictatuur oog voor de modale Egyptenaar? Bovendien stijgen de voedselprijzen hier jaarlijks met 20%, daarvoor hebben we geen Palestijnse boeven nodig! Boeven, ach, waar is het Arabisch broederschap? Waar is de solidariteit? Marwa en ik huilen samen bittere tranen. We hangen over de balustrade van mijn voordek en kijken hoe ze de Nijl indruppelen. Ze vormen kringetjes die uitdeinen en verdwijnen. Meer tranen vallen. "Jouw tranen zijn echt", merkt Marwa op. "Ya salaam, wat had je dan verwacht? Dat ik als westerling niet kan wenen om de pijn van de Palestijnen?" Dat bedoelde ze dus niet. "Het gaat niet om jou als westerling, maar om jou als individu. Jij, Sofie, ik heb je nabijheid nog nooit zo levend aangevoeld. Je bent voor het eerst iemand van vlees en bloed, niet die koele dame die vanuit haar toren naar beneden kijkt en observeert." Wow, Marwa heeft mijn transformatie dus opgemerkt. "Ik heb mezelf ontdekt door het leed van de ander", fluister ik en voeg er cynisch aan toe, eigenlijk meer als een manier om haar cynisme voor te zijn: "Hoe exotisch, nietwaar?" Ze negeert mijn laatste opmerking en omhelst me. Ze kust mijn zoute wangen. Ze kust mijn natte wim-

pers. Ze kust mijn bevende lippen. Ik laat me gekust worden. Zoete, warme kussen. Helemaal anders dan de kussen van Salah na mijn exhibitionistisch voorspel tijdens de conferentie vorige week. Diezelfde avond nog was hij, zoals verwacht en gehoopt, langsgekomen en hadden we, zoals verwacht en gehoopt, vurig gevreeën op het voordek. Alleen had hij mijn kussen ontweken en waren zijn kussen vluchtig en koud geweest. Een soort van verplichte kussen, omdat het er nu eenmaal bij hoort. Hij had me intimiderend genoemd. Voelde zich niet goed. Vertrok meteen zonder een douche te nemen. Ik ben te echt geworden voor hem. Mijn afstandelijkheid trok hem aan. Hij kon met me spelen, hij zou me toch niet kunnen kwetsen, of vooral, hij zou niet hoeven te merken dat hij me kwetste. Nu laat ik de intensiteit van mijn gevoelens vlammen en dat is voor Salah te warm. “Je bloost”, giechelt Marwa. “Ik heb het heet”, lach ik terug. Het is 18 januari en koud in Cairo. Vandaag heeft Israel een staakt het vuren afgekondigd. De wereld heeft opgelucht adem gehaald en het leven gaat verder.

Uiteraard weet iedereen dat Salah contacten heeft met Hamas. Ik weet ook dat hij zijn familiekapitaal gebruikt om het verzet te financieren en zijn familienaam om vrij te bewegen. Indien zijn vader nog geleefd had, zou hij hem ontferd hebben. Zoveel is zeker. Dat rebelse trekt me aan. Wie wil er nu een brave burger als minnaar? Ik heb een held, een

strijder, een terrorist! Voor ons geen rubberen of vibrerende seksspeeltjes, maar de strijd. De dood, in zekere zin. Oké, ook een eenvoudige minnaar kan onder een auto terecht komen en sterven, of de trein nemen en opgeblazen worden. Maar dat maakt hem een slachtoffer. Wat is er nu spannend aan het met een slachtoffer te doen? Dat maakt het hele liefdesspel zo kleverig braaf. Mijn minnaar daarentegen kan op elk moment van de dag in het vizier lopen van een goed voorbereide huurmoordenaar. Dat zou hem geen toevallig slachtoffer maken, maar een doordacht doelwit. Zijn dood zou niet louter een emotioneel verlies betekenen, maar vooral een maatschappelijk verlies. Telkens wanneer hij me penetreert, voelt het alsof heel Palestina me penetreert. De grijsaards met baarden, de jonge vrouwen met sluiers, de kinderen met stenen. Ze spuiten hun hoop en wanhoop, hun liefde en haat, hun dromen en angsten in me uit. Ze krijsen, fluisteren, zingen en huilen. De hele strijd in mijn schoot. Pure climax. Geen enkel seksspeeltje kan daartegen op. Als minnares van een held, ben ik in zekere zin ook een held, toch? Bij mij komt hij op krachten, bij mij herbront hij om zichzelf des te sterker in de strijd te gooien. Zonder mij zou hij misschien niet zo veel betekenen. Een perverse gedachte, ik geef het toe, maar ik kick erop. Ik ben de strijder achter de strijder. Samen vechten we voor dezelfde idealen: een vrij Palestina, een vrij Egypte, een vrije Arabische wereld, een vrije wereld. Vrij van kolonisa-

tie, uitbuiting en dictatuur. Een Palestina waarin Palestijnen de vruchten van hun olijfgaarden mogen plukken, persen en consumeren, zonder angst dat diegaard morgen aan de andere kant van een muur ligt of platgewalst wordt door bulldozers. Een Egypte waarin ambtenaren hun job in waardigheid kunnen uitoefenen, zonder te moeten corrumpen om te kunnen overleven. Een Arabische wereld die zelf over zijn rijkdommen kan beschikken en die eerlijk ten dienste kan stellen van zijn burgers. Een wereld waarvan alle delen als gelijke partners rond onderhandelingstafels kunnen zitten en samen kunnen werken aan een gedeelde toekomst. Een droom waarvoor ik, samen met vele anderen en met Salah, vecht. We zijn hier allemaal maar heel even, we willen toch onze sporen achterlaten? De massa doet dat in de vorm van kinderen, slechts enkelen laten ook hun sporen na in de vorm van geschiedenis. Mijn Salah zal herdacht worden op de vijfde, de tiende, de vijftigste en de honderdvijfenzeventigste verjaardag van het DFP, het Democratisch Federaal Palestina. Ik voel me voor het eerst goed zoals ik ben. Ik ben nog altijd de dromer, maar nu droom ik van een potentiële realiteit, een realiteit waarvoor ik wil vechten en die ik deel met anderen. Mijn jeugdromen waren heel individualistisch, narcistisch bijna. Dromen in de irrealis, ontoegankelijk voor anderen. Ik heb mezelf gevonden in de dromen waarover ook anderen dromen, en die we samen willen verwezenlijken. Ik ben herboren in de ander!

DE VAL

Voor de meeste mensen maakt de Israëlische invasie in Gaza al deel uit van de geschiedenis, uiteraard niet als 'invasie', maar als 'conflict'. Zo ook in Egypte. De Egyptische regering heeft met veel tamtam en mediashow een honderdtal zwaar gewonde Palestijnse kindjes opgenomen in haar ziekenhuizen en momenteel worden er clowns gezocht om die kindjes weer aan het lachen te brengen. Geen psychologen om hun oorlogstrauma's te helpen verwerken, geen diplomaten om de onmiddellijke stopzetting van de Muur op de agenda te plaatsten, geen leger om de Israëlische kolonisator te stoppen. Nee, clowns! En daarmee is de kous af. Maar niet voor Salah en het verzet. Salah is momenteel zelfs te moe voor seks, wat betekent dat hij te gestresseerd is en te zware beslissingen moet nemen. Waarover, dat weet ik niet en dat wil ik niet weten. Ik ben de minnares achter de strijder, nietwaar? Ik steun de strijd door me gewillig op te stellen voor Salah en af en toe mee te gaan roepen in betogingen. Dat laatste blijkt heel gemakkelijk als buitenlandse. Mij zal de oproerpolitie niet aanraken of arresteren. Ik hoef geen verschillende lagen truien te

dragen om me in geval van nood eruit te trekken wanneer ze me hardhandig vastgrijpen. Ik ben relatief vrij. Soms gebeurt het dat agenten in burger me aanspreken en vragen wie mijn vrienden zijn. Dan zeg ik dat ik hier alleen ben, een toevallige passant op weg naar de Amerikaanse Universiteit. Natuurlijk herkennen ze mijn gezicht ondertussen, maar ik zal hen nooit vertellen dat Marwa, Youssef, Isra en Ali leden van Khalas zijn en dat Ranwa, Yahya, Dina en Walid actief zijn bij de Moslimbroeders. Eergisteren nog werd Walid opgepakt, nadat hij een filmpje over het geweld door de oproerpolitie op Youtube had geplaatst. Ook Ali heeft drie maanden in de cel doorgebracht, omwille van staatsonveilige informatie op zijn blog. Hij werd vrijgelaten onder druk van enkele internationale organisaties en vooral van zijn moeder, die Française is. De Franse ambassadeur had zich met de zaak ingelaten en voilà, net een week geleden mocht Ali vrij, uiteraard met de belofte geen blog meer te maken. Dat kan hij trouwens niet meer, want de arme jongen is doodsbang en zit onder de kalmeringsmiddelen. Dat Ali onder westerse druk werd vrijgelaten, is evenzeer het gespreksthema geweest van lange uren in het praatsalon. Salah zelf had het dilemma op tafel gooid. “Wij als verzet kunnen niet meeheulen met de vijand. Het Westen collaboreert met Israël en is dus per definitie een vijand.” Iemand anders had daarop gevraagd of het geen goed teken was dat het Westen eindelijk de onderdrukkende

praktijken van de Egyptische regering had bekritiseerd. Salah had gesnoven: “Als Amerika en Europa echt iets geven om mensenrechten en democratie in de Arabische wereld, zouden ze hun financiële en militaire steun aan al onze dictatoriale regimes stopzetten, hun troepen terugtrekken uit onze oliegronden en inzetten om de zionisten te verdrijven.” Hij had eraan toegevoegd dat je in oorlogssituaties niemand kan vertrouwen en zeker geen westerlingen, want die hebben allemaal een geheime agenda. Zijn ogen waren gedurende een volle seconde op mij gericht en ik krimpde in elkaar. Was het toeval geweest? Was ik de enige die dit had gemerkt? Haalde ik me maar wat voor de geest? Normaal ontwijkt hij me helemaal en laat me het muurbloempje wezen. Maar die keer zocht hij toenadering, probeerde hij een reactie te ontlokken. Ik was echter te geschrokken om iets te zeggen en voelde me bovendien misselijk. Het leek me beter het incident te verdringen. Maar toch, sinds die avond merk ik een zekere afstand. Hij komt nog wel langs, maar vluchtig en ietwat onzeker. Achterdochtig ook. Zo ook deze avond. Terwijl ik op de sofa hang – op het dek is het te koud, ik ben echt heel kouwelijk de laatste tijd – en het nieuws volg op mijn laptop draait Salah maar wat rond, kijkt op zijn horloge en zegt dat hij zo moet vertrekken, dat hij dringende zaken heeft. Toch blijft hij hangen, loopt van links naar rechts zoals een leeuw in gevangenschap en vraagt me uiteindelijk of ik hem een omelet kan

bakken. Een omelet nog wel! Nog nooit heeft hij me zo platvloers om eten gevraagd, maar goed, voor de strijd alles. Veel zout, een beetje peper. Wanneer ik mijn hoofd om de keuken-deur steek om te vragen of hij zijn omelet gebakken wil in boter of in olie, zie ik hem met mijn gsm in zijn handen. Betrapt kijkt hij op. "Mooie foto van de Nijl." Net iets te nonchalant legt hij de telefoon op de salontafel. De geur van de sissende boter maakt me misselijk, maar toch glimlach ik. Hij is jaloers! Hij denkt waarschijnlijk dat ik iets heb met Nadiem en checkt mijn sms'jes. Vandaar zijn uitval over westerlingen die je niet kan vertrouwen en zijn achterdocht wanneer hij hier is. Zo schattig, mijn strijder heeft zijn zwaktes. Liefdevol zet ik de schotel met omelet, brood en sap op het salontafeltje. Mijn heupen draaien ondeugend wanneer ik me in de zetel tegenover hem vlij en mijn wimpers knippen uitdagend. Ik wacht tot hij zijn omelet heeft opgegeten, alleen eet hij wel heel langzaam. "Niet lekker?", vraag ik. Hij schudt zijn hoofd. "Nee, nee, ik heb alleen toch niet zo'n grote honger. Dank je." Wat vreemd. Honger, geen honger. Mijn wenkbrauwen vormen een vraagteken. Hij schuift zijn bord weg, zucht diep en zegt: "Sofie, ik kan je niet meer zien." Mijn knipperende wimpers verstarren. Ik staar hem aan. "Ik denk dat je weet waarom. Er zijn te veel acties gesaboteerd, te veel leden gearresteerd. Ik geef je nog het voordeel van de twijfel. Misschien doe je het niet opzettelijk, misschien praat je gewoon te veel. We

hebben beslist jou uit de beweging te zetten. Uit de beweging betekent ook uit mijn leven." Mijn hoofd tolt, een stekende pijn vlamt door mijn onderbuik en ik vlucht naar de WC waar ik mijn hele wezen overgeef. De smaak van onrechtvaardigheid is bitter en vies. De geur van machteloosheid stinkt. Wij hebben beslist. Wie is wij? En waar is mijn stem? Hoe kan ik me verdedigen? Ik heb niet eens een lidmaatschap, hoe kan ik dan uit de beweging worden gezet? En waarom word ik geïsoleerd? Wat mij betreft, kan Marwa de mol zijn. Nee, niet Marwa, die trouwe lieve Marwa. Weet zij hiervan? Maakt zij deel uit van de wij die hierover heeft beslist? Mijn maag verkrampt opnieuw. Ik heb zelfs geen gal meer om uit te kotsen, er komen alleen nog hikkende boeren uit mijn keel. Ik hoor Salah voor de deur schuifelen. Hij vraagt me of alles in orde is. Ik hoor hem zeggen dat hij mij echt graag heeft gezien. Ik merk dat hij nu al in verleden tijd spreekt. De tranen wellen op, dikke vettige tranen. Klootzak, hoe kan je me in de steek laten! Ik dacht dat we lotverwanten waren! Maar dat denk ik alleen, ik ben zelfs te ziek om te fluisteren. Waarom? En waarom nu? De voordeur valt in het slot. Ik zak in elkaar op de grond voor de WC. Mijn hoofd hangt tegen de vuilbak, waaruit een plasticen doosje steekt. Deze ochtend zat ik hier ook op de grond. Twee keer tot zestig tellen. Nog nooit duurde een minuut zo lang. En dan nog een. Voor de zekerheid nog een. Mijn vingers hielden op met beven. Een liggend streep-

je. Dan toch niet zwanger, dus? Of heb ik de test te vroeg gedaan? Vanwaar dat knagend gevoel in mijn onderbuik? En die zeurende hoofdpijn? Die vermoeidheid? Maar nee, ik ben niet zwanger! Of misschien een heel klein beetje. Een heel klein beetje zwanger. Ik probeer mezelf te overtuigen recht te kruipen, maar zak door mijn knieën. Een heel klein beetje zwanger. En heel, heel eenzaam. Ik geef de strijd op en val in slaap met mijn hoofd tegen de koude Wc-pot.

“Sofie!” Maria gooit een koud washandje in mijn gezicht en zit over mij gebogen. Ik zie de vouwen van haar billen, een wit slipje met rode bloemetjes en zwarte krulharen. Ik dacht dat Italiaanse vrouwen zich scheerden! Maar Maria dus niet. Maria is een echte vrouw, geen meisje. Mannen die op geschoren poesjes vallen, zijn pedofielen. Salah is geen pedofiel. Salah! Ah! Ik grijp naar mijn buik, terwijl Maria me recht trekt. Ze kleedt me uit en gooit mijn stinkende kleren in de wasmand. Ze wrijft het washandje in met lavendelzeep en schrobt me. Passief kijk ik naar mezelf in de spiegel. Mijn linkerarm omhoog, ze mist geen plekje. Mijn borsten, oh lekker fris dat washandje. Ik staar naar mijn tepels, donker en groot. Mijn ademhaling stopt. Een van de kenmerken is dat de tepels donker en groot worden. De andere kenmerken waren vermoeidheid, misselijkheid, buikpijn en hoofdpijn. Vijf kenmerken stonden er op die website. En toch was de zwangerschapstest

negatief. Ik probeer mezelf gerust te stellen. Maria duwt mijn benen zachtjes uiteen met het washandje. Volgende week heb ik zeker en vast mijn menstruatie. Ik ben altijd op tijd. Mijn lichaam heeft me nog nooit bedrogen. Maria helpt me in de douche en spoelt de zeep van mijn lichaam. De hele badkamer ruikt naar lavendel, en zo meteen de hele Nijl. Ze wrijft me droog en ik luister bewegingsloos hoe ze in mijn kleerkast een nachtjapon zoekt. Ze trekt het japonnetje over mijn hoofd en brengt me naar bed. “Een heel klein beetje”, fluister ik haar toe en sluit mijn ogen. Ik zie een vrouw. De vrouw is duidelijk zwanger, alleen anders dan andere vrouwen. Haar buik is transparant. De grijze massa darmen is opzij geduwd door een bloederig kluwen van weefels en in het midden drijft een slijmerige zak. De zak verandert voordurend van vorm, krimpt ineen en strekt zich uit, een monstrueuze slak die eruit wil. Hij wil eruit! Hij duwt en perst, maar de weefsels en de darmen draaien zich als een wurgslang rond de zak heen. De ogen van de vrouw draaien in doodsangst rond in hun kassen. Uit haar buik stijgt een diepe bas op: “Ik wil eruit! Een heel klein beetje!” Ik word wakker van mijn eigen gekrijs. Een diep gorgelend gekrijs, alsof iemand me probeert te verdrinken in een aquarium. Spartelend bereik ik mijn slaapkamerdeur en strompel de gang op. Het kale neonlicht van de keuken staat in schril contrast met de schaduwrijke stralen van de woonkamer. Buiten is het donker. Welke dag is

het? Was het nog maar een uur geleden dat Salah de deur achter zich dichttrok of was dat gisteren? Ik open de koelkast en zet een karton appelsap aan mijn lippen. Het kleverige water proeft naar de groene hoestsiroop uit mijn jeugd. Toch drink ik gulzig verder, het verleden tegemoet, want het heden doet pijn en de toekomst ... de toekomst is een heel klein beetje ... onoverkomelijk. Ik kan niet vluchten. Ik moet thuiskomen. Ik moet mijn verantwoordelijkheid als toekomstige moeder opnemen. Salah heeft mij uit zijn leven gebannen, en ik weet dat hij niet op die beslissing zal terugkomen. De strijd gaat voor alles. Ik word verdacht van sabotage van de strijd, dus is er geen plaats meer voor mij. Toch denk ik niet dat hij mij verdenkt, maar wel de andere bestuursleden. Ik ben nooit helemaal aanvaard geworden door de beweging als orgaan, alleen door individuele leden. Maar als kopstuk kan Salah mij niet beschermen zonder zijn eigen positie op te geven. Dat laatste zou hij nooit doen, want dat zou voor hem een verraad betekenen van zijn idealen, van zijn levensdoel en van zijn eer. Misschien heeft hij zich ervan overtuigd dat ik wel de mol ben en dat liefde hem blind maakte. Dat is de gemakkelijkste weg voor hem. Ik tel niet. Waarheen leidt mijn weg? Terug naar huis? Mijn huis is hier! Vluchten? Waarheen? De beelden van mijn droom spoken door mijn hoofd. Mijn kind mag niet gewurgd worden nog voor de geboorte. Mijn kind heeft recht op een thuis en op beschermende handen. Alleen weet

ik dat ik in mijn bodemloosheid geen bescherming kan bieden. Niet alleen. Ik moet een vader vinden voor mijn kind. Een man voor mij. Iemand die van ons tweetjes kan houden. Nadiem. De bel gaat. Salah?! Nee, want die weet ondertussen het hekje te openen door zijn hand door de heg te steken en dan met de hark het slotje naar boven te duwen. Ik slaag een sjaal rond mijn schouders en schommel de brug over. Nadiem kijkt verbaasd naar mijn blote voeten en nachtkleed. "Heb ik me vergist? Is het dan geen les vandaag?" We zijn dus al een dag verder. Het drama is al een dag oud, is al verleden tijd. De zon is vanochtend weer opgekomen en daarnet weer ondergegaan. En zal dat elke dag blijven doen, met of zonder Salah in mijn leven. Met of zonder zijn besef van zijn, nee ons, leven in mijn buik. Ik glimlach zwak naar Nadiem. Ik weet dat hij zal doen wat ik van hem verwacht. Ik laat de tranen vrij. Hij neemt me in zijn armen. Hand in hand lopen we naar binnen. Hij vraagt me niets. Ik vertel hem dat ik zo'n heimwee heb, me zo eenzaam voel, dat ik thuis wil komen, dat ik thuis wil zijn, bij iemand. Ik zwijg en voel de spanning van de dramatiek stijgen. "Bij mij", vraagt hij, "wil je thuis zijn bij mij?" De lieverd, hij voldoet aan mijn verwachtingen. "Ja", zucht ik en druk mijn lippen op zijn mond. Het antwoord is zoals verwacht niet gulzig, maar voorzichtig, tastend, zoekend. Salah en ik hebben elkaar nooit gezocht, wij waren er gewoon in ons meest eigenste zijn. Tot we elkaar verloren, gedeeltelijk al-

thans. “Ik wil je”, fluister ik. Nadiem schrikt, zoals verwacht, en ik hoor hem, zoals verwacht, iets zeggen met het woord haaram. “Ik verlang zo erg naar je”, kreun ik in zijn oor. Nadiem neemt mijn gezicht in zijn handen en kijkt me pijnlijk diep in de ogen. Met bevende vingers frutselt hij een verkreukeld ticketje uit zijn broekzak. Het papiertje met de sleutel naar mijn herinnering aan onze treinreis naar Al Minya! “Wil je mijn vrouw worden?” Ik speel mijn spel verder, hoewel ik me er heel bewust van ben dat dit geen spel is. “Ja.” We lijken wel acteurs in een stroperig Egyptisch feuilleton dat realiteit wordt. Opnieuw zoeken onze monden elkaar. “Morgen gaan we naar Al Azhar voor jouw geloofsgetuigenis en met dat papier kunnen we naar mijn vaste moskee voor een religieus huwelijk.” Ik slaag mijn ogen neer en werp me dankbaar in zijn armen. Ik heb mij en mijn kind veilig gesteld. Een nieuw hoofdstuk begint, het vorige zal nooit helemaal afgesloten zijn, maar dat hoeft niemand te weten. Of toch? Even zie ik mezelf met Salah. Ik vertel hem dat ik zijn kind draag. Hij neemt me in zijn armen en kust me, bijt me, wurgt mij en ons kind. Nee, ik zal zwijgen. Salah zou me immers verplichten het kind te laten aborteren. En dan heb ik niets meer, alleen nog herinneringen. Dan zou het hoofdstuk echt afgesloten zijn. Nu niet, nu blijft alles nog open. En toch veilig, in de beschermende en liefdevolle armen van Nadiem!

De hoofddoek trekt aan mijn hals en ik trek terug. Vervelend ding! De veiligheidsagent aan de poort van het administratieve gebouw van Al Azhar kijkt ons na. Ik voel hem Nadiem benijden. Dagelijks wandelen hier tientallen koppeltjes binnen voor een geloofsgetuigenis. Soms zijn het Aziatische koppeltjes die aan de universiteit van Al Azhar studeren en hun geloof bestempeld willen zien door deze gerenommeerde religieuze autoriteit. Vaak zijn het gemengde koppeltjes, de man Egyptisch en de vrouw buitenlands. Telkens vraagt de veiligheidsagent zich af hoe oprecht de geloofsverklaring is. Neem nu dat koppel dat net buiten wandelt. Onder haar hoofddoek piepen enkele grijze haren. Zijn gebronsde en gespierde hand is de dertig nog niet gepasseerd. Waarschijnlijk is zij op haar vijfenveertigste in de steek gelaten door haar echtgenoot, de financieel directeur van een bedrijf gespecialiseerd in chemicaliën, om zijn jeugd te herontdekken bij zijn wulpse secretaresse. Na vijf jaar van rouwen heeft de dochter van deze vrouw haar een all in cruise naar Egypte geboekt. Een van de obers op de boot was heel attent voor haar en na al die jaren voelde ze zich weer gerespecteerd als individu, als vrouw. Ja, ze werd zelfs gewild! En zijn ouders, even oud als zijzelf, waren zulke gastvrije mensen, ze werd vereerd en bediend! Enkel een bekering stond het huwelijk in de weg, en met deze stempel van de Al Azhar moskee kan hun geluk beginnen. De rimpeltjes van de vrouw lachen terwijl ze voorbij de veiligheidsagent

wandelt, met opgeheven schouders, licht als een veertje aan de hand van haar nieuwe liefde. “Masha’allah”, mompelt de agent en knikt naar het kersverse koppel. Hij mompelt deze groet van bewondering meer uit beleefdheid dan uit oprechtheid. Ondertussen ziet hij die slanke blanke vrouw met haar katgroene ogen de trappen oplopen, gevolgd een donkere, onopvallende Egyptenaar. “Waarom vallen die westerse vrouwen toch altijd op het donkere type? Egyptische vrouwen willen alleen de lichtere versie”, denkt hij, en voegt er meteen aan toe: “Behalve de Nubiërs natuurlijk. Wij zijn trots op onze afkomst.” De veiligheidsagent staart naar zijn eigen zwarte handen vol eelt en zucht een welgemeende alhamdulillah. Nadiem vraagt aan een bediende in de enorme donkere hal waar de shahada of geloofsgetuigenis plaatsvindt. We worden verwezen naar de deur aan de rechterkant. Een oudere man met zimma, een rood met wit hoedje, zit vorstelijk vooraan in een driezit. In de driezit links van hem zit een Aziatisch koppel. Ze lijken me Indonesisch, maar misschien is dat omdat ik verwacht dat ze Indonesisch zijn. De meeste Aziatische studenten hier komen immers uit Indonesië. Nadiem en ik nemen plaats achter in de kamer, op de rij stoelen voorzien voor de wachtenden. Er is iets fascinerend aan het volgens mij Indonesische meisje. Zeggen dat ze straalt, zou onjuist zijn. De straling komt niet uit haar, maar uit een aureool die haar ronde gezicht omvat. Er ligt een glimlach om haar mond, en

toch rusten haar lippen zacht en smal en sereen in perfecte harmonie met haar amandelvormige ogen. Een engeltje, zou ik haar noemen, nu ja, een postmodern engeltje. Geen blonde haren, blauwe ogen en roze wangetjes, maar een witte hoofddoek, kastanjebruine ogen en café latte wangetjes. Hoewel ze veel kleiner is dan haar partner, kijkt hij haar verheerlijkend aan met zijn blik naar boven gericht, naar het kroontje van de aureool. Zwoel zingt ze de shahada: “Ashahadu an la ilaha ila allah ...” Ik getuig dat er geen god is dan God. Ook Nadiem is betoverd door de poëzie van dit moment. Uit respect staart hij haar niet aan, maar hij houdt zijn adem in tot ze het laatste woord heeft uitgezucht, zijn handen in een kom naar de hemel gericht, om haar zijn smeekbeden te schenken. De sjeik wenst het koppel proficiat en met een lieflijke buiging verlaten ze de kamer. Nu is het mijn beurt. Ik ben plots heel zenuwachtig, alsof ik op examen moet. We worden verzocht plaats te nemen op de driezit die nog warm is van het Indonesische koppel. De sjeik bestudeert mijn gezicht en verlegen draai ik me weg. Nu ja, voor hem zal het verlegenheid lijken, voor mij is het eigenlijk beschaamdheid. Plots voel ik me beschaamd hier mijn shahada te komen veinzen. Ik kom hier niet met de juiste intenties. Ik wil enkel kunnen trouwen met Nadiem. Een gemengd huwelijk tussen moslim en christene kan wel, maar vergt veel meer papierwerk dan een homogeen islamitisch huwelijk. Mijn maag krimpt samen. Ik

ga trouwen met Nadiem! Salah, Salah, waar ben jij nu? Wat doe jij nu? Zou hij lachen moest hij me hier zien zitten? Of zou hij zich boos voelen, of verraden, of jaloers? Of zou hij helemaal niets voelen? Zou hij gelaten deze scene gadeslaan en meteen weer vergeten van zodra een nieuwe scene volgt? En wat voel ik? Wat is die knagende pijn? Een pijn te overdonderend voor teleurstelling, maar te nederig voor woede. Te zalvend voor haat, maar te latent voor verdriet. Het is ook niet het soort pijn die gepaard gaat met verlies, want uiteindelijk heb ik hem niet helemaal verloren, ik draag zijn liefde in mij en in mij zal hij groeien. Nadiem stoot me aan. "English or Arabic?" "Nederlands", antwoord ik en Nadiem onderdrukt zijn lach: "Ik denk niet dat de sjeik Nederlands spreekt." Ik knipper met mijn ogen, oh ja, juist, de shahada. De sjeik heeft ondertussen zelf al een beslissing gemaakt en vraagt me why I want to become a muslim. "Omdat ik geloof in de eenheid van Allah en in het profeetschap van Mohamed", ratel ik braaf het ingestudeerde zinnetje af. Gelukkig had Nadiem zich geïnformeerd over de procedures van de geloofsverklaring. Zou er ooit iemand zeggen: "Omdat ik wil trouwen met een moslim?" Zou de sjeik ooit een shahada weigeren? De sjeik knikt zijn grijze hoofd en wijst dramatisch naar mijn rechterschouder. "Daar" en een theatrale stilte volgt. "Daar ... daar zit een engel. Die engel noteert wat je goed doet in je leven." Ik laat mijn gespannen schouder zakken. Nu zit ik scheef, een schou-

der omhoog en de andere naar beneden. "En daar", de vinger duidt op mijn linkerschouder, "zit een andere engel. Die noteert wat je slecht doet in je leven. Op de dag des oordeels worden jouw goede daden gewogen tegenover jouw slechte daden. Vandaag, met deze shahada, worden al je slechte daden witgewassen en word je zuiver herboren." Nu laat ik ook mijn linkerschouder zakken. Herboren. Gelukkig bestaat het concept van de erfzonde niet in de islam en is de foetus in mijn buik nu twee keer zo zuiver. De sjeik vraagt me de woorden van de shahada te herhalen en wenst me proficiat. We mogen gaan. Morgen ligt het officiële document van mijn geloofsgetuigenis klaar. Hand in hand lopen we de trappen af. De veiligheidsagent mompelt een masha'allah. Achter de hoek trek ik mijn hoofddoek af. Het zweet parelt in mijn hals en onder mijn haren. "Mubruk!", feliciteert Nadiem me en kust me zacht op mijn wang.

De Imam al Shafzi moskee ligt in de Dodenstad. De moskee is eigenlijk het mausoleum van Imam al Shafzi, de negende eeuwse imam die aan de basis lag van de Shafzitische rechtsschool. Het gebouw met de grote koepel draagt de sporen van verschillende artistieke tradities, zo typerend aan de islamitische geschiedenis. Het biedt ook nog altijd onderdak aan vurige gebeden, vaak sufi geïnspireerd, wat als kettters wordt veroordeeld door de monotone en conservatieve waha-

bitische stroming die sinds enkele decennia Egypte ketent en verlamt. Het is de favoriete moskee van Nadiem en hij is goed bevriend met de huidige imam. Mijn ogen glijden over de ruit- en cirkelvormige decoratiepanelen tussen de boognissen. Om niet in tranen uit te barsten, hou ik mezelf voor dat ik een toerist ben, of een toeschouwer van een toneelstuk dat stilaan vorm begint te krijgen. We zitten in een driehoek op de grond. Nadiem en ik over elkaar, de imam naast ons. Nadiem en ik houden onze handen in elkaar, onder een witte geborduurde doek. De imam reciteert uit de Koran. Zijn stem speelt met de kantelen en medaillons. Enkele duiven kirren. Plots voel ik me bloot. Mijn hand ligt niet meer onder het witte doekje. Ik ben getrouwd. Ik heb mezelf gehuwd, in de zin dat Nadiem de traditie van de wali doorbroken heeft. Volgens de Egyptische gewoonte is het de vader of een mannelijke verwant die het huwelijk voltrekt in de plaats van de echtgenote. Niet zij maar hij houdt de hand van de bruidegom vast onder het witte doekje. Nadiem vindt dit vrouwonvriendelijk en dus onislamitisch. In het huwelijkscontract wil hij ook dat ik al mijn rechten opeis: recht op werk, op reizen zonder zijn toestemming, op scheiding en op alimentatie. Hij staat erop dat ik een huwelijksschat van hem aanneem. Als westerse en onafhankelijke vrouw lijkt een huwelijksschat mij meer een prijs die de man betaalt om de vrouw te kunnen kopen. Maar Nadiem heeft me ervan overtuigd dat het niet zo is. De vrouw

blijft baas over zichzelf en de huwelijksschat komt alleen haar toe, niemand anders, en mag zij gebruiken of sparen naar wens. Ik heb ingestemd met een huwelijksschat van 40.000 Egyptische pond of zo'n 5000 euro. Nadiem staart in een goddelijke verrukking naar mijn gezicht. Ik zoek tevergeefs naar twijfel in zijn gelaatstrekken. Niets. Hij is volmaakt gelukkig. Zijn lippen prevelen een alhamdulillah. Hij strekt zijn hand uit om me recht te helpen. Ik bibber en zwarte motten vliegen rond mijn hoofd. Ik probeer ze weg te slaan en besef dan dat het ingebeeld motten zijn. Mijn bloeddruk moet wel heel laag zijn. "Ik wil naar huis", fluister ik. Hij slaagt zijn arm rond mijn heup en past zijn stap aan de mijne aan. In schijnbare harmonie lopen we de steegjes van de Dodenstad door, op zoek naar een taxi om ons naar huis te brengen. Ik hou mezelf staande door me weer een toerist te wanen. De Dodenstad huisvest honderdduizenden mensen, levende mensen, die wonen in bovengrondse graftombes. Naar faraonische traditie bouwen Egyptenaren familietombes, waarin ook ruimte is voor levende nabestaanden om te komen rouwen, nadenken, picknicken of kamperen. Ondertussen is de Dodenstad volledig geïntegreerd in het stedelijke leven. Er is een politiekantoor, een postkantoor, er zijn moskeeën, winkeltjes en drugsdealers. De autoriteiten hebben de zanderige steegjes nu ook van elektriciteit en water voorzien. Een taxi puft voorbij en Nadiem houdt hem staande. "Naar Al Muhande-

seen!” De vering prikt door de stoffige en versleten zetel in mijn billen. We hobbelen weg. Naar huis. Naar Nadiems huis. Hij heeft me de keuze gelaten waar ik wilde wonen, hoewel hij zelf wel liet uitschijnen dat hij niet graag een woning deelde met buitenstaanders, met Maria dus. Ik kan het haar niet kwalijk nemen. Maria is boos en teleurgesteld. Deze ochtend heb ik met haar gesproken. Ik heb haar verteld dat ik al een tijdje iets met Nadiem heb en dat ik bij hem wil intrekken. Vandaag al. Ja, ik zal de huur deze maand nog betalen. Ik zal iemand zoeken voor volgende maand. Ze mag het boekenrek houden. Ja, ik zal haar ook missen. Echt, nee echt. Sorry. Ik had je het je eerder moeten vertellen. Nee, dat is inderdaad respectloos. Ik weet het, echte vrienden doen dat niet. Ik begrijp dat je boos bent. Teleurgesteld ook. Kunnen we vrienden blijven? Ze had iets van ‘amici’ gemompeld en zich omgedraaid. Vrienden, ik heb hen verraden. Maria en Nadiem, mijn twee enige vrienden. Veel tijd voor zelfkwellling was er niet, want Nadiem stond twee minuten later aan het hekje, in maatpak en met een bos rode rozen.

De rode rozen liggen verwelkt op mijn schoot wanneer we de corniche oprijden, voorbij mijn boot, richting Kitkat. We laten de Nijl en mijn herinneringen achter en slaan Soedanstraat in, de straat die nooit slaapt. 's Nachts schrapen de bakkers hun ovens, 's morgens claxonneren de minibuses

en roepen de conducteurs, 's middags hameren de garagisten op blutsen en 's avonds gieren de schotelantennes. In een zijstraatje van Soedanstraat huurt Nadiem een appartementje op de derde verdieping. Eigenlijk is het van zijn tante, maar die is teruggekeerd naar Al Minya en woont bij haar dochter in. De huur bedraagt 15 pond, iets meer dan 2 euro. Ten tijde van Abdel Nasser werden de huurprijzen bevroren, om iedereen kans op een huurwoning te geven. Alleen werden die prijzen nooit herzien en hebben de huiseigenaars hun gebouwen laten verkommeren. Waar moesten ze het geld vandaan halen voor reparaties? Nadiem leidt me een modderig steegje in en houdt een gietijzeren deur open. De trapzaal ruikt muf, maar is tot mijn verbazing best wel proper. Nadiems voordeur is nog niet zo lang geleden Grieks blauw geschilderd, getuige de verdroogde verfdruppels op de grond. Hij houdt de deur open. Een verrassend licht komt me tegemoet. De Grieksblauwe deuren naar een breed balkon staan open en een briesje speelt met de witte gordijnen en tovert zonnevlekken op de marmeren vloer. Nadiem gebaart me te gaan zitten op de lichtgrijze sofa tegenover het balkon en vraagt me: “Limoen of sinaasappel?” Ik denk dat ik limoen zei, maar even later zet Nadiem een glas sinaasappelsap voor me neer. Hij streelt mijn haren en vraagt of ik wil rusten. Ik voel me ook wel heel moe. Dankbaar knik ik. Aarzelend stelt hij voor of ik in de slaapkamer wil slapen, maar ik heb mijn benen al uitgestrekt

op de sofa en val meteen in slaap. Dichte nevelslierten verde-
len de Dodenstad horizontaal in twee. Alleen de ramen van de
tombes zijn zichtbaar; hun daken zijn in de mist verstopt. Ik
kan niet zien waar ik mijn voeten zet. Ik denk tenminste dat
ik het ben, maar misschien ook niet. Misschien vereenzelvig
ik me gewoon met de blanke vrouw die stapje voor stapje haar
weg zoekt doorheen de nauwe steegjes. Haar witte jurk is be-
modderd en haar doorschijnende sluier wordt opgeslokt door
de neveltongen. Ze waggelt onder het gewicht van een enor-
me buik. Misschien is die buik objectief genomen niet zo dik,
maar gedragen door die ranke benen en in evenwicht gehou-
den door haar fragiele armen lijkt hij reusachtig. Soms strui-
kelt ze en verdwijnt de buik uit het zicht, onder de nevels, dan
kruipt ze weer recht en vervolgt vastbesloten haar weg. Alleen
weet ze niet naar waar. Rechtdoor, alsmaar rechtdoor, blik op
het oneindige. Wachtend op de verlossing. Ik moet het wel
zijn, want ik voel haar pijn. Stekende pijn in haar onderbuik.
Net alsof iemand mij in een schroefplank heeft gezet en de
schroef telkens verder aandraait. Ik ben bang dat ik zal ont-
ploffen. Nog niet, niet hier! Ik probeer sneller te lopen, maar
mijn voeten zakken diep weg. Dieper en dieper. "Sofie!" Han-
den trekken me uit de mist, zonnestralen vallen op zijn ge-
zicht. De ogen van een labrador, trouw en braafbruin, zonder
sterretjes, cirkeltjes of traantjes. Nadiem trekt me tegen zich
aan. Hij streelt mijn rug en ik bedaar. De kamer ruikt naar

eten. De ondergaande zon speelt schaduwtheater met de gor-
dijnen. "Arme schat. Neem je tijd. Heb je honger?" Eten lijkt
me een goed idee. Ik moet op krachten komen, want vanavond
heb ik plannen. Vanavond moet ik officieel zwanger worden.

Ik wacht tot zijn ademhaling gelijkmatig wordt. Ik glijp uit
het bed en sluip de slaapkamer uit. Het salon baadt in de oran-
je straatverlichting. Ik neem een appel uit de fruitmand en
strek me uit in de zetel. Het was niet slecht. Het was eigenlijk
wel lekker. Ik heb me zelfs niet moeten inbeelden dat hij Sa-
lah was. Alleen het begin was moeilijk. Hij wilde me eerst ver-
kennen, maar ik wilde hem zo snel mogelijk in mij. Hij wilde
eerst mij bevredigen, maar ik was te gespannen om te genie-
ten. "Erin, erin, stoten!", dacht ik. Hij voelde mijn spanning
en interpreteerde het alsof ik niet wilde. Het strelen en likken
begon opnieuw. Ik sloot mijn ogen en liet het gebeuren. Als
toeschouwer is het altijd gemakkelijker. Hij spreidde haar be-
nen en likte haar clitoris. Op en neer. Dan rukte hij aan zijn
penis terwijl zij toekeek. Op en neer. Hard en warm zocht hij
zijn weg, heel even haperde hij. Misschien was het zijn eerste
keer. Maar eenmaal diep in haar werd hij wild. Hij spande
zijn billen sneller en sneller. Hij perste zijn lippen op elkaar.
Zijn adem werd zwaarder, tot hij zich kreunend op haar liet
vallen. Ik streelde zijn haren en liet de krulletjes door mijn
vingers glijden. Ik trok ze recht, maar ze krulden terug, te-

vreden met hoe ze waren. Ik haal mijn handen door mijn haren. Ze bieden geen weerstand. Ik kan ze opsteken, invlechten of los borstelen en ze blijven gedwee hangen. Dit is geen tevredenheid, maar gehoorzaamheid. Of gebrek aan eigenheid en aan zelfkennis. Wie ben ik eigenlijk? Ik trek mijn knieën op en sla mijn armen errond. Ik dacht mezelf gevonden te hebben, maar is dat wel zo? Ik heb gevoeld, ik heb geleefd, maar betekent dit dat je jezelf ook kent? Deel ik mijn hartsgeheimen met mezelf? Ben ik eerlijk met mezelf? Nee, want ik ben niet eerlijk tegenover de ander. En de ander is de spiegel van mezelf. Ik heb mezelf altijd gezien als een onafhankelijke jonge vrouw met een sterk geloof in rechtvaardigheid. Hoe onafhankelijk en rechtvaardig ben ik nu? Ik ben bang om een alleenstaande moeder te worden en daarom bedrieg ik mijn beste vriend. Door mij afhankelijk te maken van hem verschuif ik de verantwoordelijkheid. Hij moet het maar oplossen. Hij moet het vaderschap opnemen van een kind dat niet het zijne is. Ik bijt mezelf in mijn arm. Mijn mond vult zich met de weeë smaak van bloed. Waarom heb ik geen abortus overwogen? Ik ben nog maar enkele weken zwanger. Ik kan vandaag nog naar België reizen, een dokter raadplegen en volgende week rond deze tijd is alles verleden tijd. En dan? Terug naar Egypte en verdergaan in dit vervalste huwelijk? Daar blijven en Nadiem nog een keer verraden? De gedachte aan België beklemmt me. Het land dat zichzelf wentelt in een

historisch zelfmedelijden en daarom blind is voor de eigen rol als verdrukker. Het land dat bang is van zijn eigen diversiteit en daarom de politiek van de navelstaarderij verkiest. Het land waarin alles zo saai en voorspelbaar is dat er problemen moeten gecreëerd worden om toch enige spanning te bewaren. Een druppel bloed glijdt over mijn arm naar mijn knie en zo naar beneden. Hij kietelt mijn been. Waarom abortus? Waarom nog iemand verraden in mijn hypocriete spel? Een kind kan zich geen betere vader wensen dan Nadiem. Een zwakke glimlach breekt door mijn vermoeide gezicht en ik sluip de slaapkamer terug in. Heel zachtjes nestel ik me naast mijn man. Ik glijd in een rustige en droomloze slaap.

DE OASE

Al een maand lang heb ik niet gedroomd. Althans, ik heb mijn dromen niet onthouden. Ik probeer mezelf in te beelden dat ik naast Salah lig, dat ik zijn ring draag, dat ik zijn hemden strijk. Was ik gelukkiger geweest? Zou hij zijn hemden zelf strijken? Strijken revolutionairen? Jawel, net zoals ze eten en kakken. Salah houdt zijn bovenste knopje altijd open. Oh wat hield ik van dat kuiltje in zijn hals. En daaronder die brede borst, die hijgde wanneer mijn lippen naar beneden gleden. Mijn buik wordt wee. Ik draai me om, probeer me te focussen op hoe hij zijn hemd zou strijken. Nee, Saleh strijkt niet zelf. En ja, ik zou zijn hemden staan strijken, vloekend over het boordje en de rugplooi. Salah is mijn vulkaan. Nadiem is mijn oase. In een vulkaan kan je niet wonen; in een oase wel. En wat houd ik van de rust van mijn oase. Ik kruip dichterbij en nestel me in de armen van Nadiem. “Ik hou van je”, fluister ik. “En van hem”, denk ik. Van zodra ik me knus en veilig voel, komt de onrust weer op. Met hartkloppingen sta ik op en, zoals elke ochtend, middag en avond, slenter ik krampachtig door het appartement. Hoe productief is mijme-

ren? Als er oplossingen uit voorkomen is het uiteraard constructief. Maar mijn mijmeren ketent me, belemmert me te leven. Waarover mijmer ik dan? Ik heb de luxe om te mijmeren. Tot voor kort was ik te druk bezig met mezelf en mijn schrale pogingen om de wereld te redden. Nu ben ik de eenzaam in voortdurende dialoog met zichzelf. Dialoog of monoloog? Een saaie, zichzelf herhalende monoloog, over telkens hetzelfde thema: is dit het leven dat ik wil leiden? De dagen rijgen zich aaneen, telkens dezelfde monotone kralen. Een snoer met weinig originaliteit. Een snoer dat niet opvalt, niet straalt, niet uitnodigt. Waar is mijn energie naartoe? Ik slaapwandel van slaapkamer naar badkamer naar keuken, soms naar het balkon, en dan weer terug naar de slaapkamer. De woonkamer vermijd ik, want daar staat een monstrueuze TV me uit te lachen. Nadiem heeft speciaal voor mij een satelliet geïnstalleerd, zodat ik Al Jazeera kan kijken en mijn Arabisch kan verbeteren. Alleen weet hij niet dat Al Jazeera voor mij synoniem staat aan het verzet en dus aan Salah. Ik kan me gewoon niet concentreren op de nieuwslezer, want de doorringende afwezigheid van Salah neemt me in een houtgreep waaruit ik me niet kan en wil bevrijden. Ik blijf het liefst binnen in ons appartement. Alle wegen buiten leiden naar de Nijl, en die stinkt. Een blèrende verkoper met zijn oranjeloze wortels op een vuile kar roept me naar het balkon. Ik open de deur en knipper met mijn ogen tegen de zon. De verkoper

lijkt op een harmonica. Hij vouwt helemaal samen om met een lange inhaal zijn longen vol te persen en met een basstem zijn wortels aan te prijzen. De stem doet me denken aan Salah en op slag worden de wortels sappig oranje. Ik laat mijn mandje met 3 pond zakken en hijs even later een kilo wortelen naar boven. Verbitterd verpulver ik ze tot puree. Ik eet weinig en ben afgevallen. Niemand weet dat ik zwanger ben. Alleen ik. Twee maanden volgens de bloedproef. Ik heb dagen lopen piekeren in het verleden. Wanneer heeft hij me zwanger gemaakt? Hoe passioneel waren we? Het kind heeft toch minstens recht op een passionele schepping, zelfs al zal het de vader zelf nooit kennen! Het moet ten tijden van de oorlog geweest zijn. Tijdens de laatste week van de Israëliëse invasie in Gaza. Misschien op de dag waarop die huilende moeder haar baby verloor. Ik herinner me het beeld nog. Na vijf jaar huwelijk was ze eindelijk zwanger geraakt. Mohamed heette hun eerstgeborene. Een baby in witte kanten sokjes. Uit zijn mondje en neusje staken plastieken darmen. Kunstmatige beademing. Zijn ouders hielden zijn mollige handjes vast, ieder een. En toen biiieeep. En toen niets meer. Niets. Gedaan. Dood. Het was op Al Jazeera. De nieuwslezer slikte en vervolgde het nieuws. De hele Arabische wereld slikte. In het Westen noemden ze het propaganda. Propaganda! De dood van een onschuldig kind, een kind dat per ongeluk op de verkeerde plaats geboren was, dat toevallig in zijn bedje lag toen

de bom insloeg. Uiteraard zijn de beelden van twee bibberende jongetjes met keppeltje geen oorlogspropaganda, maar een objectief feitenrelaas: “De katjuska’s van Hamas betekenen een dagelijkse bron van angst en vernieling bij de joodse bevolking.” Niemand wenst die jongens angst en pijn toe, maar hun ouders hebben er bewust voor gekozen de grond van andere kinderen af te pakken, hen te verbannen naar kampen en hen te laten creperen. Hun ouders zijn zelf verantwoordelijk voor het lijden van die jongens, niet de Palestijnen of Hamas! Het moet op de avond na de conferentie geweest zijn, de avond waarop hij mijn kussen ontweek.

Nadiem maakt zich zorgen om mij. Sinds ons huwelijk heb ik geen vrienden meer bezocht, geen shisha meer gerookt aan de Beurs en geen Arabische boeken meer gelezen. Ik vul mijn dagen met poetsen en koken. Als een bezetene boen ik alle vuil weg en alle stof, want stof draagt de herinneringen van gisteren. Zuiverheid streef ik na, hoewel ik besef dat ik al lang gefaald ben, op de dag van mijn jawoord aan Nadiem. Ik kook, want eten vult de leegte, hoewel ik zelf geen honger heb. Driegangen menu’s. Vandaag is het tomatenroomsoep, gehaktballetjes in munt en dadelcake. De marmeren vloer weerkaatst het kaarslicht van de gedekte tafel. Ik zoek structuur in de flikkeringen. Waarom buigt de vlam naar rechts, in de richting van de open ramen? Waarom gehoorzaamt deze

vlam niet aan de natuurkrachten? Heeft een vlam een eigen wil? Hoe sterk is mijn eigen wil? Sterk, anders zou ik niet hier zijn, zo ver van mijn vaderland. Hoe vastberaden is mijn wil? Vastberaden, anders zou ik niet met Nadiem gehuwd zijn, Nadiem, de perfecte vader voor mijn ongeboren kind. Waarom voel ik me dan zo zwak? Omdat ik een doel mis. Ik flikker maar zonder geknetter. Ik adem, maar hap niet naar zuurstof. Elke dag is gewoon euh gewoon. Hoe kan ik zo gewoon door de dag gaan terwijl er op ditzelfde moment baby's sterven van de honger, vrouwen worden verkracht door plunderende soldaten, kinderen in kelders zitten te wachten op vrede, bejaarden eenzaam en verlaten snakken naar de laatste zucht? Ik heb een eigen wil, dus heb ik de verantwoordelijkheid die wil te gebruiken om onrecht te bestrijden. En wat doe ik? Ik bedwelm mijn wil met zeep en eten. Ik schrik wanneer ik de vlam verstoord zie kronkelen in een onverwachte luchtstroom. Nadiem trekt zacht de deur weer dicht. "Salamu alaykum habibti. Hoe was je dag?" Ik glimlach vaag. "Alhamdulillah." Alles is hier altijd alhamdulillah, god zij dank. Ik had een klotedag op werk, maar alhamdulillah. Ik had net spetterende diarree en kotste bloed, maar alhamdulillah. Mijn man heeft me verlaten, maar alhamdulillah. Het lijkt op een gebrek aan wilskracht om de eigen toestand te verbeteren, maar dat is het niet. Het is eerder een aanvaarding van de situatie, want je kan niets veranderen aan wat gebeurd is, en net door die aan-

vaarding ben je vrij van frustraties en kan je ongeremd naar verbetering streven. Ik schep de soep uit. Nadiem eet in stilte. Na de gehaktballetjes legt hij zijn bestek neer. "Sofie, ik heb een meid gevraagd. Vanaf morgen komt ze drie keer per week poetsen en koken." Ik schuif mijn bord weg. "Vind je het niet lekker?" Vlug schudt hij zijn hoofd. "Nee, liefje, het is heerlijk, maar ik wil niet dat je je talenten vergooit met huishoudelijke bekommernissen. Het is tijd dat je weer leeft!" Nee, nee, dit wil ik niet. Ik wil niet geconfronteerd worden met het leven. "Maar ik doe dit graag", probeer ik stil. "Sofie, dit maakt jou kapot, en uiteindelijk mij ook. Vanaf morgen komt Zahra en wil ik dat je je weer aan je studies wijdt." Ik panikeer. Nee, ik wil me niet concentreren op de realiteit! Mijn stoel valt op de grond. "Ah, denk je nu echt dat jij als mijn echtgenoot het recht hebt om mijn leven te bepalen? Ben je echt zo'n typische Arabische macho? Nooit zal jij iets van mij kunnen eisen!" Nadiem schrikt. "Zwijg, Sofie!" Olie op het vuur. "Zwijg? Eis je nu ook al dat ik zwijg? Nooit zal je mij het zwijgen kunnen opleggen, alleen als je me vermoordt." Stil staat Nadiem recht. Ik kan zijn blik niet verdragen en tier verder. "Slaag me maar, slaag me tot bloedens toe, doe maar, maak er een einde aan!" Ik voel zijn armen rond me. Ik bonk mijn vuisten tegen zijn borst tot ik in snikken losbarst. Samen zakken we op de blinkende marmeren vloer. De kaars wordt kleiner en kleiner. Uiteindelijk verbreek ik de stilte. "Het spijt me. Dit was

zo onterecht. Nadiem, ik ben euh, ik ben”, mijn stem wordt ijl. “Je bent bang”, vervolledigt hij. Samen kruipen we recht. “Was je gezicht en doe een jas aan. We gaan naar de Nijl.”

De taxi snort de corniche op. Er is geen file meer op dit uur. Hij rijdt de brug op en ik draai mijn hoofd naar rechts, weg van de woonboot beneden. Maria heeft ondertussen een nieuwe kamergenote, een Amerikaanse studente. Mijn plotse vertrek heeft zijn sporen nagelaten op onze vriendschap. Ook Marwa heb ik al in weken niet meer gezien. Een keer ben ik haar toevallig tegengekomen in Wust al Balad toen Nadiem en ik onze huwelijksakte gingen ophalen in het Ministerie van Justitie. Ze feliciteerde ons uitbundig, maar ontweek oogcontact. Of misschien ontweek ik het oogcontact. We zouden zeker afspreken later op de week. Ik heb niets meer van haar gehoord. Nu ja, ik had ook zelf kunnen bellen. De taxi zet ons af voor het Four Seasons Hotel. We dalen de trappen naar de Nijl af. Mijn knieën beven. De Nijl, de levensader van mijn dromen. Van zodra ik de kracht van de Nijl erkende, ontdekte ik mijn eigen kracht. Een kracht die nu langzaam uit me wegvloeit. De volle maan weerkaatst in het water. Nadiem slaat zijn arm rond me. “Heb je spijt van ons huwelijk?” Hij kijkt me niet aan. Ook ik draai mijn gezicht niet naar hem, maar antwoord via de Nijl: “Nee, helemaal niet. Ik weet alleen niet hoe het verder moet.” Nu kijkt hij me vragend aan. “Ik

bedoel, we zijn getrouwd, alhamdulillah, maar wat verwacht je nu van mij?” Hij schudt zijn hoofd. “Ik verwacht niets van je, liefje, ik wil alleen dat je gelukkig bent en je leven leidt. Waarom wil je geen lessen meer van mij? Waarom ga je niet meer naar de bijeenkomsten van Khalas?” Mijn hart krimpt ineen. Nee, niet Khalas, spreek niet over Khalas. Khalas is Salah en Salah is mijn passie, mijn leven, het leven in mijn buik ... Koortsig zoek in naar een ander onderwerp. “Nadiem, ik denk dat ik zwanger ben.” Zijn vragende blik glijdt weg en zijn gezicht evenaart de stralende maan boven ons. “Mijn allerliefste schat! Mijn droom!” Hij omhelst me en kust mijn voorhoofd. “Ik zal morgen een afspraak maken bij de dokter.” Ik schrik. Nee, dat is onmogelijk. Ik hoor de dokter al zeggen dat de foetus zo’n 4 cm lang is en dat dat neerkomt op zo’n 10 weken oud. Terwijl Nadiem verliefd mijn buik aait, vraag ik me af hoe ik een doktersbezoek alleen kan afleggen. Op het internet heb ik gelezen dat een eerste bezoek dient te gebeuren op 12 weken zwangerschap. Zenuwachtig schuif ik zijn hand weg en sta op. De felouka wiebelt. Ik stommel naar de mast en hurk neer. “Het water vertelt een verhaal”, fluister ik hem toe. Poëzie werkt altijd bij Nadiem. Hij lacht me toe en sluit zijn ogen om de stem van de Nijl te kunnen horen. Zijn verhaal is pure romantiek, het mijne is dramatiek. Het zijne heeft een happy end, het mijne, tja, zijn onze verhalen niet verweven? We kunnen toch moeilijk twee verhalen beleven?

Ik heb zijn verhaal onlosmakelijk verbonden aan het mijne. De arme schat. Hij weet nog niet dat hij in een drama speelt! Maar hoeft hij dit eigenlijk te weten? Wat voor mij een drama is, kan voor hem nog altijd een sprookje zijn. Zolang ik zwijg, zolang de waarheid zwijgt, zolang hij niet beseft. Kijk hoe hij baadt in geluk! Het is aan mij om dat geluk te beschermen, zelfs al is dat geluk zelf in wezen gebaseerd op een leugen. Is de leugen niet altijd een noodzaak om gelukkig te zijn? Alleen door jezelf voor te liegen dat het leven mooi is en eerlijk, door jezelf vertrouwen in het leven voor te liegen, kan je geluk ervaren. Als je heel eerlijk bekent dat het leven klote is voor miljoenen mensen, dat het leven zoveel dromen ketent en zoveel verdriet veroorzaakt, dan kan je toch niet gelukkig zijn? Men moet het stadium van de roes bereiken om te kunnen genieten. In een roes hoef ik niet na te denken over die vrouw die nu gekneveld ligt op een stinkende matras en keer op keer verkracht wordt door een bende zatlappen, of over die peuter die te verhongerd is om nog te wenen voor melk, of over dat meisje dat in het puin het levensloze lichaam van haar broertje vindt. Alleen in een roes van ontkenning en van leugen kan men genieten en gelukkig zijn. Nadiem met zijn poezie en apathische blik op de wereld leeft in die roes, en het is niet mijn recht om hem daaruit te trekken. Laat ik hem een kind geven, zodat hij papa kan spelen en mijn kind – ik zal moeten leren ‘ons’ kind te zeggen – het genot van de roes te leren.

Het eerste doktersbezoek is volgens plan verlopen. Een uur voor onze afspraak veinsde ik een vreselijke migraine, waardoor ik absoluut de deur niet uit kon. Ik zou later zelf wel bellen voor een nieuwe afspraak en die viel helaas tijdens de werkuren van Nadiem. Ik stelde hem gerust dat er tijdens dit onderzoek toch nog niets te zien was. Eigenlijk dacht ik dat zelf ook. Waarom extatisch doen over zo'n wormpje? Koel lag ik neer op de onderzoekstafel en staarde naar het computerscherm. Witte en grijze vegen op een zwarte achtergrond. Heel futuristisch. Mijn ogen bleven hangen bij een grote vlek die wel leek op een, oh my god, op een hoofdje! Die worm heeft al een hoofdje! En teentjes. De dokter spoot nog wat gel op mijn buik. Ik rilde. “Het hartje”, zei hij en wees naar een pompend pareltje onder de grote vlek. En dan hoorde ik het ... klop, klop, klop. Ik knipperde met mijn ogen. Niks futuristisch; maar pure realiteit! Mijn embryo is nu officieel een foetus. Althans, voor de dokter en voor mij. Voor Nadiem en de wereld buiten is hij nog een embryo. “My dearest embryo”, zegt Nadiem, terwijl hij over mijn buik streelt. Zweetdruppeltjes parelen op zijn voorhoofd. Hij is na zijn werk letterlijk naar huis gehold. Ik leg mijn handen op de zijne, maar trek ze weer terug. Dit is zo onnatuurlijk. Zou de embryo slash foetus beseffen dat die handen daar buiten niet van zijn papa zijn? Ach, natuurlijk niet. Zou ik mijn geheim eigenlijk ooit met mijn kind delen? Hem zo in een identiteitscrisis sleuren? Het

leven van zijn vader – nee, papa is niet langer zijn vader – ont-
erven van geluk? Nee, zo gruwelijk mag en kan ik niet zijn. Ik
zal zwijgen. Mijn kind moet kunnen ontkiemen en opgroeien
in de beschermende schaduw van twee ouders die zielsveel
van hem houden en er altijd zijn voor hem. Niet alleen op zon-
dagochtend. Ik leg mijn handen terug op mijn buik en mijn
vingers vervlechten zich met Nadiems vingers. Hij vraagt me
welke namen ik mooi vind. Namen, daarover heb ik nog niet
nagedacht. Hij wil een naam met betekenis, met diepgang.
Arabisch uiteraard. “We weten nog niet eens het geslacht.”
“Dat wil ik ook niet weten”, antwoordt hij. “Jij dan wel?” Ook
daarover heb ik nog niet nagedacht. Hoe zou Salah zijn, nee
ons, kind noemen? Waarschijnlijk naar een vrijheidsstrijder,
of naar Gammel Abdel Nasser. Gammel. Waarom ga ik ervan
uit dat het een jongen is? Omdat Salah de vader is? En Salah
is zo mannelijk? Moest Nadiem de vader geweest zijn, zou ik
de embryo een vrouwelijk geslacht toekennen. Het arme kind
is nog niet geboren en wordt al geconditioneerd. Ik zal het
verleden moeten loslaten indien ik hem of haar een toekomst
wil geven. Nadiem vraagt of ik het niet belangrijk vind dat de
naam van ons kindje ook herkenbaar is in België. “Zodat je
vader de naam van zijn kleinkind kan uitspreken.” Misschien
wel. Ik vind het zo zielig wanneer een Mohamed Mo wordt of
een Wafa’ Wafwaf. Mijn vader weet nog niet eens dat ik zwan-
ger ben. Correctie, hij weet nog niet eens dat ik getrouwd ben.

Voor hem ben ik nog altijd toeristen aan het rondgidsen en
zal ik in juni naar goede gewoonte op bezoek komen. Ik hoef
me niet af te vragen hoe hij zal reageren. Hij zal me zoals al-
tijd vragen of ik goed heb nagedacht over mijn beslissing en
alle alternatieven heb overwogen. Als het antwoord positief is,
dan is hij gerust. Ik grinnik. De arme man moest eens weten
hoe diep ik heb nagedacht. ’s Morgens stond ik op als onge-
bonden studente, ’s avonds ging ik slapen als getrouwde huis-
vrouw, en zwanger, maar niet van haar man. Toch zal ik hem
moeten bellen, aangezien ik in juni beter niet meer reis. Mis-
chien kan hij mij komen opzoeken? Ik betwijfel of zijn vrouw
hem zal laten gaan, maar eigenlijk wil ik hem wel graag zien.
Beter nog is dat hij me komt bezoeken van zodra te baby gebo-
ren is, over een dikke zes maanden dus – officieel over zeven
maanden. Ik neem mezelf voor vanaf nu in officiële termen te
denken. Dat is veiliger.

Papa is geschrokken, niet omdat ik in Egypte wil blijven of
omdat ik zwanger ben, maar omdat ik getrouwd ben met een
moslim. “Een moslim,” had hij uitgeroepen, “heb je de risi-
co’s wel ingeschat?” Ik durfde niet zeggen dat ik daar eigen-
lijk niet bij had stilgestaan. Ik ken Nadiem als een lieve, war-
me man. Dat ik me officieel moest bekeren om met hem te
kunnen trouwen, zag ik louter als een juridisch administra-
tieve stap, meer niet. Toen ik papa vertelde over de geloofsge-

tuigenis was hij enkele seconden sprakeloos. Even dacht ik dat de lijn verbroken was, tot ik hem piepend hoorde ademen. “Oh papa, je bent weer aan het hyperventileren. Rustig maar! Adem in het zakje!” Ik hoorde het geritsel van het papieren zakje dat hij altijd bij zich draagt. Een minuut later zijn stem: “Draag je nu een hoofddoek?” Ik heb zin om de hoorn neer te gooien. Luistert hij dan niet?

“Papa, ik ben geen moslim.”

“Maar je man toch wel? Die zal je wel verplichten er een te dragen. Waarom konden jullie trouwens niet gewoon samenwonen?”

“Omdat dat verboden is in Egypte.”

“Ah, is dat de sharia? Pas maar dat je niet gestenigd wordt!”

“Papa, ik ben zwanger.”

“Ja, dat heb je al gezegd.”

“Kan je mij dan niet proficiat wensen? Of op zijn minst interesse tonen. Vragen voor wanneer ik ben uitgerekend? Vragen hoe ik me voel?”

“Hoe voel je je?”

“Goed.”

“Goed dan. Je zal er toch wel eerst over hebben nagedacht, neem ik aan?”

“Uiteraard, papa.”

Op de achtergrond hoor ik een vrouwenstem.

“Oh, het eten is klaar, lieverd.”

“Ok, dan laat ik je maar. Smakelijk eten.”

“Dank je. Jij ook.”

Jij ook? Ik leg de hoorn op. Jij ook? Heb ik ergens gezegd dat ik ga eten? Is dit een normale reactie van een grootvader in spe? Maar ik kan hem niets verwijten. Bekijk het eens langs zijn kant! De man wordt gebeld door zijn dochter die hij al in acht maanden niet meer heeft gezien en die hem doodleuk verteld dat ze getrouwd is en bovendien ook nog zwanger. Wat had ik verwacht? Bovendien is onze relatie al jaren koel en afstandelijk. Toch had ik ergens gehoopt op een emotie. Had ik zijn bekommernis over de hoofddoek als een teken van bezorgdheid en liefde moeten interpreteren? Waarom kon hij dan niet gewoon zeggen: “Sofie, je laat me schrikken. Ik ben blij voor je, maar ook wel bezorgd. Dat begrijp je toch?” Wat zou ik nu graag met hem in de dauw naar de vislijn liggen staren. Misschien zouden we geen woorden wisselen, maar we zouden toch minstens diezelfde droom koesteren om een visje te vangen, zelfs al was het maar een stekelbaarsje. We zouden dezelfde richting uitkijken, op hetzelfde moment de adem inhouden wanneer de dobber bewoog. Hoe zou mijn leven eruit hebben gezien met mama? Zou ik dan een broer of zus hebben gehad? Zouden we samen zijn gaan kamperen in Vresse-sur-Semois, in plaats van ik alleen met de jeugdbeweging? Zouden mijn ouders samen zijn gebleven? Ik zucht, wat voor zin heeft het in de irrealis te denken? Als moeder kan ik

van mijn eigen irrealis een potentialis maken. Ik kan mijn kind geven wat ik niet heb gekend: gezinswarmte, gezamenlijke uitjes, elkaars verhalen delen tijdens het avondeten, kibbelen met broers en zussen. Ik schrik. Dan zou ik een kind moeten dragen van Nadiem. Wat dan met Salah? Ja, wat met hem? Nadat hij me kotsend achterliet in mijn badkamer heeft hij me nooit meer gecontacteerd. Hij zal wel vernomen hebben via Marwa dat ik getrouwd ben. Zou hij een steek hebben gevoeld in zijn hart? Zou hij even uit het veld geslagen zijn? Zou hij die nacht geslapen hebben? Of was hij gewoon opgelucht het hoofdstuk 'Sofie' zo gemakkelijk en onbezoedeld te hebben afgesloten? Onbezoedeld, nu ja. Ik weet zeker dat hij een abortus zou hebben voorgesteld. Dan zou ik niet alleen beroofd geweest zijn van mijn irrealis, maar ook van mijn potentialis. Zou Salah ooit twijfelen over de toekomst? Niet zijn persoonlijke toekomst uiteraard, want die bestaat niet, die is verweven met de politieke toekomst van de Arabische wereld. Voor hem is alles zo duidelijk, de atheïst die gelooft in het historische lot. Er zal een opstand uitbreken in Egypte, maar bij gebrek aan gemeenschappelijke toekomstvisie zullen de sterk georganiseerde Moslimbroeders het roer in handen nemen. Zij zullen net zo despotisch en kapitalistisch worden als hun voorganger. Het volk zal opnieuw in opstand komen, een echte revolutie deze keer, socialistisch geïnspireerd en het vuur zal overwaaien naar de andere Arabische landen. De zi-

onisten, de door het Westen gesteunde dictators en de plunderende imperialistische multinationals zullen moeten kiezen tussen de koffer en de kist. En uit de verbrande aarde zal een nieuw rijk opstaan, een democratische Arabische staat, waarin elk volk vertegenwoordigd wordt in het federale parlement. En die staat zal floreren, een politieke en economische grootmacht worden die het opneemt voor de andere onderdrukte landen in het zuiden. En onze kinderen en kleinkinderen zullen nog lang en gelukkig leven. Waarom maak ik hiervan een karikatuur? Is dit ook niet waar ik in geloof? Is deze droom niet wat mij voor eeuwig bindt aan Salah? Alleen zal ik niet aan zijn zijde staan. Waar is mijn rol eigenlijk nog in dit epos? Ben ik geschrappt uit de geschiedschrijving, of kan ik als moeder nog iets betekenen? Zal ik mijn kind opvoeden met de verhalen over de vluchtelingenkampen, of heeft mijn kind recht op Sneeuwitje en de zeven dwergen? Kan ik beide combineren? 's Morgens na het opstaan een verhaaltje over Samira in Gaza en 's avonds voor het slapen Sneeuwitje. Is dit pedagogisch verantwoord? Mag een moeder haar eigen obsessie doorgeven aan haar kind? Geen dag, nee, geen uur gaat voorbij zonder dat ik denk aan het onrecht in de wereld. Ben ik ziek, of is mijn onverschillige man ziek?

ZAHRA

Samen met mijn buik groeit ook mijn interne strijd. In de liefde en zorgzaamheid van Nadiem voel ik me thuis, maar zijn apathie tegenover de wereld buiten ons verstikt me. Neem nu Zahra, onze meid, die mijn taken moet verlichten, zodat ik me weer buitenshuis zou begeven. De eerste keer dat ik voor haar de deur opende, zo'n drie maanden geleden, sloeg ze haar diepbruine ogen voor me neer. "Goedemorgen, madame Sofie." Ik had niet geweten hoe haar aan te spreken. Een madame was ze niet, maar ben ik dat dan wel? Een meisje was ze ook niet, want haar buik was even zwanger als de mijne. Het was haar eerste zwangerschap, dus ik kon niet de titel 'umm' of 'moeder van' gebruiken. Ik had vermeden haar rechtstreeks aan te spreken en had een droge goedemorgen gemompeld. Ze wendde zich tot mij in de beleefdheidsformule: "Waar wilt U dat ik begin?" Ik antwoordde haar in de jij-vorm. 's Avonds had ik Nadiem gevraagd hoe ik Zahra linguïstisch als gelijke kon behandelen. Hij was in lachen uitgebarsten. "Zahra is de meid! Jij gebiedt haar; je verzoekt haar niets. En zij gehoorzaamt, want jij bent de madame." Ik had hem gevraagd hoe

ik haar op haar knieën kon laten kruipen terwijl ze zwanger is, net zo zwanger zoals ik. Nadiem had zijn schouders opgehaald. "Het is haar werk om op haar knieën te kruipen. Als ze daar te lui voor is, zoek ik wel een ander." Hoe kan een man die zijn eigen zwangere vrouw op handen draagt zo onverschillig zijn tegenover een andere zwangere vrouw? Gewoon, omdat die andere niet zijn vrouw is. Nadiem zou zijn leven geven voor mij of de foetus – jawel, ondertussen is de embryo ook officieel een foetus, zelfs een baby, geworden. Ook voor zijn ouders of voor zijn zus en haar kinderen zou hij de aarde verzetten. Maar de ander, waarmee hij geen emotionele band heeft, laat hem koud. Hoe? Zahra en ik zijn ondertussen vriendinnen. We kruipen samen met een dweil over de marmeren vloer en giechelen over onze dikke buiken. De eerste keer had ze met tranen in haar ogen gevraagd of ik haar zou ontslaan. Of haar werk echt zo slecht was. Ik had naar haar geglimlacht en gezegd: "Ik ben geen madame. Ik ben net zoals jij een moeder in spe, en ik deel liever in het werk. Bovendien voel ik me niet goed in mijn eigen huis met een vreemde, daarom wil ik je als vriendin zien." Ze had me wantrouwend aangekeken, met ook een zekere trots en gezegd dat ze geen vriendschap of medelijden nodig had, alleen geld. Ik had geantwoord dat ik nu zeker was dat we vriendinnen zouden worden, want dat ze even koppig en eigenzinnig was als ik. Die dag deed ze haar werk in stilte en loerde geregeld over haar schouder naar mij.

Tegen het einde had ik koffie gemaakt, maar ze had geweigerd iets te drinken. De volgende keer stelde ik een zaken-deal voor. Ze kon 10 pond bijverdienen als ze met mij een uur koffie dronk en praatte. “Zie het als een privéles.” “Dan wil ik 20 pond”, had ze standvastig geargumenteed. Nu krijg ik dus al twee maanden privéles van haar. Ik weet dat ze onze koffiekletsen ondertussen gratis zou doen, maar ik wil dat zelf niet. Afspraak is afspraak. En het geld heeft ze meer nodig dan ik. Zahra betekent bloem of bloesem in het Arabisch, maar ook schittering of schoonheid. Zahra is de reïncarnatie van haar naam. Haar schoonheid is beyond alle clichés: diep-bruine amandelvormige ogen, fijne gelaatstrekken, mokkatint, slank, lange koolzwarte haren, kortom, God heeft zich aan deze creatie laten gaan. God moet in een melancholische bui geweest zijn, of misschien eerder in een gruwelijke, want haar opvallende uitstraling is tevens haar grootste vijand. Op haar twaalfde werd ze voor het eerst geïnterviewd door Israëlische soldaten aan een controlepost, op weg naar het ziekenhuis om haar grootmoeder te bezoeken. Ze was een suspicious target, haar mandje met perziken werd in beslag genomen, voor verder onderzoek in de context van terrorisme. Het zoete sap liep nog uit de mondhoeken van de soldaat toen hij haar beval haar kleren uit te trekken, voor verder onderzoek in de context van terrorisme. Sinds die dag eet Zahra geen perziken meer. Op haar zestiende werd ze uit de les Ara-

bische spraakkunst geplukt. Israëlische tanks hadden net het schoolplein opgewalst en de deur van de school geblokkeerd. Haar klasgenoten Karim en Yassin waren bang uit het raam gesprongen. Hun bloed kleurde de netten van wat een kwartier daarvoor nog de voetbalgoal was, maar nu een hoopje oud ijzer. Versteend hadden ze achter hun lessenaar gezeten toen de soldaten het klaslokaal binnen dreunden en Mohamed, Ibrahim, Aisha en Zahra meenamen, voor verder onderzoek in de context van terrorisme. Mohamed pleegde een maand later zelfmoord door zichzelf op te hangen in de gevangenis, aldus de officiële Israëlische bron. Hij werd vermoord, aldus Zahra. Zahra zelf stemde na haar vrijlating in met een huwelijk met haar achterneef. Naar school durfde ze toch niet meer en haar echtgenoot zou haar beter kunnen beschermen dan haar alleenstaande moeder – Zahra’s vader was op jonge leeftijd aan kanker gestorven. Het erf van haar schoonfamilie had nog nooit zo gebloemd. Obsessief verpotte en verzorgde ze dagelijks honderdentwee aarden potten met hibiscus, iris, oleander, jasmijn, nachtmuskus, kamonille, tijm en munt. De bloemen hielden haar recht; hun geur was een bron van hoop en hun kleur een troost in de duisternis van haar verdriet. Anderhalf jaar later, op 3 januari 2009, verdwenen de honderdentwee bloempotten in een wit rookgordijn. Zahra’s schoonbroer werd door zijn vader met diepe brandwonden naar het ziekenhuis gebracht, maar ze geraakten nooit ter plaatse. Ze

werden in stukken gereten door een bominslag van het nazistische leger. Zahra's jongere zus, die bij Zahra op bezoek was, heeft het optrekken van het rookgordijn boven de potscherven nooit kunnen zien, want de fosfor had haar ogen uitgebrand. Zahra en haar man legden het meisje in een kruiwagen en waagden zich aan een lijdensweg naar Rafah, in de hoop naar Egypte te vluchten. Op 4 en 5 januari schuilden ze in een kelder die stonk naar etterende wonden, braaksel en geronnen bloed. Op 6 januari waagde Zahra's man zich boven de grond op zoek naar eten. Hij kwam nooit terug. Op zijn lichaam hadden de Israëlische gestapo's het pak rijst lachend opengescheurd. Op 8 januari was Zahra's zus bij de 17 gelukkige zwaar gewonden die de grens naar Egypte mochten oversteken. Zahra mocht haar minderjarige zus begeleiden. Al drie maanden ligt het meisje in een ziekenhuis in Cairo. Via de hulporganisatie 'Masr li Gaza' vond Zahra onderdak bij een Egyptische familie, waarvan de man een collega is van Nadiem. En aangezien Nadiems zwangere vrouw nood had aan huishoudelijke hulp ... is Zahra nu dus mijn meid. Mijn vriendin. Mijn lotgenote. Haar enige troost is het leven in haar buik; haar man is niet helemaal dood.

Met haar handpalm veegt ze de tranen van haar wangen. De gesnipperde ajuin krult bruin in de hete pan. Zahra maakt koshari, een typisch Egyptisch gerecht en het lievelingseten

van Nadiem. Pasta, rijst, kikkererwten, linzen, ajuin en een hete tomatensaus. De geur van de gebakken ajuinen en look vult het huis met warmte en gezelligheid. Ik gooi mijn mandje uit en haal komkommer en paprika naar boven. Koshari met een Palestijns yoghurtslaatje. Nadiem zal zijn neus optrekken en de sla netjes opzij schuiven. Hij is het post-Nasr type Egyptenaar. Hij is opgegroeid met het verlies van de Arabische trots, en uit zelfbescherming is hij nu een Egyptocentrist. De Arabische droom is voor hem een onwerkelijkheid geworden, alleen Egypte kan nog iets betekenen. Palestijnen of Marokkanen of Irakezen zijn voor hem net zo buitenlands als Grieken of Italianen of ja, zeg maar Belgen. Hoewel hij toch niet kan ontkennen dat de Arabische taal een bindmiddel is dat hem ietsepietsie dichter maakt tot de Marokkaan dan tot de Griek. "Maar", voegt hij daar meteen aan toe, "de Griekse invloed op onze Egyptische beschaving is veel groter dan de Marokkaanse." Zoals verwacht schuift Nadiem de salade beleefd opzij. "Maar dan ga je wel voorbij aan de eeuwenlange invloed van de Fatimiden uit Marokko, de Ayyubiden uit Noord-Irak en ..." Nadiem onderbreekt me. "Liefje, dat is allemaal geschiedenis. Wat bindt ons momenteel het meest? Egypte is geboren uit het vruchtwater van de Nijl. En de bronnen van de Nijl liggen in Afrika. Om te overleven zijn wij meer toegewezen op Afrika dan op de zogezegde Arabische wereld." Ik lach sarcastisch. "Met Israel als buur zal Egypte niet lang

meer overleven!” Nadiem zwijgt. Ik weet dat hij niet van politieke discussies houdt, maar politiek kan je gewoon niet negeren. Politiek sluipt als een dief onze woonkamer, zelfs onze slaapkamer binnen. Zahra en haar baby van een Palestijnse martelaar, ik en mijn baby van een Arabische nationalist. Samen in Cairo, waar de sfinx over zijn fallussen waakt. Cairo, het bruisende hart van de Arabische wereld. Ik verslik me in een kikkererwt wanneer Nadiem een toast uitbrengt op het Afrikaanse Egypte. “Op onze Afrikaanse roots”, klinkt hij uitdagend. Ik probeer me te beheersen, ik weet dat hij me nu uitlokt. “Tuurlijk, habibi, Egypte ligt geografisch in Afrika. Haar historische banden met Soedan en het hinterland zijn niet te onderschatten. Politiek moet Egypte de rode loper uitrollen voor Oeganda, als bron van haar levensader, de Nijl. Ik ben de eerste om betere relaties met Subsaharaans Afrika toe te juichen. Maar Egypte Afrikaans noemen is even separatistisch als een Talhaoui die de Berberse roots in een Bantustan zoekt.” Nadiem kijkt me niet begrijpend aan. Ik leg hem uit dat Mohamed Talhaoui een Belgische Marokkaan is die gretig inspeelt op het westerse verdeel en heers spel en argumenteert dat de Marokkaanse Berbers oorspronkelijk uit Sub-Saharaans Afrika komen en dus niets te maken hebben met de Arabieren, die hij kolonisatoren en onderdrukkers noemt. “Maar de onderdrukking van de Berbers in Marokko is toch een feit”, argumenteert Nadiem. “Nadiem, die

onderdrukking is niet het resultaat van een Arabisch bewustzijn, maar van een koloniale politiek die gretig wordt overgenomen door het dictatoriale regime, dat bovendien gesteund wordt door Europa.” Nadiem wrijft zijn hand vermoeid over zijn gezicht. “Ik ben moe, Sofie. Ik durf niet meer te hopen. Ik geef toe dat mijn ontgoocheling in de Arabische regimes mij naar escapisme duwt. Een nieuwe, Afrikaanse, identiteit kan weer hoop inhouden.” Ik streel zijn hand. “Maar je realiseert je toch dat het een doodlopend pad is? Ik weet dat je in je hart gelooft in Arabische eenheid.” Hij trekt zijn hand weg. “Ik wil niet meer geloven. Kijk hoe diep de Arabische landen zijn weggezakt! We verdrinken in een stinkend moeras van corruptie, dictatuur en armoede.” Ik sta recht om kruislinks op zijn schoot te zitten. “Heb je zelf gehoord hoe je de term Arabische landen in je mond nam? De Arabische identiteit is een realiteit, lieverd, en de enige uitweg om uit het moeras recht te staan. Israel, het imperialistische westen en hun Arabische hielenlikkers trekken ons terug, maar uiteindelijk zullen we weer een stem vormen waarmee rekening moet gehouden worden.” Nadiem zwijgt. Hij heeft zijn armen rond mijn heupen gelegd, maar staart aanwezig in het luchtledige. “Jij bent mij de les aan het spellen over mijn Arabische identiteit. En jij dan? Waarom mag ik mij geen Afrikaan noemen, terwijl jij je als Europese wel identificeert als Arabische?” Ik vervoeg hem in zijn zwijgen.

Ja, waarom? Waarom vereenzelvig ik me als Europese met het Arabisch nationalisme? Wat maakt me Europees? Europa is een geografische eenheid, waarvan mijn geboorteland deel uitmaakt. Europa is tegenwoordig ook een economische eenheid. We hebben nu ook een Europese vlag en men probeert ons een Europese cultuur op te leggen – een met een juchochristelijke grondslag, lekker lijnrecht tegenover de islam, alsof we onze renaissance niet mee te danken hadden aan de moslims in Andalusië! Zonder hen waren grote delen van ‘onze’ Grieks-Romeinse erfenis voorgoed verloren gegaan. Dus ik ben nu een Europeaan, en Belg, en Vlaming. Is niet elke identiteit een constructie? Maar kan je zomaar een identiteit opdringen? Dat ik me Europeaan voel, komt niet uit de lucht gevallen. Ik en een Duitser en een Italiaan hebben echt wel bepaalde dingen gemeen, zoals de Romeinse erfenis, de Wereldoorlog, het Sanskriet en kerstmis. Dus ja, ik ben Europeaan, omdat ik me zo voel en omdat ik echt wel gemeenschappelijkheden deel met andere inwoners van het geografische Europese continent. Waarom voel ik me dan ook deel van een Arabische identiteit? Maakt me dat een verrader tegenover mijn eigen identiteit? Nee, dat laatste zeker niet, want je kan je best verschillende identiteiten tegelijkertijd toemen. Maar waarom Arabisch? Waarom niet mediterraneans? Omdat een Arabische eenheid strategisch en politiek sterker is in de strijd tegen het westerse imperialisme. En waarom is

die sterker? Omdat die echter is. Arabische landen delen een gemeenschappelijke taal, cultuur en geschiedenis. Ze staan tegenover dezelfde politieke uitdagingen, dezelfde imperialistische machten.

“Trouwens, niet elke zogenaamde Arabier spreekt Arabisch”, hoor ik Nadiem zeggen.

Hij verzet zijn benen en ik sta op van zijn schoot om weer op mijn stoel te gaan zitten. “Elke gezonde identiteitsvorming moet intrinsiek heterogeen zijn”, merk ik op. “Zeg nu zelf, Nadiem, als jij met een Libanees of zelfs met een Algerijnse Berber praat, putten jullie toch uit hetzelfde collectieve geheugen? Ze spreken misschien anders of geen Arabisch en misschien hebben zij tradities die jou onbekend zijn, maar ook zij hebben geleden onder de koloniale onderdrukking en lijden onder de huidige repressie. Zij maken deel uit van dezelfde geschiedenis en staan voor dezelfde uitdagingen. Nadiem, voel jij je persoonlijk meer betrokken bij de oorlog in Afghanistan of in Irak?”

“Irak natuurlijk”, antwoordt Nadiem onmiddellijk.

“Waarom? Beide landen hebben een moslimmeerderheid, beide landen lijden onder buitenlandse bezetting en onder interne conflicten.”

“Irak heb ik altijd gekend! Duizenden Egyptenaren hebben in Irak gewerkt en werden er met open armen ontvangen. Op school vergeleken we de economische productieactiviteiten

van de Arabische landen en Irak was bijna in alles de belangrijkste producent. Van Afghanistan had ik amper gehoord tot ze er Bin Laden gingen zoeken.”

“Dus die Arabische identiteit is dan toch heel reëel, habibi?”

Nadiem kijkt me aan. “Ik ben een Arabier en ik word zo ook gepercipieerd door de buitenwereld, maar ik geloof niet in een Arabische renaissance. We worden leeggezogen door parasieten. We zijn te zwak om nog iets te betekenen, dus kunnen we er alleen nog elk op zich het beste van proberen te maken. Proberen te overleven, Sofie.”

“Lieverd, dat is net wat mij een Arabisch nationalist maakt. Om te overleven moet je een stem hebben. Een Arabische stem klinkt veel luider dan een Egyptische.”

Nadiem zucht, staat op en neemt de borden mee naar de keuken. “Zeg aan Zahra dat de koshari heel, euh, Egyptisch was.”

Met Zahra ontwaakt heel voorzichtig mijn politieke engagement weer. Als Palestijnse is haar politieke bewustzijn een tweede natuur. Niet dat ze graag over politiek praat, eigenlijk doet ze dat helemaal niet, maar ze ademt de verdrijving van een volk en samen met haar buik groeit haar haat tegen de Israëliëse bezetter en de westerse duivel. De referentie naar de duivel is niet zozeer religieus, maar eerder een linguïstische keuze die binnen haar culturele context voor de hand

ligt. Ze denkt niet in religieuze termen. Ze denkt ook niet in politieke termen van periferie versus centrum of ontwikkeld versus ontwikkeling. “Wat? Noem jij Palestina een ontwikkelingsland?” Ze gooit de kussens te hard in de sofa, waardoor ze eraf vallen. “Wij zijn het heilige land voor drie godsdiensten! Wij hebben een beschaving die teruggaat tot heel lang geleden.” Ze mept het stof van de kussens en plaatst hen terug op de sofa. Ik lach, ik hou ervan wanneer ze zich druk maakt. Vaak zwijgt ze urenlang, glijdt heel ver weg in haar gedachten, maar wanneer ze zich drukt maakt, schittert haar gezicht in het heden. “Hoe lang geleden, ya Zahra?” “Dat weet ik niet, ik ben geen historicus”, zegt ze boos en enigszins beschaamd. Het blijft een bron van frustratie dat ze haar middelbare school niet heeft kunnen afmaken door de terreur van de zionistische kolonisator. Zahra hoeft geen termen te plakken op de maatschappelijke ontwikkelingen die haar beroven van een land, een gemeenschap, een identiteit. Ze beleeft ze, ondergaat ze en zal ze overwinnen. Zoveel is zeker. “Nooit krijgen ze ons kapot!” Al een tijdje brandt er een vraag op mijn lippen, maar ik durf ze niet te stellen. Ik zoek naar het juiste moment, maar voor een Palestijnse vrouw in balling is er nooit een juist moment. Het enige moment dat telt is wanneer ze weer terug naar huis kan, naar een bevrijd huis weliswaar. “Zahra, indien Palestina ooit weer helemaal Palestijns is, wat denk je dan dat er met de joden zal gebeuren?” Ze

zwaait haar lange haar over haar schouder. “Sofie, het is niet ‘indien’, maar ‘wanneer’. En de joden? Er hebben altijd joden gewoond in Palestina. Diegenen die het terrorisme afzweren, mogen blijven.” Ik lach. Wat hou ik van haar oersterke logica! Een jaar geleden zou deze uitspraak me nog gechoqueerd hebben. Een jaar geleden geloofde ik nog dat er twee kanten waren aan het verhaal. Beide kanten kenden weliswaar hun tragedies, maar geen volk had ooit zo geleden als de joden. Hun verhaal moest ook verteld en gekaderd worden. Beide kanten hadden ook hun eigen versie van de geschiedenis, en het Westen mag niet de pretentie hebben om kant te kiezen. Beide kanten hebben hun eigen verhalen over rechtvaardigheid, en het Westen kan alleen maar luisteren en bemiddelen. Koeiekak! Nu besef ik dat die zogenaamde neutraliteit alleen maar dient om legitimiteit te schenken aan de gruweldaden van Israel. Wat een leugen dat het Westen geen kant kiest! Israel moordt een heel volk uit en het Westen staat erbij en kijkt ernaar. Zwijgen is goedkeuren, en die lege VN resoluties zijn slechts window dressing. Het is toch klareduidelijk wie de onderdrukker is en wie de onderdrukte? Wat een zever dat er twee kanten zijn, twee verhalen. Hoe neutraal is de westerse media om de kolonisatie van Palestina door Israel een ‘conflict’ te noemen? Bij een conflict botsen twee partijen met elkaar. Hier is geen sprake van een botsing, maar van kolonisatie en een etnische zuivering! Maar dat Palestijnen

zich verdedigen, dat noemen we in het Westen ‘terrorisme’. Ik grinnik bij de herinnering aan mijn ruzie met Youssef in het praatcafé van Khalas. Dat ik niet achter een boycot stond van Israel, omdat ook Israel het recht heeft om gehoord te worden. Wat heeft me zo, euh, radicaal gemaakt? Nee, wacht, wat heeft me zo realistisch gemaakt? Mijn oprecht rechtvaardigheidsgevoel, vrij van enige imperialistische reflexen. Vrij ook van een misplaatst collectief schuldbesef naar de joden. Vrij van een wij-zij denken. In het geval van onrechtvaardigheid is er alleen wij. En die wij wordt nu verpersoonlijkt in de figuur van Zahra. Niet Salah met zijn grote woorden en heldenstatus, maar Zahra met haar angst en hoop.

Zahra’s buik is dikker dan de mijne. Misschien lijkt dat alleen maar zo, omdat ze kleiner is dan ik. Ik drink groene thee, omdat theïne niet goed zou zijn voor de baby. Zij drinkt zwarte thee, want haar moeder en haar grootmoeder en haar overgrootmoeder dronken dat ook en geen enkele baby in de familie heeft daaronder geleden. Ik spits mijn oren. Zahra praat zelden over haar familie, dus deze kans wil ik me niet laten ontglippen. “Had jouw moeder ook zo’n dikke buik?” en ik wijs lachend naar de hare. “Veel dikker! Mama was zo trots op haar zwangerschap dat ze al vanaf haar tweede maand met een holle rug liep, in ganzenhouding.” Ze staat recht en plaats haar handen in haar rug, spreidt haar benen wat en waggelt

door de keuken. We gieren het uit. Zelfs in haar gekheid blijft ze vrouwelijk elegant. “Zahra, wat denk je dat het wordt? Een meisje of een jongen?” “Dikke buiken wijzen op jongens”, zegt ze eigenwijs. “En wat wil je zelf het liefste?” Even zwijgt ze. “Een tweeling,” zegt ze uiteindelijk. “Een jongen om ons land te verdedigen en een meisje om het Palestijnse bloed verder te zetten.” Ik staar haar aan. Zo conservatief! Hier staat een sterke, onafhankelijke vrouw voor me, die droomt van een zoon als soldaat en een dochter als moeder. “Kan een meisje haar land dan niet verdedigen?” Ze haalt haar schouders op. “Een meisje doet beide. Ze beschermt het Palestijnse nageslacht en aldus het Palestijnse land. Want zolang er nog Palestijnen rondlopen, zal het bestaan van Israel zelf in gevaar zijn. Waarom denk je anders dan ze ons uitmoorden?” Ik ben sprakeloos. Een Palestijnse moeder heeft zelfs het recht niet meer om te dromen van een warm gezin, je weet wel, het gezin dat ’s avonds samen eet, huiswerk maakt, TV kijkt en in het weekend een dagje naar het park gaat. Een Palestijnse moeder weet dat haar kinderen hoe dan ook in de strijd worden gesleurd, alleen maar omdat ze Palestijn zijn. Ik heb Nadiem gekozen als vader, omdat ik weet dat mijn kind bij hem rust en veiligheid en een thuis zal vinden. Een Palestijn kan daarvoor zelfs niet kiezen. Welke rust in een leven van angst? Welke veiligheid in een gekoloniseerd land? Welke thuis in een voortdurend ballingschap? Als ik denk aan

de toekomst van mijn kind, dan zie ik, ja, een meisje, dat in haar blauwe uniform thuiskomt van school en haar boekentas onbezorgd in haar kamer gooit. Dan kruipt ze bij papa op de sofa en terwijl ze van haar zoete limoensap slurpt, vertelt ze hem over Farouk en Samira en Miss Dina. En waar ben ik? Wat is mijn rol als moeder? Ik voel me benauwd worden. Zahra brengt me een glas water. “Schopt de baby in je maag?” Het zweet rolt tussen mijn schouderbladen. Ik slik het water door, maar mijn keel blijft droog. Zahra helpt me naar de sofa. Ik sluit mijn ogen, terwijl ze me zachtjes over mijn hoofd streelt. Ze fluistert een vers uit de Koran, om de demonen te verjagen. Net zoals Nadiem dat doet. Een rust daalt over me neer. Wanneer Zahra stilletjes wil opstaan, trek ik haar terug. Ik houd haar hand vast. “Ik ben bang”, fluister ik. “Ik ben bang van het moederschap.” Ze brengt mijn hand naar haar lippen en kust me. “Ik weet zeker dat je een fantastische moeder zal zijn.” Ik veins een glimlach en vraag haar: “Hoe zie jij jezelf als moeder?” Ze gooit haar hoofd naar achter. “Als een leeuw!” Ze imiteert een leeuwenbrul. “Als een leeuw zal ik alles doen om mijn kinderen te beschermen, niet door hen op te sluiten, maar door hen te leren jagen en overwinnen!” Ik sluit mijn ogen en zeg dat ik een beetje wil slapen. Haar loon van vandaag mag ze zelf uit mijn portefeuille nemen die op de schoenkast ligt. Ik draai mijn gezicht naar de zetelrug. Is het omdat ik nooit een moederfiguur heb gekend dat ik me-

zelf niet als moeder kan en durf zien? Of is het omdat ik beseft dat ik niet pas in het lieflijke plaatje dat ik mijn kind toewens? Waarom hou ik zo vast aan het rustieke tafereel van de huislijke en warme familie? Omdat ik daarnaar zelf altijd heb gesnakt. Omdat ik echt geloof dat een liefdevolle omgeving de basis vormt voor kinderen om zichzelf complexloos en vrij te ontplooien. Ik ben er zeker van dat Zahra ook van een gelukkige familie droomt, samen op het erf te midden van kleurrijke aarden bloempotten. Maar als Palestijnse beseft ze dat dit een illusie is en in haar overlevingstrijd is er geen plaats voor dromen en illusies, alleen voor de harde realiteit en de jachttechnieken van leeuwinnen.

HAYAH

De maanden ebben voorbij en de zomerse hittegolven sussen me in slaap. Zahra huurt nu een kamertje in Bulaaq, waar zij en haar blinde zus Aisha een bed delen. Na Aisha's ontslag uit het ziekenhuis werden beide zussen verzocht terug te keren naar Gaza, maar het lukte me Zahra te overhalen om hier te blijven, toch minstens tot na de bevalling. Dat betekent dat de twee zussen nu illegaal zijn, net zoals de duizend andere ontheemden uit Palestina, Irak, Somalië, Soedan en Eritrea. In de stinkende steegjes van Cairo zijn ze echter relatief veilig, zolang ze een Egyptische beschermengel hebben. En die hebben ze. Nadiem heeft zich eindelijk ontfermd over hun lot. "Niet uit Arabische gevoelens, maar uit islamitische gevoelens", had hij er demonstratief aan toegevoegd. Het zij zo. Mijn beweegredenen om Zahra hier te houden, waren ook niet Arabisch gebonden, maar louter egoïstisch. Zonder Zahra zou ik weer wegzinken in een moeras van passieloze leegheid. Zahra vervangt de leegte die Salah achterliet. Met Zahra kijk ik naar Al Jazeera en zij vertelt me over het leven in het verwoeste Gaza. Haar moeder telefoneert eens per maand.

De arme vrouw woont in bij haar broer, omdat haar eigen appartement verwoest is, slechts een hoopje puin te midden van grotere hopen puin. Waar Zahra liever zwijgt over haar leven in Gaza, bloeit haar zus Aisha open bij de herinneringen aan de diepe tinten van het Palestijnse landschap. “Ik zie mezelf soms in een doorschijnend blauwe zeepbel die traag over de olijfgroene heuvels zweeft en dan plotseling wordt mijn tweede huid doorprikt en smak ik op de rotsen.” Nadiem heeft de meisjes proberen te overtuigen om posttraumatische hulp te zoeken bij het christelijke psychologische gezondheidscentrum, maar ze weigeren. “Wij zijn kinderen van de Intifadha, wij dragen onze pijn met trots!” Vooral Zahra wil niets weten van hulp, en onder haar invloed zegt ook Aisha pertinent nee. De littekens die Zahra draagt, zullen nooit helen. Haar haat is te diep, te etterend. Maar op de een of andere lugubere manier koestert ze hen ook, die littekens zijn deel van haarzelf en ze zal ze doorgeven aan haar kinderen. Maar is dat niet normaal? Is het niet pervers van ons om te denken dat een therapeute haar wonden kan helen? Zolang haar land en haar volk, haar thuis en haar toekomst in voortdurende onderdrukking leven, kan niets of niemand haar pijn verlichten. Alleen een einde aan het zionistische apartheidsregime, een einde aan de staat Israël, kan soelaas brengen. Tot dan zullen al die littekens keer op keer opengepeuterd en opengereten worden. Telkens wanneer er weer een Palestijnse jongen wordt afge-

knald, omdat hij al dan niet een steen gooide naar een gepantserde tanker. Telkens wanneer er weer iemands moeder of tante sterft aan een grenspost, omdat ze niet door mag voor dringende medische hulp. Telkens wanneer er weer een baby sterft, omdat een elektriciteitspanne de couveuse stillegt. En ondertussen knijpt de wereld de neus dicht voor die stank van etterende wonden. De grote woorden over alweer een reeks vredesgesprekken zijn slechts vleugjes parfum die meteen opgaan in de ether. We hangen in de zetel voor mijn ‘les’ Arabisch en ik vertel Zahra over het praatsalon van Khalas. Ze lacht bitter. “Een praatsalon?! Om elkaar ervan te overtuigen dat het Palestijnse leed echt is? In plaats van te praten, zouden ze beter de grens tussen Gaza en Egypte bezetten, zodat we tenminste een uitgang hebben uit onze kerker. Niet dat we dan met zijn allen ons land zouden verlaten, maar dan zouden we eindelijk medicatie, eten, dekens en schoolboeken kunnen invoeren.” Ik luister naar haar tirade met een dubbel gevoel. Enerzijds doet het me deugd haar kritiek te horen spuien op het praatsalon, waarvan de leden mij zo door de grond hebben geboord. Anderzijds vind ik haar kritiek niet helemaal terecht. “Zahra, die mensen wonen in Egypte, een dictatuur die het niet te nauw neemt met mensenrechten. Moeten ze dan hun leven riskeren?” “Ja!”, roept Zahra uit volle borst uit. “Ja, ja, ja! Al die loze woorden helpen ons niet, alleen daden brengen ons dichterbij de vrijheid!” Ze barst in snikken uit.

Ik wil haar troosten, maar ze duwt me weg. “Niemand kent ons lijden, de bevrijding zal alleen vanuit onszelf komen.” Ik laat haar bedaren alvorens ik haar vraag of ze dan niet blij is dat er mensen zijn die oprecht hun steun uiten aan de Palestijnen in de vorm van bij voorbeeld hulpkonvoeien. In haar ogen lees ik iets wat grenst aan haat: “Denk je dat wij bedelaars zijn? Wij willen geen hulp, wij willen zelf onze goederen kunnen kopen.” Ik peuter haar wonden verder open. “Zahra, hoe wil je jezelf dan bevrijden van die machtige bezetter?” Ze haalt diep adem. “Door terreur, lieve Sofie. Terreur kan je alleen bestrijden met terreur. Voor elke moord op een Palestijn zullen wij twee Israëli’s afslachten. Een land dat in angst leeft, is ten dode opgeschreven. Wij zijn de angst voorbij. Zij trillen op hun knieën en voelen het einde naderen. Onze kinderen zullen in een vrij Palestina leven, insha’Allah.” Haar woorden slagen in als een bom. Ik beef. Hoe verwaand zijn wij te durven hopen dat er een vreedzame oplossing is? De Israëlische staat is gebaseerd op geweld en uitsluiting. Alleen geweld en uitsluiting kunnen haar breken.

“Ze is gebroken!” roept Aisha door de telefoon. “Wie, Aisha, wat is gebroken?” onderbreek ik haar paniek. “Zahra, ze ligt op de grond en ze is helemaal nat tussen haar benen!” Ik maan Aisha aan rustig te blijven. “Je zus gaat bevallen. Blijf bij haar zitten. We komen eraan!” Het is vrijdag en Nadiem is

gelukkig thuis. We springen in een taxi en haasten ons naar Zahra’s kamertje in Bulaaq. Van beneden aan de trappen horen we haar kermen. Een buurvrouw heeft ondertussen de vroedvrouw gebeld en de kleine kamer zit vol met vrouwen, die beginnen te krijsen wanneer Nadiem binnenstapt. Ze gooien hem eruit. Tussen hun zwarte abaja’s door vang ik het bleke gezicht van Aisha op, die met lege ogen in de duisternis staart en koranische verzen prevelt. Zahra kermt en brult. Hoe kan die tengere, elegante Zahra zulke dierlijke kreten produceren? Staat dit mij ook te wachten? Ik wring me tussen de vrouwen door, net op tijd om in Zahra’s opengesperde ogen te kijken. Ze smakt haar hoofd op de grond en richt zich nog eenmaal in volle kracht op. Vanuit het diepste van haar borst ontsnapt een oerkreet. Dan is het doodstil. Enkele seconden later wordt een bebloed pakje in de lucht gehouden. “Een meisje.” Een weeë geur vult de kamer. De stemmen verstommen. Alles draait. Ik kom weer bij op de gang in de armen van Nadiem. “Gaat het?” De tranen stromen over mijn wangen. “Is ze dood?” “Maar nee, liefje, moeder en dochter stellen het goed!” Ik sluit mijn ogen en ril van opluchting. “Ik dacht dat ze dood was. Dat geschreeuw was zo angstaanjagend!” Nadiem grinnikt. Ik sta op en een golf van hoop overspoelt me. Een overwinning op de Zionisten! Ze hebben haar niet kapot gekregen, integendeel, ze heeft nieuw Palestijns bloed op de wereld gezet! De strijd gaat verder.” Ik loop Zahra’s kamer-

tje in. Ze ligt nu op bed, enkele kussens ondersteunen haar rug. In haar armen een zwart donzige baby. “Mubruk!” feliciteer ik haar. Ze werpt me een stralende blik. “Leila, ik noem haar Leila, naar onze heldin Leila Khaled.” Ik knik bevestigend. Leila Khaled is bekend als Palestijnse vliegtuigkaper, die als kind haar geboorteland had ontvlucht uit angst voor de zionistische terrorist. “Een prachtige naam!” Zahra kijkt me dankbaar en zusterlijk aan. We hebben het stadium bereikt waarin we geen verklaringen moeten afleggen. Leila is zo’n evidente naam voor een Palestijns meisje. Zolang Palestina bezet is, zullen er nog vele Leila’s geboren worden!

Ikzelf weet nog altijd niet hoe ik mijn kind zal noemen. De tijd dringt, want ik ben hoogzwanger. Nadiem wil wachten tot na de geboorte. Hij gelooft dat God hem zal inspireren met de juiste naamskeuze van zodra hij de baby in zijn armen houdt. Ik laat hem. Zo kan hij toch iets van zichzelf aan het kind geven. Volgens de officiële versie heb ik nog een maand te gaan; in de realiteit kan ik elk moment bevallen. Nadiem schrikt dan ook wanneer ik ‘s avonds mijn bord laat vallen door een pijnlijke kramp in mijn onderbuik. Hij maant me aan te gaan liggen en niet meer te bewegen. Het lukt me hem ervan te overtuigen dat hij de dokter niet moet oproepen, dat de pijn wel weer zal wegtrekken. De volgende dagen leef ik onder een soort van huisarrest. Nadiem belt me elk uur om

te zien of alles in orde is. Na zijn werk kookt hij, poetst hij en masseert mijn gezwollen voeten. De buikkrampen worden heviger. Ik mis Zahra, maar kan haar in mijn toestand niet gaan bezoeken. En meer dan ooit mis ik Salah. Tussen enkele pijnscheuten in betrap ik mezelf met mijn gsm in mijn handen, op het scherm de naam Salah. Mijn hart klopt in mijn keel, heel traag glijdt mijn vinger naar de groene toets. “Het is nog niet te laat”, spreek ik mezelf moed in. Ik wil in alle zuiverheid dit nieuwe leven op de wereld zetten. Terwijl mijn vinger blijft hangen, stel ik mezelf voor hoe hij mijn oproep beantwoordt. “Sofie!” Een mengeling van verrassing, opluchting, wantrouwen en ook passie zal uit dat ene woord tuimelen. Jawel, passie, want hij en ik zijn voor elkaar voorbestemd! En hoop, want na al deze maanden van oorverdovende stilte heeft ook hij ingezien dat wij zielsverwanten zijn. Zijn stem zal inslaan in mijn hele wezen en ik zal vuur vatten. Ik zal zeggen dat ik hem nodig heb, dat hij elk moment vader zal worden, dat we samen het ouderschap en de strijd kunnen combineren, dat we samen een strijder op de wereld zullen zetten. Ik slik wanneer mijn vinger de groene toets zachtjes beroert. Ik verlam wanneer de telefoon rinkelt en sluit mijn ogen. Pas wanneer ik diep adem haal, besef ik dat er iets niet klopt. Dit is geen uitgaande, maar een inkomende oproep! De naam op het scherm is niet langer die van Salah, maar van Nadiem. IJskoud en met bibberende stem beantwoord ik

zijn oproep. “Habibti, waar was je? Waarom nam je niet met-
een op? Hoe voel je je?” Droog fluister ik: “Alhamdulillah.”
En net op dat moment voel ik een warme golf tussen mijn
benen vloeien. “Nadiem, ik denk dat mijn water is gebroken.”
Ik hoor hem hijgend roepen dat hij eraan komt en dan piept
de gsm het einde van het gesprek. Op het scherm verschijnt
de naam van Salah weer. Ik leg mijn hoofd tegen de leuning
van de stoel en sluit de telefoon. Het zij zo. De tranen stro-
men over mijn wangen en wanneer Nadiem puffend binnen-
stormt, ben ik over mijn hele lichaam nat. Hij hurkt bij me
neer en meet de tijd tussen mijn weeën. “Zes minuten. We
moeten naar het ziekenhuis!” Hij trekt mijn natte kleren uit
en helpt me in een losse jogger. Terwijl hij de buurman belt
die ons zijn auto heeft aangeboden bij een noodgeval, gooit
hij enkele kleren en badkamerspullen in een koffertje. Voetje
voor voetje ga ik de trap af. Als een kind laat ik me begeleiden
en leiden door Nadiem. Een panische angst overvalt me en
neemt bij elke wee toe. Wat als ik straks de controle verlies en
heel luid Salaaaaaaaaaaaaah schreeuw? Van zodra we aankom-
men in het ziekenhuis smeed ik om een pijnstillende ruggen-
prik. De verpleegster helpt me op een bed en we rijden naar
de verlosafdeling. Nadiem rent achter ons aan, terwijl hij luid-
op telkens dezelfde smeekbeden prevelt. De verpleegster trekt
mijn broek uit en ik hoor haar zeggen dat het te laat is voor
een ruggenprik. Kermend en krollend probeer ik de controle

over mijn pijn te bewaren. Golven van misselijkheid wisselen
zich af met splijtende buikkrampen en ik voel me wegzinken
in een eindeloze poel van dierlijke emoties. Ik hoor mezelf
brullen als een leeuwin, ik zie de uitpuilende ogen van Zahra,
ik voel de biljoenen handen van vrouwen die dit zijn voorge-
gaan aan mijn baarmoeder trekken en dan ... de verlossing!
Warm bloed likt mijn wonden. Een kreet. Mijn hele lichaam
trilt en beeft totaal uit controle. De vroedvrouw maant me aan
de moederkoek eruit te persen. Verslagen gehoorzaam ik. Ik
zie hoe Nadiem een plakkerig wezentje in zijn handen houdt.
“Een meisje”, deelt de verpleegster mee. Ietwat verontschuldi-
gend. “Een meisje”, herhaalt Nadiem gelukzalig. Hij fluistert
de oproep tot het gebed in haar oortje. “Mijn dochter! Mijn
dochter! Sofie, Habibti, we hebben een dochter!” hij jubelt en
aait me stralend over mijn bezwete haar. Ik glimlach. Zacht
legt hij de baby op mijn borst. Maar dan overvalt de angst me
opnieuw. Dit kleine engeltje, zo onschuldig en zuiver, ik heb
haar al vervuild met een stempel van verraad. Diegene die ze
papa zal noemen aait verrukt haar gebalde vuistjes en kust
een voor een haar vingertjes. Haar echte papa weet niet eens
van haar bestaan af. Diegene die zonet haar navelstreng met
tranen van ontroering heeft doorgeknipt is niet de drager van
haar genen. Vanaf dit eerste moment dat ze in mijn armen
licht en mijn borst zoekt, besef ik dat ik elke dag met mijn be-
drog zal moeten leven, dat mijn zoektocht naar puurheid en

naar een rechtvaardige wereld hier eindigt. Ik kan haar dit niet aandoen! Ik wil niet haar mama én haar beul zijn! Ik wil haar terug in mijn buik duwen, terug naar de beschermende warmte van mijn baarmoeder, maar net daar ligt het zaad van de leugen. Was de bloem maar niet ontloken. Was ze maar een stille dood gestorven. Ik walg van mijn eigen gedachten. Ik ben bang van mezelf. Panisch roep ik Nadiem toe de baby in zijn armen te nemen. “Neem haar, laat haar niet bij mij, nooit, hoor je?!” Het kindje schrikt en zet het op een krijsen. Nadiem heeft mijn woorden niet eens gehoord; vertederd likt hij haar traantjes op en gelukzalig kijkt hij me aan: “Ze huilt echte tranen! Wat een wondertje!” Ik sta perplex. Huilt niet elke baby met tranen? Hoort hij mijn noodkreet niet? Pas wanneer Nadiem dichterbij komt en ik de baby’s smakkende lipjes hoor, ontkiemt er zich een warm gevoel in mij. Ik open mijn armen. Gulzig drinkt ze en in haar genot valt ze in slaap.

“Hayah.” Nadiem kijkt me vragend aan. Achter hem valt de namiddagzon de ziekenhuiskamer binnen. “Ik voel dat God wil dat ze Hayah heet, het Leven. Wat denk jij?” Ik laat de letters over mijn lippen glijden. Heel Arabisch, doch niet onoverkomelijk in het Nederlands. Eigenlijk heel universeel. Elke taal zal weliswaar haar eigen accent leggen, maar dat maakt de naam net rijker. Het Leven. Is er in het Nederlands een naam die naar het leven verwijst? Dat weet ik eigenlijk

niet. In het Arabisch heten zoveel kinderen Hoop, of Rechtvaardigheid, of Dienaar van de Ene, of Licht, of Leven dus. Ja, Hayah is een mooie naam. Een onafhankelijke naam ook. Niet ‘diegenen die leven schenkt’, of ‘diegene die geboren is’, maar het Leven op zich. Een positieve naam, zonder verwijzingen naar verleden of toekomst, geschiedenis of hierna maals. De ode aan het heden! “Hayah”, fluister ik en kus haar op haar roze wangetjes. Ze heeft net gedronken en haar hartvormige lipjes glinsteren. “Wat is ze licht van huid!” Nadiem straalt. “Haar mama’s schoonheid! Gelukkig lijkt ze niet te veel op mij.” Ik slik. Nergens zie ik Salah. Niet in haar donzige bruine haartjes, niet in haar fijne wenkbrauwen, niet in haar kleine oorlelletjes. Ik ben enigszins teleurgesteld en bijt mezelf giftig toe dat ik opgelucht moet zijn. Stel je voor dat ze zijn robuuste gelaatstrekken had, zijn inktzwarte weerspanning haar. Met haar tengere en fijne gezichtje kan ze als dochter van Nadiem door het leven gaan. Nee! Ze is zijn dochter, vanaf nu is Hayah de dochter van Nadiem! Salah moet ik verbannen. Ver weg. Hij mag ons leven niet terroriseren, de strijd moet buiten blijven. Hayah moet kunnen opgroeien in een zorgeloos bestaan, vanuit de beschermende handen van haar ouders moet ze de wereld kunnen verkennen en zichzelf ontdekken. Maar niet helemaal, nooit mag ze haar echte roots hervinden. Vanaf haar geboorte gijzel ik Hayah. Vanaf het begin gijzel ik haar Leven. Ik haat mezelf. En in die haat voel ik

een onvoorwaardelijke liefde voor Nadiem. Ik symboliseer de vervuiling, hij de zuiverheid. Hoe kan ik Hayah met vergiftigde melk voeden? Resoluut zeg ik aan Nadiem dat ik geen borstvoeding wil geven. Hij schrikt op uit zijn roes. “Maar alles verloopt toch prima, Sofie? Heb je pijn?” Ik ontken dat ik pijn heb, maar argumenteer dat ik de luchtvervuiling van Cairo meegeef aan Hayah via mijn melk. Nadiem giert het uit. “Schatje, die CO² zal ze zelf ook inademen!” Hij zwijgt en vervolgt in alle ernst: “Als je dat echt wilt, kunnen we in Al Minya gaan wonen.” Al Minya, zo ver van Salah! Ik haast me dat idee te verwerpen en zeg inschikkelijk dat ik wel zal doorgaan met de borstvoeding. Tegelijkertijd besef ik dat Salah alweer ons gezin is doorgedrongen ... en dat altijd zal blijven doen. Tenzij, tenzij ik me volledig toeleeg op mijn gezin en hem geen ruimte meer gun. Ik zal me honderd procent geven aan mijn man en dochter. Ik zal mezelf en mijn passie en de strijd wegcijferen. Ik zal de perfecte echtgenote en moeder zijn!

Hayah blijkt de perfecte baby te zijn. Al na een week slaapt ze de hele nacht door. Ze drinkt veel, geniet van haar badjes en ligt urenlang naar het lichtspel in ons appartement te staren. Door een speling van het lot, of was het de wind, heeft de ontvanger van onze satelliet een tik gekregen en kunnen we niet langer Al Jazeera ontvangen. “Niet erg”, haast ik me, wanneer Nadiem zijn schoenen aantrekt op het dak te beklim-

men. “Al Jazeera is te lawaaierig voor Hayah. Ze houdt meer van de melodieuze Koranische recitaties op Al Majd. “Echt waar?”, vraagt Nadiem verrast. Hij straalt. Diezelfde avond hoor ik hem het maghrebgebed met goddelijke stem zingen. Ik ga piepen en zie hoe hij Hayah innig tegen zijn borst houdt terwijl hij bidt. Wanneer hij zich bukt, legt hij haar voorzichtig op het tapijtje. Wanneer hij opstaat voor het vervolg van het gebed neemt hij haar weer in zijn armen. Tegen het einde van het gebed ligt Hayah vreedevol te slapen op zijn schoot. Dit ritueel zal zich vanaf vandaag elke avond herhalen. Ikzelf geniet ook van de rust die neerdaalt over ons gezin wanneer Nadiem met gouden stem bidt. Pas wanneer mijn vader bij ons te gast is, drie weken na de geboorte, op de dag van de ‘officieel’ uitgerekende verlosdatum, wordt die rust overschaduwd door zijn wantrouwen. “Je dochter zal moslim worden, Sofie”, waarschuwt hij me. “Ze is al moslim, papa.” “Heb jij dan geen stem in de opvoeding van jullie kind?” Ik grinnik. Hij moest eens weten. Door Nadiem tot vader te dopen, heb ik haar hele opvoeding bepaald. “Papa, je hoeft geen moslim te zijn om te kunnen genieten van de schoonheid van de Koran. Bovendien delen Nadiem en ik dezelfde waarden en willen we dat Hayah opgroeit tot een gelukkig, leergierig en open meisje.” Mijn vader kijkt bedenkelijk, maar houdt wijselijk zijn mond. Ik gluur naar hem vanuit mijn ooghoeken. Zijn grijze haren hebben hem zachter gemaakt. Of is het de invloed van zijn

vrouw? “Hoe is het met je?”, vraag ik in een vlaag van toendering. “Goed”, knikt hij. “Is het altijd zo warm in Cairo in oktober?” Juist, ja, het weer. “Oktober kan nog warm zijn, ja.” Opnieuw knikt hij en staart geconcentreerd naar een Arabischtalige krant op het salontafeltje.

Mijn papa blijft de hele week. Op de dag voor zijn vertrek lenen we de auto van onze buurman om naar Alexandrië te rijden. Nadiem wil met mijn vader gaan vissen aan de kust van de Middellandse Zee. De wolken pakken samen boven het paleis van de Egyptische Koning Farouk in het Motazza park. De palmen baden in een dreigend licht. Kraaien zoeken krijsend een onderkomen voor de nakende storm. Dit belet mijn man en mijn vader niet de lijnen uit te werpen en onaanraakbaar de opkomende wind te trotseren. Ik laat ze en wandel met Hayah dicht tegen mijn borst het park in. Het paleis is donker, maar ooit glom het in een gouden licht. Zelfs tijdens de oorlogsnachten van Duitse en Italiaanse bombardementen op Alexandrië, waarbij de hele stad in duisternis en angst daverde, weigerde de koning de lichten van zijn paleis te dimmen. Farouk was gekend om zijn luxueuze uitspattingen, zijn liefde voor goud, copieuze maaltijden, schone vrouwen, dure wagens, wanbeleid en corruptie. Na de staatsgreep door de Drie Generalen, waaronder Abdel Nasser, vluchtte hij naar Italië, waar hij zijn luxueuze leven verder zette en een operazange-

res huwde. Hij stierf na een te zware maaltijd, waardoor hij de bijnaam kreeg ‘de maag met een hoofdje’. Wat hij de Egyptenaren naliet, was zijn potsierlijke Louis-Farouk stijl. Elke zichzelf respecterende en gegoede Egyptenaar heeft een gastenkamer met monstrueuze goudkleurige zetels met schreeuwend bloemenmotief. Deze huisstijl symboliseerde volgens Salah de volgzaam, hypocriete middenklasser, die elke revolutie in de weg staat. Nooit zou dit type burger zijn Louis-Farouk meubilair op het spel willen zetten. Ik vroeg Salah ooit of hij niet bang was dat de massa, eens de revolutie gestreden was, ook het socialisme de rug zou toedraaien, zichzelf masturberend in goudkleurige bloemenkussens. Salah beet me daarop toe dat ik de revolutie al belachelijk maakte nog voor ze begonnen was en daarmee de elitaire status quo in stand hield. Mijn maag krimpt ineen en mijn hart springt een versnelling hoger bij de gedachte aan Salah. Hayah wordt wakker en zet het op een wenen. Tandeknarsend maan ik mezelf aan op het juiste pad te blijven, het Salah-vrije pad. Omwille van Hayah. Omwille van het leven. Hayah sussend loop ik terug naar het strand en kijk hoe Nadiem en papa bewegingsloos in het water staren. De golven beuken onrustig kapot op de rotsen. Hoe kunnen ze zo emotioneel blijven in deze toenemende spanning? Hoe kunnen ze zo blind zijn voor het onoverkomelijke geweld? Ik benijd hun kalmte niet, ik kijk erop neer. Ik spuw erop! Op enkele honderden kilometers noord-

waarts zit anderhalf miljoen mensen opgesloten in de grootste openluchtgevangenis van de wereld, maar deze twee mannen richten hun ogen op enkele garnalen tussen hun voeten. Salah hield niet van vissen. Nu begrijp ik waarom.

DE OPENING

Hayah merkt als eerste mijn knagende onrust. Ze huilt wanneer ze bij me ligt. Alleen in de armen van Nadiem valt ze meteen in slaap. Ik voel me mislukt in mijn moederrol. Hoe meer ik me concentreer op mijn dochter en mijn man, hoe meer ik mezelf en mijn strijdvaardigheid wegcijfer, hoe verbitterder en rustelozer ik word. Het belangrijkste wat ik Hayah bieden wilde, namelijk warmte en een thuis, kan ik niet geven. Nadiem maakt zich zorgen om mij. Hij denkt dat ik een postnatale depressie heb en neemt steeds meer verantwoordelijkheden op zich. Hij ontpopt zich tot een uiterst toegewijde echtgenoot en vader. Van zodra hij thuis komt, neemt hij Hayah in haar relax mee naar de keuken en onder het zingen van liedjes bereidt hij de maaltijd voor ons drie. In afwachting van de terugkomst van Zahra poetst hij ook nog het appartement nadat hij Hayah te slapen heeft gelegd. Zahra gaat volgende week terug aan het werk en ik tel de dagen af. Haar afwezigheid weegt zwaar en opent de deur naar mijn heimwee naar Salah, de passie en de strijd. Ik mis de pieken en dalen van het leven. De vlaktes zijn saai en eindeloos. Ik

mis de drang om de koers te veranderen. Ik dobber maar wat rond. De zeldzame keer waarop Hayah na een voeding dicht tegen me aan in slaap valt, laat ik mijn tranen de vrije loop. Dat onschuldige kindje, zo volmaakt en o zo hulpeloos, hoe kan ik haar beschermen tegen die boze wereld buiten? Niet door ons samen op te sluiten achter muren van narcisme! Ik moet haar actief beschermen. Ik moet mijn verantwoordelijkheid opnemen als moeder, niet alleen tegenover Hayah, maar ook tegenover Leila en al die andere pareltjes. Ik moet mijn steentje bijdragen aan een wereld die hen met open armen verwelkomt, een wereld die ze zonder angst kunnen ontdekken. En dat kan ik niet zolang ik lam op mijn gat blijf zitten. En toch blijf ik zitten. Iets houdt me hier. De angst voor het onoverkomelijke. Urenlang lig ik naast Hayah en kijk verbaasd en tegelijkertijd schuldig naar haar vredevolle gezichtje. Nadiem is ervan overtuigd dat elke baby nog de herinnering heeft aan God, dat elke baby de aardse belichaming is van het goddelijke. Zelfs haar huilbuien zijn voor hem een hemels geschenk. Mij maken die huilbuien zenuwachtig en onzeker. Nadiem is naar de winkel en Hayah ligt te wenen. Zachtjes wieg ik haar, maar ze spant zich helemaal op en huilt harder. Ik roep haar toe haar kop te houden, met als resultaat dat het huilen overgaat in schreeuwen. In een vlaag van wanhoop gooi ik haar hardhandig op het bed. Hikkend snakt ze naar adem, haar oogjes opengesperd, een drenkeling in een

genadeloze storm. Terwijl ik haar weggooid, spleet mijn hart in twee. De verdorvenheid van mijn eigen ik openbaarde zich en in de glazen bol zag ik een aartslelijke, gemene heks. Ik, die de wereld wil redden, pijnig opzettelijk haar meest hulpeloze creatie. Ik staar Hayah aan terwijl haar krijsen in crescendo toeneemt. Ik hoor de voordeur in het slot springen. Nadiem stormt de kamer binnen en drukt Hayah sussend en kussend tegen zijn borst. Waarom kon ik haar niet troosten? Hoe kon ik haar troosten? Mag ik haar wel troosten? Kan ik zowel haar kwelgeest als haar weldoener zijn? Mijn zelfhaat en zelfmedelijden exploderen en ik gooi me naast Hayah in de armen van Nadiem. Verbijsterd, maar enigszins vertederd, streelt hij onze haren en met ons drie vallen we in een diepe slaap ... Mijn vader en ik turen vermoeid naar de dobber. De zon komt op, maar we hebben nog niets gevangen. Dan verschijnt er een rimpeling op het water. In de mist tekent zich het wazige gezicht van een baby af. De getuite lipjes smakken en zoeken naar eten en bescherming, naar warmte en erkenning. Ik kijk mijn vader vragend aan. Aan de trek rond zijn lip weet ik dat ook hij het gezicht ziet. Ik reik mijn handen naar het wateroppervlak, maar papa bijt me toe dat ik me niet moet laten afleiden. "We zijn gekomen om een vis te vangen. We zullen naar huis gaan met een vis. Al de rest is bijzaak en dus onbelangrijk." Ik trek mijn handen terug en kijk toe hoe heel langzaam het gezichtje met het hongerige mondje ver-

bleekt tot het helemaal wordt opgenomen in het niets. De zon klimt hoger en nog altijd hebben we niets gevangen. Helemaal niets. Ik probeer te slikken, maar een krop zet zich vast in mijn keel. Ik besef dat ik gedroomd heb, maar ik kan mijn ogen niet openen. Ik probeer met mijn vingers mijn oogleden open te trekken, maar ze plakken lam en log vast. De angst overmeestert me. Ik ben blind! Die baby heeft mijn zicht afgenomen. Alleen door die baby terug te halen uit het niets zal ik weer kunnen zien. Door hem te voeden en te beminnen, door hem alles van mezelf te geven, door hem mijn leven te geven, zal ik genezen van deze eenzame blindheid. Ik tast in het duister, voel het gezichtje van een baby en breng de lipjes naar mijn borst. Hayah knort en zuigt zich gulzig aan me vast. Heel voorzichtig open in mijn ogen. Ik kan weer zien!

Met de terugkomst van Zahra klaren mijn wolken op. Maar niet voor lang. Na een maand van gedeeld moederschap en gedeelde dromen kondigt Zahra haar terugreis naar Gaza aan. Ze mist haar moeder en maakt zich zorgen om haar. Ze wil dat het gezin – of wat ervan overblijft – herenigd wordt. Met het beetje geld dat ze gespaard heeft met onze zogenaamde bijlessen wil ze een nieuwe start maken in haar vaderland – of wat ervan overblijft. Aisha, Zahra en Leila zullen uit mijn leven verdwijnen. Weg! Mijn wereld dondert en de duisternis slaat weer toe. Er is maar een oplossing. Ik ga mee. Ik zoek wel

een oplossing om Gaza binnen te geraken, bij voorbeeld via de hulporganisatie die Aisha en Zahra hier opving. Voor het eerst sinds ons huwelijk zegt Nadiem resoluut nee, wanneer ik hem voorstel om mee naar Gaza te gaan. Ik probeer hem te overtuigen dat ik nood heb aan een vakantie. “Een vakantie?” Hij schudt zijn hoofd. “Sofie, word eens wakker. Je bent een moeder nu. Denk aan ons kind. Denk even niet aan jezelf. Je draagt een belangrijke verantwoordelijkheid.” Perplex en onbewegelijk blijf ik achter, terwijl hij de deur achter zich dicht trekt. Oh Salah! Wat heb ik gedaan? Ik heb me gebonden aan een man die niet de vader is van mijn dochter. Ik heb me gebonden aan een leven dat niet het mijne is. Ik heb me gebonden aan een toekomst waarin geen ruimte is voor mij! Hoe durft Nadiem me te beschuldigen van blindheid? Hij is het die verder ploetert in een staat van droomloze slaap. Hij is het die alleen aan zichzelf denkt en zich niets aantrekt van het onrecht buiten zijn eigen muren. Hij is het die vlucht van verantwoordelijkheden jegens de ander! Met zijn njet heeft hij mij gebroken. Hij heeft het recht niet mij in een korset te wringen waarin ik verstik. Maar he, Sofie! Was het niet jouw eigen heel bewuste en rationele keuze om je aan Nadiem te ketenen? Ik sla mezelf in het gezicht. Nadiem heeft gelijk. Ik denk alleen aan mezelf. In Salah vond ik mezelf en met zijn gaan, ben ik mezelf verloren. Ook in Zahra vond ik mezelf, en ik kan het niet aan mezelf opnieuw te verliezen. Wat bindt

ons? Een zuiver rechtvaardigheidsgevoel, zonder hypocriete pragmatiek of laffe consensus. Recht door de zee, vurig naar ons doel reikend. Salahs doel? Een herenigde Arabische wereld, met dezelfde kansen, rechten en plichten voor iedereen, zonder buitenlandse inmenging en vrij van onderdrukking en corruptie. Zahra's doel? Een herenigd Palestina, waar Palestijnen weer mens mogen zijn, mogen dromen en liefhebben. Mijn doel? Euh, een rechtvaardige wereld, waarin alle baby's mogen en kunnen opgroeien in een veilige thuis om van daaruit zichzelf te ontplooien. Wat ga ik dan zoeken in Gaza? Waarom zou ik Hayah meenemen naar een gevangenis? Oh ja, Nadiem heeft gelijk! Ik moet hier blijven. Alleen betekent dat een langzame maar zekere verstikking voor mij. Hier kan ik Hayah de warmte en veiligheid bieden waarop ze recht heeft. Eventjes althans. En alleen binnen de muren van dit appartement. Daarbuiten sluimert een bloedige opstand. Daarbuiten kankert de armoede en vreet de corruptie. Ziet Nadiem dat dan niet? Of wil hij het niet zien? Kiest hij ervoor in een cocon van onverschilligheid te leven? Opnieuw voel ik de woede opwellen. Hoe durft hij mij onverantwoordelijk te noemen? Ik grijp de telefoon en slinger hem mijn opgekropte boosheid naar het hoofd. "Blindheid is de ergste misdaad! Jij noemt jezelf een moslim naar het voorbeeld van de profeet? Sloot Mohamed zijn ogen voor onrecht? Hij was een succesvolle zakenman en had een liefdevol gezin, maar

hij zette alles op het spel om de onderdrukking van anderen te bestrijden! Jij, pfff, jij bent een slappeling!" Ik wacht niet op een reactie. Ik verbreek de lijn en zak huilend op de grond. Arme, arme Nadiem. Hij is de goedheid zelf, maar alleen voor zijn eigen bloed. Eigen bloed? Arme, arme Nadiem. Zijn ogen zijn rood wanneer hij totaal overstuurt de voordeur opent. Ik spring recht en neem hem in mijn armen. Voor het eerst ben ik diegene die troostend over zijn haren streelt en zijn tranen wegkus. Hij beeft. Ik breng hem een glas water. Hij trekt zich terug voor de rituele wassing. Pas na een lang gebed spreekt hij me toe. "Wat denk jij in Gaza te bereiken dat je een held kan maken?" Ik kijk hem verbaasd aan. "Ik zoek niet naar een heldenstatus."

"Waarnaar zoek je dan wel in Gaza?"

Ik zwijg. Ja, wat denk ik daar te vinden? Zoek ik eigenlijk wel iets? "Misschien wil ik wel iets betekenen", antwoord ik uiteindelijk. "Het is meer een symbolische actie. Ik wil met het onderdrukte volk delen wat mij het meest dierbaar is, mijn eigen geluk, mijn eigen thuis. Ik wil tonen dat de Palestijnen er niet helemaal alleen voorstaan. Ik wil geen leuzen staan roepen aan de zijlijn, maar ik wil deel uitmaken van hun pijn. Net zoals de profeet Mohamed wil ik afstand nemen van mijn eigen fictieve welzijn om in alle eerlijkheid het leven recht in de ogen te kijken." In stilte en diep in mezelf voeg ik eraan toe: "Om eindelijk in alle eerlijkheid het leven recht

in de ogen te kijken.” Met een diepe zucht wrijft Nadiem zijn handen over het gezicht. “Ik zal eens informeren of er binnenkort een hulpkonvooi vertrekt.” Ik werp hem een dankbare glimlach. Twijfelend trekt hij de deur weer dicht en vertrekt opnieuw naar zijn werk.

Jubelend meld ik Zahra het goede nieuws. “We gaan samen je moeder bezoeken!” Zahra kijkt me verbaasd aan. “Wat ga jij in Gaza zoeken?” Haar vraag komt aan als een kaakslag. Teleurgesteld haal ik mijn schouders op. “De moeder van mijn allerbeste vriendin bezoeken. Kijken waar jij bent opgegroeid en waar Leila zal opgroeien.” Ze lijkt gerustgesteld. “Ahlan wa sahlan”, nodig ze me uit. “We hopen volgende week te kunnen vertrekken. We hebben ons moeten melden als illegaal en wachten nu op onze uitwijzingspapieren.” Aangezien ook ik de Egyptische nationaliteit heb, kunnen Nadiem en ik Gaza betreden met de Egyptische hulporganisatie ‘Masr li Gaza’. Ik sta te popelen om te vertrekken, om de routine te doorbreken en los te breken uit mijn ingekapselde leven. Ik verwacht niets concreet van deze reis, alleen de hoop het leven weer te voelen bruisen. Maakt me dit een ramptoerist die kijkt op de adrenaline van de ellende van een ander? Ik denk het niet. Die ander en ik zijn zo met elkaar een geworden dat ik zijn pijn adem en zijn angsten droom. In alles wat ik doe, ben ik tevens de ander. Wanneer ik eet, ben ik me bewust van

de honger van een ander. Wanneer ik douche, ben ik me bewust van het schrijnende watertekort. Wanneer ik vrij, ben ik me bewust van het paternalisme. Alleen door mijn leven te delen met de ander kan ik in zuiverheid verder leven. Voor het eerst word ik me bewust van de allerbelangrijkste waarde die ik mijn dochter wil meegeven. Zuiverheid. Misschien is dit een gevolg van mijn berouw over haar onrein begin. Mijn hart stukt. Onrein? Mijn liefde voor Salah was, is, zo zuiver. Mijn beslissing om Nadiem het vaderschap te schenken, was ingegeven door de wens om mijn kind een zuivere jeugd te geven. Hoe durf ik Hayahs begin als onrein te bestempelen? Zonde? Ik heb geen zonde begaan door lief te hebben. Ik hoef me niet meer te schamen over mijn liefde en mijn bedrog. Ik zou haar bedrogen hebben indien ik haar geaborteerd had, of indien ik haar in een vaderloos bestaan zou gegooid hebben. Nee, tegenover Hayah heb ik geen zonde begaan. Haar heb ik niet bedrogen. Maar Nadiem? Is het een zonde geweest hem de verantwoordelijkheid te geven over een dochter die niet de zijne is? Heb ik hem bedrogen door hem het ultieme geluk van een warm gezin te schenken? Mijn genegenheid voor hem is klaterend zuiver. Ik heb hem het kostbaarste van mezelf geschonken: mijn eigen kind, in de naam van Zuiverheid! “Sofie! Sofie!” Zahra schudt aan mijn schouders. “Praat ik tegen de muren?” Ik kijk haar verbaasd aan. “Ik vroeg je of ik

de slaapkamer moet poetsen. Hayah slaapt daar nog.” Hayah! Ik spring recht en haast me naar haar bedje. Ik zak op mijn knieën en laat me wegzweven op het zachte ritme van haar ademhaling. Op weg richting zuiverheid.

“Je doet raar, Sofie”, zegt Zahra wanneer we samen thee drinken. Ik groene thee en zij zwarte. Elk een ontblote borst waaraan onze dochters liggen te zuigen. “Je hoeft niet mee naar Palestina omwille van ons, weet je. Aisha en ik zullen het samen wel redden. Jullie hoeven ons echt niet te begeleiden.” Ik glimlach. “Wij zullen jouw begeleiding nodig hebben, Zahra. Natuurlijk weet ik dat jullie het alleen kunnen redden! Ik wil gewoon nog een poosje bij jou blijven. Afscheid nemen bij jou thuis zal me minder pijn doen dan afscheid nemen bij mij thuis.” Zahra zwijgt. Ze lijkt oprecht ontroerd. “Je lijkt op een spin, Sofie, diep verstoppt in het hartje van haar web, maar je voelt elke trilling van elke draad om je heen. Je leeft door de bewegingen van het leven rond je. Je zal ook sterven door die bewegingen. Ooit zal een stok de draden rond je ruïneren, waardoor je thuisloos en hulpeloos wordt.” Ze houdt haar hoofd schuin en knipoogt. “Ik bid voor je dat die dag nog heel lang wegblijft.” Ik werp haar een kushandje. Een spin? Ik heb een spin altijd als een gemene loerder beschouwd, maar zoals Zahra een spin zonet portretteerde, is het een diertje met heel veel empathie. Hoe kan het dan zo koelbloedig zijn prooien

verorberen? Ik schrik op uit mijn gedachten door het rinkelen van de telefoon. Met een hand reik ik naar de gsm, terwijl mijn andere hand Hayahs hoofdje ondersteunt. Op het scherm lees ik ‘Marwa’. Marwa? Na al die maanden? Bijna een jaar heb ik niets van haar gehoord. Ik aarzel om op te nemen. Haar oproep beantwoorden betekent een kier openen naar het verleden. Wil ik dat wel? Kan ik dat wel? Ja, ik kan haar in alle zuiverheid te woord staan. Het verleden is niet langer vies. Na zes keer rinkelen wint mijn nieuwsgierigheid het. “Marwa! Wat een verrassing! Ahbarik eh, hoe gaat het?” Marwa klinkt net zo geforceerd luchtig als ik. “Alhamdulillah, alles gaat prima. Proficiat met je dochttertje! Hoe heet ze?” Ik ruik onraad. Hoe weet ze dat ik een dochttertje heb? Zit hier iets achter? Heeft Salah haar gevraagd om te informeren? “Ze heet Hayah.” Marwa vraagt of ze eens op bezoek mag komen. Mijn hart klopt in mijn keel. Zal ze Salah herkennen in Hayah? Maar ik kan toch niet nee zeggen? Dat zou pas verdacht zijn. We maken een afspraak voor de volgende namiddag. Pas na ons gesprek bedenk ik me dat ik beter in een cafeetje in Zamalek had afgesproken. Waarom heb ik haar mijn adres gegeven?

De hele voormiddag loop ik zenuwachtig rond. Waarom verschijnt Marwa zo plots terug in mijn leven? Marwa betekent Khalas en Khalas betekent - nee, ik wil zijn naam niet

horen! Dat Marwa zijn naam niet uitspreekt! Mijn reactie zal mijn geheim onthullen. Ik blijf voor de spiegel staan. “Salah”, zeg ik zo neutraal mogelijk. Ik zie hoe ik slik en op mijn tanden bijt. Niet goed. “Salah”, probeer ik opnieuw. Mijn mond blijft onbewogen, maar het plekje tussen mijn wenkbrauwen fronst verraderlijk. Nog niet goed. “Salah!” Ik schrik van mijn eigen stem. “Salaaaaaah”, roep ik uit. De resonantie trilt na in mijn borstkas en vermindert mijn spanning. “Salah.” Een blik van herkenning, van een verre herinnering. “Ach ja, Salah, hoe gaat het met hem? Is hij nog steeds de voorzitter?” Ik zie hoe mijn lippen bewegen en bespeur geen verdere emoties. Zo is het goed. Ik ben er klaar voor. Laat Marwa maar komen. Terwijl ik me wegdraai van mijn spiegelbeeld gaat de bel. Perfect. Ik zwier de deur open en kijk in het open en klare gezicht van Marwa. Heel even voel ik weer de aanraking van haar lippen op de mijne, die avond op de woonboot, heel lang geleden, maar plots heel dichtbij. Ik lach haar toe. Ze omhelst me. Een warme, maar ingehouden omhelzing. Alsof ze iets met zich meedraagt, waardoor ze haar armen niet helemaal kan strekken. Meteen vraagt ze naar de baby. Ik verstar. Zie je wel? Ze komt Hayah keuren, zoeken naar gelijkenissen. Ze zal mijn geheim doorprikken. “Ze slaapt”, zeg ik, maar net op dat moment horen we samen een gekir dat overgaat in gehuil. Schoorvoetend loop ik naar de slaapkamer. Zuiverheid, hou ik mezelf voor. Wat komt, komt. Oprechtheid. Ik kus mijn schat-

je en neem haar wiegend mee naar de jury. Zo meteen zal er over haar lot beslist worden. “Masha’Allah”, lacht Marwa, “wat een mooi meisje! Wat lijkt ze hard op jou!” Mijn ingehouden adem fluit opgelucht. Ja, ze lijkt op mij! “Ze heeft niet veel Egyptisch!” merkt Marwa verder op. Egyptisch, dat zijn zowel Nadiem als Salah. En toch lijken die twee helemaal niet op elkaar. Met zijn donkere huid, fijne trekken en kroeskrullen is Nadiem meer Egyptisch dan Salah. “Oh toch wel”, verbeter ik haar snel. “Ze heeft de tenen van haar papa!” Marwa schatert en kietelt aan Hayahs tenen. “Ik wist niet dat er iets typisch Egyptisch was aan tenen, maar goed, haar papa zal wel blij zijn dat ze zijn tenen heeft, want ze zijn zo schattig!” Ik lach mee, mezelf verbazend over de zuivere oprechtheid van mijn lach. Wat komen moet, komt. Marwa overhandigt me een cadeautje. Een stoffen boekje met dieren en hun naam in het Arabisch. “Van het vrouwencollectief van de zabaliyien, de vuilnismensen. Met de inkomsten van gerecycleerde producten hebben ze een school en een ziekenhuisje opgericht.” Ik ontwaak uit een roes. Het gewicht van lange maanden van vrijwillige isolatie valt van me af. Terwijl ik haar uitnodig plaats te nemen aan de koffietafel vraag ik haar languit over de evolutie binnen de Egyptische vrouwenbeweging. Alleen het onderwerp Khalas ontwijk ik krampachtig. Marwa laat de naam wel enkele keren vallen – dat kan ook niet anders, de leden van Khalas zijn allemaal wel op een of andere manier

betrokken bij andere projecten in het middenveld – maar ik heb altijd wel een andere vraag klaar over die projecten. Pas wanneer ik rechtsta om Hayah te verschonen, gun ik haar de stilte om van haar koffie te nippen en een stukje botercake te eten. Ik neem opnieuw plaats aan de tafel, klaar om een nieuwe vraag op haar af te vuren. Alleen is zij mij voor. “Salah doet je de groetjes.” Ik slik, knars mijn tanden over elkaar en frons mijn voorhoofd. “Wablief? Ik heb je niet goed verstaan.” Marwa zegt opnieuw dat Salah me groet. Ondertussen heb ik mijn zenuwen onder controle en reageer zoals voorgenomen. “Ah, Salah, gho, hoe gaat het met hem? Is hij nog steeds de voorzitter?” Marwa knikt. “Heb je dan helemaal geen contact meer met Khalas?” Terwijl ze de vraag stelt, wuift ze die snel weer weg met haar linkerhand. “Sorry, Sofie, dit was misplaatst.” Een zware stilte doorsnijdt ons samenzijn. Wat komen moet, komt. Ik laat het aan haar. Ze kijkt op en haar ogen zoeken de mijne. “Sofie, ik heb nooit geloofd dat jij onze kameraden verraden hebt, maar we zijn een democratische beweging, dus ik heb me neergelegd bij de meerderheidsbeslissing.” Ze heeft dit zinnetje blijkbaar ingestudeerd. “Het was een beslissing gebaseerd op angst, Sofie, niet op rede.” Ik zoek een excuus om ons oogcontact te verbreken, maar ze blijft me halsstarrig aankijken en vervolgt haar duidelijk voorbereide speech. “We zijn bang. De repressie neemt toe. Ik ben zelf gedurende twee maanden opgesloten. Onder de noemer van de noodwet

had ik zelfs geen recht op een advocaat.” Ze richt haar blik op haar handen. Ik voel me enigszins opgelucht, tot ik merk hoe haar handen beven. “Door ons te vernederen en ons bang te maken, hopen ze ons verzet te breken.” Ze verstopt haar handen tussen haar knieën. “Maar dat zal hen niet lukken!” Haar stem klinkt weer sterk en vastberaden. Ze neemt nog een plakje cake. “Lekker! Zelfgemaakt?” Ik beaam. Ze kucht. “Sofie, ik heb gehoord dat je naar Gaza gaat.” Haar vraag klinkt niet erg vragend. Mijn blik daarentegen wel. “Je weet dat ik mijn contacten heb, he”, grijnst ze. Een vriendin en tevens lid van Khalas werkt als vrijwilligster bij ‘Mars li Gaza’. “Ik vroeg me af of je geen zin hebt om na je terugkomst een getuigenis te doen over je ervaringen. Op een persconferentie van Khalas.”

Nog minstens een uur nadat Marwa is vertrokken, staar ik voor me uit. Hayah ligt op mijn schoot te slapen. Ik voel me goed. Sterk. Dat ik veranderd ben, had Marwa gezegd toen ze rechtstond. Op haar vraag om te komen getuigen, was ik in een spontane lachbui geschoten. Ze had me, verwachtend dat ik dankbaar ja zou knikken, verbijsterd aangestaard. Ze zei iets over wrok en een gezamenlijk idealisme. Ik vertelde haar dat ik helemaal geen wrok koester jegens Khalas of haar leden. Dat ik begrijp waarom ik als buitenlandse argwaan opwekte, zeker in deze context van repressie. Dat ik besef dat het

Westen die repressie actief steun en dat ik er inderdaad heel westerse ideeën op nahield. Dat ik nu inzie dat geweld soms gerechtvaardigd is in de strijd tegen onrechtvaardigheid. Maar ook dat ik hun gelul beu ben. Als ze echt zo inzitten met de Palestijnen, waarom nemen ze dan niet de wapens op om zichzelf en de Palestijnen te bevrijden? Dat ik het nut niet inzie van die wekelijkse praatsessies en die persconferenties waar meestal alleen de leden en de staatsveiligheid op afkomen. Kortom, dat ik de strijd wel op mijn manier zou voeren. Marwa was duidelijk ontdaan. Ze voelde zich in de verdediging geduwd en zei dat ze het niet eerlijk vond dat ik Khalas zo bekritiseerde. Ik antwoordde daarop dat ik Khalas als beweging niet bekritiseerde, want dat die net cruciaal was in de emancipatiestrijd van het Egyptische volk, maar dat er een soort elitarisme van uitging dat de werking verlamde. “Hoeveel steun krijgen jullie uit de arbeidersklasse? Jullie spreken wel in naam van de arbeiders en van de onderdrukten, maar in hoeverre kennen jullie hen en zij jullie? In hoeverre voelen jullie een verwantschap? Hoe verweven zijn jullie levens?” Pas bij het spreken van deze woorden besepte ik hoe mijn gevoelens voor Zahra, Aisha en Leila mijn denken hadden bepaald. Ik had geen zin meer in woorden en debatten. Ik hoefde geen rationele uiteenzettingen meer. Ik voelde het onrecht en net als een spin trilde ik mee op elke nieuwe vlag van onrecht die het Palestijnse volk werd aangedaan. Ik had Marwa’s

hand vastgepakt. “Vergeef me Marwa, eigenlijk heb ik alleen maar bewondering voor Khalas. Mijn kritiek is zelfs niet helemaal terecht. Ik denk dat ik gewoon het praten ontgroeid ben.” Aarzelend had Marwa mijn handdruk beantwoord. Terwijl ze rechtstond, merkte ze op dat ik veranderd was. Bij ons afscheid zei ik haar mijn groeten aan Salah over te brengen. Het klonk heel neutraal. Zonder wrok of negatieve gevoelens. Het was eerder een blik van herkenning, van een verre herinnering, die me nog heel dierbaar is. De deur naar de toekomst staat weer wijd open.

LIEFDE!

Een brug over het Suezkanaal verbindt het Afrikaanse vasteland met de Aziatische Sinai. Ze heet Kubri Mubarak as Sa-laam, de Mubarak Vredesbrug. Een enigszins misplaatste naam, want Mubarak noch de Sinai dragen veel vredessymboliek. Sinds de Camp David akkoorden is de Sinai niet meer helemaal Egyptisch te noemen. Halverwege het schiereiland is de aanwezigheid van het Egyptische leger verboden. In plaats daarvan turen er jonge Egyptische politieagenten naar de trillende hitte boven de kale bergen en wachten VN soldaten uit Uruguay op hun verlossing. De weg over de brug gaat via de azuurblauwe Middellandse Zeekust met witte zandstranden en wuivende palmbomen naar Al Arish en zo naar Rafah, de grensstad tussen Egypte en Gaza en de meest gespannen ader van de regio. Iedereen houdt er iedereen in het oog. Onder elke burger kan een staatsagent schuil gaan. De oorspronkelijke bedoeïenenbevolking leeft er volgens zijn eigen structuur en wetten. De handel bloeit er veelal ondergronds – of, tijdens een sporadische grensopening met Gaza, bovengronds. Enkel reizigers met de Egyptische nati-

onaliteit en met een officiële toelating mogen hier zijn. Om niet al te veel aandacht te wekken met mijn vreemde naam op mijn Egyptische paspoort draag ik een hoofddoek en een lange jurk. Maar dat heeft blijkbaar het omgekeerde resultaat. Ik word uit de bus van het hulpkonvooi gepikt en ondervraagd. Waarom ik een hoofddoek draag? Of ik misschien sympathie heb voor de Moslimbroeders? Ik weet toch dat het bijna Offerfeest is? En dat op het Offerfeest iedereen cadeautjes krijgt. Met een “Mubruk al eid” wens ik de drie agenten een prettig feest en druk hen daarbij elk 100 pond in het handen. Ze grijnzen. “Veilige reis!” roepen ze me na. En dan breken er lange uren van wachten aan. Er zijn weer nieuwe regels ingevoerd over welke hulpgoederen toegelaten zijn. Eigenlijk mogen alleen medicamenten en voedingswaren de grens over, maar ook niet alle voedingswaren. Alleen de levensnoodzakelijke. Tja, wie bepaalt er wat levensnoodzakelijk is? Elke doos van het konvooi wordt opengemaakt, geproefd, gesmaakt, verdeeld en goedgekeurd. De agenten staan de marktwaarde van enkele dozen vrouwenschoenen in te schatten. We kijken beleefd de andere kant op. En dan slaan de motors aan. Wanneer we het Egyptische Rafah verlaten en het Palestijnse Rafah binnentreden, vliegen Zahra en Aisha elkaar in de armen. Nog eventjes en ze zien hun mama weer!

Uit een gerimpeld gezicht lichten de zwarte ogen op wanneer ze haar dochters herkent. “Allahu akbar!” snottert de

zijn vermoeide gezicht en we glimlachen naar elkaar. “Ik ben blij dat je weer kan lachen”, fluistert hij zo stil mogelijk, om Hayah niet te storen in haar slaap. Ik knik. “Ik ook. Hoe was je avond?” Hij streelt me over mijn wangen. “Interessant. Ik vertel het je morgen wel insha’Allah. Slaap nu maar verder.” Ik nestel me tegen hem aan. Zelfs in deze vulkanische context is mijn oase er om me te beschermen. Ik glijd weg en zie mezelf liggen aan de wortels van een wilg. Het water van de bron borrelt tussen zijn sterke benen op en klatert vrolijk weg. Ik buk me en drink van het goddelijke vocht. Een lijster zingt zijn paringslied. De wilgentakken hangen als een doorschijnende sluier rond me en beschermen me tegen de zon. Plots is het water niet meer verfrissend, maar kleeft het in mijn mond. Rood en warm. Ik schrik. Eerst denk ik dat de wilg zich bezeerd heeft, maar die staat nog altijd in zijn droevige ongeëvenaardheid te wuiven in de wind. De lijster blijft zingen. Niets of niemand lijkt de verandering te hebben opgemerkt. Ik roep: “Er stroomt bloed!” De lijster stopt even, springt op een andere tak en hervat zijn liedje. Het bloed moet van diep komen. De aarde is gewond! Ik steek mijn hand tussen de benen van de wilg en probeer het gat te vinden van waaruit de bron ontspruit. Maar dan raakt mijn hand verstrikt en een enorme kracht trekt aan me en zuigt me de diepte in. Ik verzet me niet. Ik weet dat ik vanuit de diepte de aarde kan helpen. Alleen daar kan ik haar wonde verzorgen.

Iemand klopt luid op de deur. “Umm Tariq!” Umm Tariq is tante Fatima. Voor buitenstaanders is ze Umm Tariq, of de moeder van Tariq. Tante Fatima slaat een sjaal rond en opent geschrokken de deur. Het is de kruidenier, die tevens dienst doet als telefonist. Hij is de enige in de hele straat met een telefoon. “Salamu alaykum.”, groet hij haar. “Er is telefoon voor u.” Even later weerklinkt er een gesnik en gesnotter in het appartement. De kleine Mohamed, het pasgeboren zoonkje van tante Zayneb, is deze nacht gestorven. De baby had al enkele dagen hoge koorts, maar er waren geen koortswerende medicamenten voorradig in het dorp. Zijn vader was daarop naar Gazastad getrokken, maar geraakte de controlepost aan de joodse enclave niet voorbij. Uit wanhoop verzocht hij uiteindelijk een van de soldaten om medicatie te mogen kopen in de enclave zelf, waarop deze hem uitlachte en hem arresteerde op grond van ‘verdachte activiteiten om joods gebied illegaal te betreden’. De volgende nacht is zijn zoonkje gestikt door koortsstuipen. Een moedeloze wanhoop tekent zich af op de gezichten van de tantes. Aisha huilt luidop en stamelt: “Waarom, waarom, waarom?”. Zahra streelt haar sussend over het hoofd, maar ook zij huilt bittere tranen. “Niet één pakje koortswerende middelen in een heel dorp? In de enclave heeft waarschijnlijk elk gezin een hele apotheekekast vol. Wat heeft die baby hen misdaan om vermoord te worden? Want dit is moord! Dit is het opzettelijk belemmeren van medische

hulp!” “Dit is genocide”, voeg ik eraan toe. “Dit is het gestructureerde uitmoorden van een etnische groep.” Nadiem brengt me een glas water. Dat kleurt rood van zodra ik mijn lippen eraan zet. Ik drink het helemaal leeg. Ik merk hoe Nadiem beeft wanneer ik hem het glas teruggeef. “Dit kan niet blijven duren”, mengt hij zich in het gesprek. “Hun isolement zal hen uiteindelijk verstikken. Jullie, euh wij, nee jullie en wij moeten de wereld op haar gemoed aanspreken. Als we de wereldsolidariteit aan onze kant hebben, zullen ze knielen.” Als uit een mond roepen Zahra en ik: “Angst zal hen doen knielen!” Ik voel het vuur in me branden wanneer ik Zahra’s blik ontmoet. Wij zijn het delirium van de wereldsolidariteit voorbij. Die utopie is als opium voor de strijd. Wereldsolidariteit mijn reet! Terwijl Israel koloniseert, plundert en moordt, tekenen de Europese Unie en de Verenigde Staten nieuwe handelsakkoorden met de zionistische leiders. Op een globale economische boycot moeten we niet wachten. Die zal zeker helpen, maar zover is de wereld nog niet. Zal ze trouwens ooit zover zijn? Alleen angst kan het zionisme kleinkrijgen. Israel is een staat geboren uit geweld en zal ook sterven door geweld. We moeten de zionisten zo bang maken dat hun leven ondraaglijk wordt. Bloed moet er vloeien. Smerig zionistisch bloed!

Wanneer Zahra en ik ’s namiddags onder ons tweetjes in het salon zitten, elk met een baby aan de borst, spreken we

onherroepelijke woordeloze woorden. Haar ogen zoeken het licht dat door de vaalwitte gordijnen valt. In een zonnestraal die zich als een pijl op mijn linkervoet richt, dansen miljoenen stofdeeltjes. Ik wil hem terugtrekken, maar de warmte houdt me tegen. De zon heeft mij gekozen. Ik recht mijn rug. Hayah weegt zwaar. Mijn tranen druppelen op haar blozende wangetjes en laten daar een zacht spoor achter. Ik kan mijn kind alleen maar tranen bieden. Mijn melk zal weldra opdrogen. Daarna is er niets meer. Noch de warmte die ik haar beloofd heb, noch de bescherming die ze verdient. Meer dan ooit besef ik dat ik op het kruispunt ben aanbeland. De weg links of rechts leidt naar een huis vol weemoed in een onrechtvaardige wereld. De weg rechtdoor is lang, maar ik weet dat die daar ver achter de einders uitloopt in een veld vol rijpe olijfbomen en sappige granaatappelbomen. Een veld dat Palestina heet, de bakermat voor een nieuwe dimensie in de menselijke tijdslijn, de basis van een rechtvaardige wereld. En dat is de weg die ik wil bewandelen. Zahra heeft haar ogen gesloten voor het felle zonlicht. Tussen haar volle wimpers schitteren pareltjes die wachten op hun vrije val naar Leila’s engelengezichtje. Zahra’s stem klinkt hol wanneer ze fluistert: “Ik zal je morgen aan iemand voorstellen.” De stilte die hierop volgt, weergalmt in de duistere dieptes van ons bewustzijn, tot voorbij de ijle lijn die realiteit scheidt van fictie. Onder de wortels van de treurwilg ligt een wereld van ongeziene schoon-

heid. Oh nee, dit is niet het paradijs dat beschreven wordt in alle heilige boeken. Dit is geen irreëel hiernamaals, maar een glinstering van de potentialis van het huidige nu, van een bestaan vrij van onderdrukking. Een mogelijkheid die ik mee wil helpen scheppen. Het leven borrelt weer in me op.

Ik kijk toe hoe er belletjes ontstaan. Ze zoeken hun weg naar boven om daar op te gaan in eindeloze atoomconstructies. De tantes zijn weg, naar het dorp waar vandaag het tere lichaampje van Mohamed ter eeuwigheid wordt gedragen. Nadiem is net terug van een vermoeiende workshop over samenlevingen in conflict. In de keuken kook ik water om hem thee te brengen. Hayah ligt gelukkig op haar vaders duim te sabbelen. Het water bereikt zijn kookpunt. Ik zie hoe de belletjes kreunend heviger worden en word tegelijkertijd een warme golf in mijn onderbuik gewaar. Ik voel de warme adem van Salah in mijn nek blazen, mijn huid tintelt waar zijn handen glijden. Vanuit mijn hals, naar mijn schouders, over mijn rug, naar mijn billen, via mijn heupen weer omhoog, naar mijn borsten, over mijn buik, tussen mijn benen. Het water golft en kolkt. Ik kronkel wanneer mijn vingers mijn warme lippen openen. Met een zucht draai ik aan de knop en het kokende water stroomt tot een genoeglijke stilstand. "Salah!" Ik hunker naar hem, maar mis hem niet. In mijn herinnering bestaat hij uit twee handen met zalig beweeglijke vingers, een warme mond en een glanzende rechtopstaande fallus. De fal-

lus die mij een dochter gegeven heeft. Noch hij noch ik kunnen de ouders zijn waarop zij recht heeft. Sommige mensen kunnen pas liefdevolle en beschermende ouders zijn – ouders die elk kind verdient - wanneer ze in een vrije, rechtvaardige wereld leven. Want elke vorm van vrijheid, liefde en bescherming in deze wereld is slechts illusie. Wie dit niet ziet, leeft in een permanente staat van narcisme of blindheid. Ik zie dit. Het is te laat om mijn ogen nog te sluiten.

Twee lepeltjes suiker en een blaadje munt. Nadiem knikt me dankbaar toe. Hayah is ondertussen in slaap gevallen op zijn schoot. Ik kijk liefdevol naar mijn man en dochter, me pijnlijk bewust van het gevaar dat daarin schuilt. Lief hebben in deze wereld werkt bedwelmend, maar tegelijkertijd is het de motor van verandering. Vele mensen blijven uit liefde in hun situatie vastzitten, hoe verlamdend en onrechtvaardig die ook kan zijn. Anderen daarentegen geven uit liefde het diepste uit zichzelf om te strijden voor een meer rechtvaardige toekomst. Die laatste groep staat ten dienste van de eerste. Uit liefde voor Hayah, mijn man en de hele mensheid zal ik het diepste van mezelf geven, opdat de hele volgende generatie zich weer kan wentelen in liefde. Geen verstarrende liefde, maar de universele liefde waarnaar elke oudere op zijn sterfbed snakt. Ik weet dat Hayah zich zal ontplooien tot een prachtige bloem, vanuit de liefdevolle handen van haar vader. Ik weet dat Nadiem de vader is die ze verdient. Ik weet dat ik

Nadiem de liefde heb geschonken in de vorm van een dochter. Nadiem zal zich niet blind staren op de vissen die niet happen willen. Hij zal zijn armen openen voor het babygezichtje in de nevels en het een thuis geven in zijn hart. Ik weet dat mijn vader nooit zal begrijpen, maar dat hij op een zondagochtend een boterham uit de picknickmand zal delen met Hayah, terwijl ze samen naar de dobber turen. Ik weet dat Hayah wel zal begrijpen, want ze heeft de pure en zoete liefde in mijn melk geproefd en zich eraan gelaafd. En ik zelf, begrijp ik? Meer dan ooit begrijp ik. In het oog van onrecht is er geen maar. Dat duivelse oog, bloeddoorlopen, etterend geel, het helle- vuur in de met haat gevulde put van de pupil, dat duivelse oog moet je recht durven aankijken. Eens goed rochelen. En erin spuwen! Verschillende wegen leiden naar rechtvaardigheid, maar wanneer ze stuk voor stuk worden geblokkeerd, word je verplicht je eigen weg aan te leggen. We zijn de vredesgesprekken, de verzoeningssessies, de boycotten en de inter-flauwekul dialogen voorbij. De wegen naar een vrij Palestina lopen dood. De wegen naar een rechtvaardige wereld zijn gebarricadeerd door de Muur des Doods. Maar geen leger kan mij tegenhouden. Geen leger overwint de liefde!

TEL AVIV – Een zelfmoordaanslag bij Erez heeft vanmorgen tien slachtoffers geëist, acht Israëlische soldaten en twee burgers. Om kwart voor negen betrad een 27-jarige moslimextre-

miste de controlepost aan de grens met Gaza. Sofie de Brabander, een bekeerlinge en voormalige Belgische reisleidster uit Caïro, droeg geen hoofddoek hoewel zij als overtuigd moslima bekend staat. Naar verluidt maakte zij in het geheim deel uit van een Palestijnse terreurorganisatie. (AP, UPI, Reuters)

De Belgische Sofie woont in het Egypte van Mubarak. Ze komt in contact met de linkse oppositiebeweging, waarvan het kopstuk Salah is. Haar socialistische en solidaire idealen worden door hem in twijfel gesteld. Hoe kan je socialist zijn als je geen oog hebt voor de steun van de imperialistische mogendheden aan de Arabische dictaturen? Hoe kan je je solidair verklaren met de Palestijnse strijd als je Israël erkent? Aanvankelijk noemt Sofie deze visies terroristisch, maar stilaan begint ze in te zien dat haar solidariteit wel heel elitair is. Tijdens deze persoonlijke ontwikkeling wordt ze ook verliefd op Salah. Haar geloof in de strijd voor rechtvaardigheid wordt levendiger met de dag. 'Terroriste uit liefde is een passioneel liefdesverhaal over leven, de creatie van leven, de liefde voor het leven en de ultieme gift aan het leven.

.....

"Op een ogenblik dat de winds of change door de Arabische wereld waaien, geeft *Terroriste uit liefde* een inkijk in de voedingsbodemp van die omwentelingen: armoede, discriminaties, werkloosheid, een verstikkend politiek regime. [...] Ik las deze vlot geschreven roman in één ruk uit, meegesleept door dit leven op de grens van twee werelden waarin verleden en toekomst, liefde en engagement, verlies en zingeving, ontgoocheling en hoop samenvloeien en oplossen in een gewelddadige ontknoping."

Ludo De Witte

Eva Vergaelen (1978) noemt zichzelf jihadi met de pen. Met woorden voert ze haar strijd voor rechtvaardigheid. Eerder werkte ze als journaliste, schreef ze de boeken 'Mijn leven in eigen handen' (SAMV) en 'Thuis in de islam' (Manteau) en stond ze op verschillende podia met eigen gedichten. Eva werkt en woont zowel in Egypte als in België. 'Terroriste uit liefde' is haar eerste roman.

Uitgegeven door

Eva Vergaelen & Kif Kif Vzw

Copyright © Eva Vergaelen 2011

Kif Kif vzw

Lange Beeldekenstraat 245

2060 Antwerpen

info@kifkif.be

www.kifkif.be